

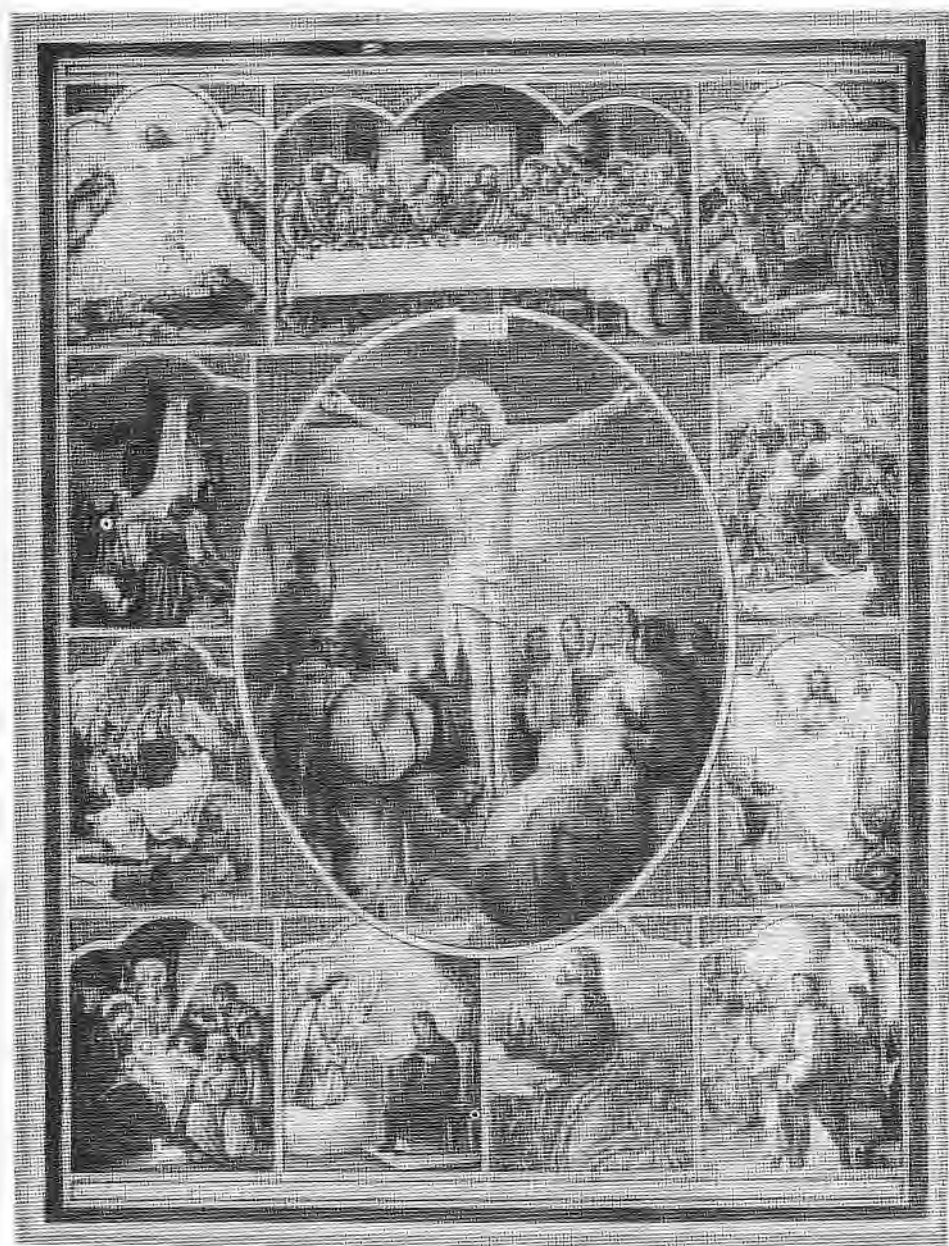
አንድ እረኛ አንድ መንጋ

From the Library of
STEPHEN J. STRAUSS

ከ (ቀደስ) ዓለግየሁ ጥገሰ ደረሰ

**ከሁሉም ሁሉን ይወቅ የግብፅ፣ ክርስቲያን እርስ በርስ የግጥሞችን
ምክንያት የግጥሞች ልዩነቱን ለግብፅ የግጥምክር።**

መስከረም 1989 ዓ.ም.

ደራሲው በ35 ዓመቱ ።

ደራሲው በ74 ዓመቱ ።

የዚህ መጽሐፍ መታሰቢያነት እግዚአብሔርን እንዳመልክ፡ እውነትን
እንድከተል፡ ችግርን ሸሽቼ፡ ወደ ስርብትና ተጠግቼ ፈጣሪዬን
እንዳላስቀይዎ እስተምረው ለእሳደጉኝ ወላጆቼ መረጌታ፡ ቄስ ሞገስ
ደረሰ፡ (ወልደ ግርያም) እግሆይ ወርቅነሽ ደስታ (ወለተ ግርያም) ነው።

በዚህ መጽሐፍ አንባቢ አጠቃላይ ምክር ወይም መመሪያ

ብዙ ሰዎች ለፖለቲካ ጥቅም ሲሉ በሃይማኖትና በተግረው ታግኙ ላይ ይዋሻሉ፡፡ ይህ መጽሐፍ ግን ከምን ይሉኝና ከሰርብትና ነጻ ስለሆነ ብትወድ አንበህ እውነትን አስተውልበት፤ ከዚህ በፊት የሰግሁትን ውሸትም ይሁን ተረት ያጽድቅልኝ፡፡ አኔንም ቅዱስ ይበሉኝ የምትል አንደሆነ ግን ከወዲሁ ራስህን መርምር፡፡ ያለበለዚያ ግን 4 ነገር፤ ገንዘብህን፡ ጊዜህን፡ አውላህን፡ ዐይንህን በከንቱ ታፈሃለህ፡፡ ታሪክን እውነትነቱን መርምረህ አንጂ በጊዜው ወይም በነገርህ ሰው ምክንያት አትመነው፤ አትቀበለው፡፡ በጊዜ፡ በፊት፡ ከሁሉ በፊት የነበረ ሃይማኖት አረመኔነት ነው፤ አሉ የኖረ ነው፡፡ በፊት የመጣ ሁሉ እውነተኛ ሃይማኖት አለመሆኑን ያስረዳል፡፡ በኋላ ደግሞ፡ ከክርስቶስ በኋላ የመጡ ብዙ የውሸት ሃይማኖት ድርጅቶች አሉና በኋላ መምጣትም የሐቀኛ ምልክት አይደለም ውሸታምና እውነተኛ በጊዜ አመጣጥ ሲለዩ አይቻልምና በፊት የሰግሁት ነው እውነት ብለህ፡ አትጣበቅ፡፡ ለምን ብትል፡ በእኛ ዘመን እንኳ

ሀ/ ፀሓይ ትዞራለች፡፡

ለ/ አእርጥሳን የሚበረው ጋኔን፡ ጥቁር ሰው (ወይም) ባሪያ ታርዶ ለት ነው ይዞት የሚሄደው፡፡

ሐ/ መኪና አሎት ቅዳሜ በአየመንገዱ የሚበዛው ሰንበትን ለግሻር ጋኔን አያሸከርከረው ነው እየተባለ ይወራ ነበር፡፡ ከዚህ አምነቱ ፍንክች አልልም ብለው እስኪሞቱ ድረስ የቆዩ ብዙዎች ናቸው፡፡

መ/ ሃይማኖት በእግዚአብሔር መንፈስ በተጻፉ መጻሕፍት የተገለጠ አምላካዊ ክሥተት እንጂ በዘር የሚወረስ ርስት፡ በመመራመር የሚገኝ ፍልሰፍና አይደለምና፡ መጻሕፍትን አንብበህ፤ ሊቃውንትን ጠይቀህ ሃይማኖትህን ተረዳ እንጂ፡ በዘርህ አትኩራ፡ በፍልሰፍናህ አትምጥረር፡፡

ሠ/ ትልቅ ሰው ስለነገርህም አትመን፡ ምክንያቱም ብዙ ጊዜ የምድራዊ ትልቅነት የሚገኘው በውሸት ሰርብትና ነውና፡፡ ስለዚህ

ውድ አንባቢ ፆይ! አንድ ነገር በፊት ስለሰግሽው እውነት አይሆንም ሌላው ደግሞ በኋላ ስለመጣ ውሸት አይደለም፡፡ ውሸት ወይም እውነት የሚያሰኘው እውነተኛ ጠባዩ ነው እንጂ ዘመኑ አይደለም፡፡ ስለዚህ ከዚህ በፊት የያዙሁትን አልለቅም፤ ቅዱሳት መጻሕፍትንም፤ አላጠናም፤ አልመረምርም የምትል ከሆነ፤ ከልግድህ ጋራ ተጣብቀህ እውነትን ባታውቅ አንደምትሞት የተረጋገጠ ነው፡፡

ደራሲው ይህን ምክር የሚያቀርብልህ መጽሐፉን የጻፈበት ዓላማ

አንበቢን ለመጥቀም እንጂ ለምድራዊ ትርፍ አይደለምና ነው። በሃይማኖት ብዙ ትሩፋትና ታምራት ይሠራሉ፤ ተሠርተዋል፤ ለምሳሌ በጥንተ ተፈጥሮ ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር የመጣው በተለምዶ ነው። ጌታችን በተዘጋ ቤት የገባው፣ በባሕር ላይ የሄደው በተለምዶ ነው። የቃናው ውሃ ወይን የሆነው፣ አለአጻር ከሞተ በኋላ የተነሣው በተለምዶ ነው። ግን በዚህ ቀዳዳ መግቢያ ብዙ ተረቶች ተጽፈዋልና ከመቀበልህ በፊት አስተውል።

ረ/ ሀገርህን፣ ባህልህን፣ ሃይማኖትህን የሚነቅፍ ሰው ሊያጋጥምህ ተቆጥተህ መልስ ከመስጠትህ በፊት በነገሩ ተመራመር።

ለ/ የያዝኸው ሃይማኖት ተረት መሳይ ከሆነ ግን አሸቀንጥረህ ለመጣል አትጠራጠር።

ቀ/ ቅዱሳት መጻሕፍትን የምትቀበል ከሆንህ ግን የሃይማኖትህ ችግር ሁሉ በቅዱሳት መጻሕፍት፣ በሁሉን ሁሉን ይወቅ፣ በዚህ መጽሐፍ በደምብ ተብራርቶልሃልና ሌላ አወናባጅ አያስፈልገህም፤ አሜን።
ከመቅደሙ በፊት የሚጠቀሱ፤

(ፊል: 2፤ 2-5) በአንድ ሐሳብ ተበግሙ። አንድ ፍቅር፣ አንድ ልብ፣ አንድም ሐሳብ ይኑራችው። ለወገን ይጠቅግል በግለት ወይም በከንቱ ውዳሴ አንድ እንኳን አታድርጉ፤ ነገር ግን እያንዳንዱ ባልንጀራው ከራሱ ይልቅ እንደሚበልጥ በትሕትና ይቁጠር። እያንዳንዱ ለራሱ የሚጠቅመውን አይመልከት፤ ለባልንጀራው ደግሞ እንጂ። (ብዙ ክርስቲያኖች ይህን መልእክት ቢረዱ ኑሮ መለያየት አይኖርም ነበር)።

(ሮሜ: 16: 17-18) ነገር ግን ወንድሞቼ ሆይ እናንተ የተግራችሁትን ትምህርት የሚቃወሙትን መለያየትንና መስናክል የሚያደርጉትን ሰዎች እንድትመለከቱ (ከሚያደርጉት ሰዎች እንድትጠነቀቁ) እለምናችኋለሁ። ከእነሱ ዘንድ ፈቀቅ በሉ። እንዲህ ያሉት ለገዛ ሆኖቸው እንጂ ለጌታችን ለአየሱስ ክርስቶስ አይገዙምና፤ በመልካምና በሚያቆላምጥ ንግግርም ተንኮል የሌላቸውን ሰዎች ያታልላሉ። ለዚህ ተጨግሪ: (2ቆሮ.11:13፤ ኤፌ. 4:14፤ 2ጢሞ. 3:13፤ ቲቶ.1:10 2ዮሐ.2:7-11) ጌታም ግቱ 5:9 የሚያበታርቁ ብፁዓን ናቸው፤ የእግዚአብሔር ልጆች ይባላሉና ክርስቲያን ሁሉ ከግጥላት ግፋቀርን፣ ግስታረቅን መምረጥ አለበት። ክርስቲያን ቢፋቀሩ ይህን ጊዜ ዓለም በሞላ ክርስቲያን ነበር። (ኢሳ.5:20) ከፍውን መልካም መልካሙን ከፋ ለሚሉ፣ ጨለግውን ብርሃን፣ ብርሃኑንም ጨለማ ለሚያደርጉ፣ ጥፋጩን መራራ፣ መራራውን ጥፋጭ ለሚያደርጉ ወዮላቸው።

እርእስት

	ገጽ
<u>እርእስት</u>	7
ከመቅድም በፊት የግጥቀሱ	4
<u>መቅድም</u>	12
<u>መግቢያ</u>	16
ምስጋናና ሂሳ	18
<u>ምዕራፍ አንድ</u>	19
ምስጢረ ሥጋዬ፤ በልደት ሦስቱም ሥላሴ ተባብረዋል፤	"
<u>ምዕራፍ ሁለት</u>	23
መቼና የት ነው የተዋሐደው?	"
ልደታትስ ስንት ናቸው? ስግሌ ጠያቂ፤	"
<u>ምዕራፍ ሦስት</u>	24
የካራ የቅባት፤ የጸጋ አጭር መግለጫ	"
<u>ምዕራፍ አራት</u>	25
የቅባት ዐይነቶች	"
መወደስ በአገተ ልደታቲሁ ሰወልድ	28
<u>ምዕራፍ አምስት</u>	30
ቤተ ክርስቲያን	"
ቤተ ክርስቲያን እንድ ነበረች	"
የቤተ ክርስቲያን አመሠራረትና ልዩነት በሹመት	"
<u>ምዕራፍ ስድስት</u>	38
ቤተ ክርስቲያንን ያስያዩለት አውጣኪስና ተከታዮቹ	"
<u>ምዕራፍ ስባት</u>	43
የኬልቂደን ጉባኤ ተሳታፊዎችም እንደ እነዚህ ነበሩ	"
የጉባኤ ሊቃውንትና የአቡነ ጳውሎስ አምባገር	"
በዚህ ርእስ የሊቃውንቱ ችሎታ ተገልጧል	"
ስዚህ ምዕራፍ የተነበቡ መጻሕፍት	56
<u>ምዕራፍ ስምንት</u>	57
ሰሹመትና ክብር ሲሉ በትዕቢት የተሰያዩ ክርስቲያን	"
<u>ምዕራፍ ዘጠኝ</u>	58
የክርስቲያን ስንደት ዓላማ ምንድር ነው?	"
<u>ምዕራፍ ዐሥር</u>	60
ግስታረትና ግግስድ	"

አንድ እረኛ፣ አንድ መንጋ

11. የቤተ ክርስቲያን ትምህርት	138
12. የዓለም ቤተ ክርስቲያን	"
13. የክርስቶስ አካል አንድነት	"
14. ጥምቀት	139
15. ቅዱስ ቁርባን	"
16. መንፈሳዊ አገልግሎትና ተሰጥዎ	"
17. ሀብተ ትንቢት	"
18. የክርስቲያን ሕይወት	140
19. ስንበት	"
20. መጋቢነት (አስተዳዳሪነት)	"
21. ክርስቲያናዊ ምግባር	"
22. ጋብቻና ቤተሰብ	141
23. የክርስቶስ ሥራ በሰማያዊ መቅደስ	"
24. ዳግም ምጽአት	"
25. ሞትና ትንሣኤ	142
26. ከምጽአት በፊት የዘመነ ብፁዓንና የኅጢአት ፍጻሜ	"
27. ሐዲሲቱ መሬት	"
<u>ምዕራፍ ሃያ ሦስት</u>	143
1. የአደበንቲስቶች ኢክርስቲያናዊ ትምህርት	"
ቀዳሚትና ሐዋርያት	145
2. ስለቀዳሚት ወይም ስንበተ አይሁድ ትምህርት	147
ስለ ሥጋውና ደሙ	148
ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን	"
ዘላለም ሕያውነት	151
3. መደምደሚያ	152
4. ብዙ ዘላለማዊ ነው	154
Books consulted	155
<u>ምዕራፍ ሃያ አራት</u>	157
ሰባልሳውያንና አርዮሳውያን	"
የሰብክት ዘዴያቸው	166
የተጠቀሱ መጻሕፍት	"

አርእስት

<u>ጥዕራፍ ሃያ አምስት</u>	167
አርዮስ	"
<u>ጥዕራፍ ሃያ ስድስት</u>	169
በእየጊዜው የተነሡ መናፍቃን	"
1. ረበናተ አይሁድ	"
2. ናዝሬውያን	170
3. ኤቢዮሳውያን	"
4. ዶኪቲስታውያን	"
5. ግናስቲስዝም	"
6. ሌው ግርኪዩን	172
7. ሞንታኖስ	173
8. አፅራረ ሥላሴ	174
9. ፒሳጊዮስ	"
10. አውሳብዮስ	175
11. አርጌኒስ	"
12. አንቲዲቆግርያጦስ	176
13. ሳዊሮስ	"
14. መንክዮስ	"
15. አፍትኪስ	"
16. አርስሳን	177
17. ፍላብያኖስ	"
18. ክርታርዮስ	"
19. ሰዱቃውያን	"
20. የተጠቀሱ መጻሕፍት	"
<u>ጥዕራፍ ሃያ ሰባት</u>	178
አጠቃላይ ምኞት	"
መፍትሔ ቃላት	182
በጠቅላላ የተጠቀሱ የመጻሕፍት ዝርዝር	184
(መጀመሪያ ያግርኛ)	"
Consulted Foreign Books	186

አንድ እረኛ፣ አንድ መንጋ

መቅደም

ቢተ ክርስቲያንን የመሠረተው የዓለም መድኃኒት ወልደ እግዚአብሔር እግዚአብሔር ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ እርሱ በርሳችሁ እንድትፋቀሩ አዲስ ትእዛዝ እሰጣችኋለሁ፤ እኔ እንዳፈቅረኋችሁ፤ እናንተም እርሱ በርሳችሁ ተፋቀሩ፤ እርሱ በርሳችሁ ከተፋቀራችሁ፤ የኔ ደቀ መዛሙርት እንደሆናችሁ ሁሉም ያውቃል። (ዮሐ.13:34) ተፋቀሩ የክርስቶስ አዲስ ትእዛዝ ናት። የምትወዱኝ ከሆነ ትእዛዜን ትጠብቃላችሁ። (14:15) ትእዛዜን የሚቀበልና በሥራ ላይ የሚያውሰው ይወደኛል (21) የሚወደኝ ታሊን ይጠብቃል፤ የግደወደኝ ግን ታሊን (እርስበርሳችሁ ተፋቀሩን) አይጠብቅም። የኔ ትእዛዝ እኔ እንደወደድኋችሁ እናንተም ርእሰበርሳችሁ እንድትዋደዱ ነው። (15:12) ከዚህ በላይ እንዳየነው የጌታችን ትእዛዝ ርእሰበርሳችሁ ተፋቀሩ፤ በዚህም ዓለም ያውቃችኋል ነው። ክርስቲያኖች ግን የዓለም አብያተ ክርስቲያን ታሪክ እንደሚያሳየውና እንደሚገልጹ ስርደተ መንፈስ ቅዱስ ከአራትሊጦስ ጀምሮ እስካሁን ይፋጃሉ። ጀጅባውን ያዥው ቢላት ስለልክ አረፋውን ብላ እንደሰጠመችው ሌትዮ ተረት፤ ክርስቲያኖች ሁሉ፤ ተፋቀሩ ካልሽንስ ስለልክህ ርእሰበርሳችን እንጋደላለን ብለው የሚፋጁ ይመስላሉ። ስለምን? ለምን? እንደምን? ወይንም በግን? ምክንያቱስ? ለጌል ጠያቂ ከሁሉም ሁሉን ይወቅ የተረፈው ዝርዝር ሁሉ በዚህ መጽሐፍ ተዘርዝሯልና እንባቢ ሆይ! በንቁሕ ጎሊና እንብባህ እንድታስተውላለሁ አደራ ትባላለሁ። ክርስቲያኖች የሚጣሉበት ሁሉ በሚከተሉት ምዕራፎች በግልጽ በሰፊው ተዘርዝሯል። ይህ መጽሐፍ የሁሉም ሁሉን ይወቅ ሁለተኛ መጽሐፍ ወይም ቅጽ ነው ለግለት ይቻላል። ከሁሉም ሁሉን ይወቅ በመጻፍ ምክንያት ብዙ ጥያቄና ገምቢ ሂስ ስለደረሰ የዚያ ግስተካክያ፣ ግጊያ፣ ግብራሪያ ይህ ተከትሏል ይህን መጽሐፍ ለመረዳት ሦስት መጻሕፍት፤

1. ሁሉም ሁሉን ይወቅ፤
2. መጽሐፍ ቅዱስ፤
3. ይህ ራሱ ያስፈልጋል።

እያንዳንዱ የሃይማኖት ድርጅት ወይም ቢተ ክርስቲያን እዕግደ ምስጢር በሁሉም ሁሉን ይወቅ የታወቀ ካልሆነ በቀር በዝርዝር ይሰጣል። በዚያኛው መጽሐፍ የተብራራ ከሆነ ግን ተጠቅሶ ይታሰራል። የደራሲው እምነት በሁሉም ሁሉን ይወቅ የተዘረዘረው ነው። በዚህ ግን እገሌ ወይም

መቅደም

እንዲህ ያለው የሃይማኖት ድርጅት እንዲህ ይላል እያለ በንጽጽር (በግንዛቤ) ያሳያል እንጂ የደራሲውን እምነት አይናገርም። ስለዚህ በዚህ የዓለማዊው እምነት እንዲህ ነበር፡ ነው ሊባል አይቻልም፡ ከዚህ መጽሐፍ የተነሳረውን አንድ ምዕራፍ ይዞ ለምሳሌ ስለ ምስጢረ ሥጋዊ ብዙ የተለያዩ አስተያየቶች ተጽፈዋል፤ ከእነዚያ አንዱን ደራሲው ይከተላል ግለት ከገምት አልፎ የሚያሳየው ነገር የለም።

ለዚህ መጽሐፍ የሚከተሉት አርእስት በግግረጥ ቀርበውለት ነበር፤

ሀ/ ክርስቲያን እርሱ በርሱ ለምን ይሳደዳል?

ለ/ ክርስቲያን አንዱ ሌላውን ለምን ይገላል?

ሐ/ ክርስቲያን ወንድሙን ገድሎ ጠላቱን ለምን ይረዳል?

መ/ ክርስቲያን በሐሰት የወንድሙን ስም ለምን ያጠፋል?

ሠ/ የክርስቲያን መስተሳልም

ረ/ የክርስቲያን መስተፋቅር

ሰ/ አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

ከህ እስከ ረ ያሉት አርእስት ሁሉ ለዚህ መጽሐፍ ይስግግሉ። ሁሉም እንደሚያሳዩት ክርስትና ከተመሠረተችበት ቀን ከአራትሊመስ ጀምሮ ለዘለዓለም ክርስቲያን ሲጋደል እርሱ በርሱ ሲፋጅ ኑሯል፤ አሁንም ለሹመት፤ ለፍቅረ ንግድ፤ ለትዕቢት ሲል ለብዙ ዘመን በዚህ የሚቀጥል ይመስላል። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ተገልጦ እንደምናየው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፤ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን፤ የእንጾኪያ፤ የአርመን፤ የግሪክ፤ የካቶሊክ፤ የእንግሊካን እብያተ ክርስቲያን፤ ከወንጌላውያንም (ፕሮቴስታንት) ጥምተትንና ሥርዓተ ቁርባንን የሚቀበሉ አንዱ የሌላውን ስም በፈጠራ ወረ ከግጥፋት ይልቅ ልዩነታቸውን ተነጋግረው ቢገናኙ በጣም ጥሩ ነበር።

ርግጥ ሃይማኖት ስለፍቅር አይለወጥም፤ ለሹመት ለክብር ለገንዘብ ተብሎ ግን የሌለ ነገር ፈጥሮ እያወፋ ከሃይማኖት ወንድም ጋር አያጣላም፤ አያሰያይም። በመካከለኛው ዘመንና በመካከለኛው ምሥራቅ ይደረግ እንደነበረው ለሹመት ብሎ ሰላምን እየመፋ፤ ከሰላም ጋር ሁኖ ክርስቲያንን አያዋጋም፤ በሀገራችንና በዘመናችንም ከአረሚ መንግሥት ጋር ሁኖ በአባቱ ላይ ውሸት አመላልሶ ንጽሑን አባት አያስገድልም። ስለዚህ ከህ እስከ መ ያሉት አርእስት ሁሉም መጋደልን መጣፋትን ስለሚያሳዩ በሠና በረ የተገኙት አርእስት ተመረጡ። ከእነሱም መስተሳልም

አንድ አረኛ፡ አንድ መንጋ

የግለሰብ ቃል በተራ አንባቢ ትንሽ ራቅ በሰጧል፤ የክርስቲያን መስተፋቅር ተመረጠ። ሰውን ሲወዱ ከነንፍጡ የግለሰብ ተረት ዘመኑ አልፏል፤ ዘመናችን የሳይንስና የጽዳት ዘመን በሰህን ለመቃረብ፤ ለመሳሳም፤ ለመዋደድ፤ ወደ ሰው ከመጠጋት በፊት የፊትን አድፍ መክላት፤ ቁሻሻን ግጽዳት ያስፈልጋል። እንደዚሁም ከሌላው የሃይማኖት ድርጅት ለመገናኘት አያንዳንዱ የሃይማኖት ድርጅት ሌላውን ከመንቀፍ በፊት መጀመሪያ በራሱ ግንባር ውስጥ ያለውን ከቅዱሳን መጻሕፍት ያልተገለጠ ጊዜ ወይም የታሪክ ሂደት ያመጣውን ጉድለት መተው አለበት። እንደዚሁም በቅዱሳን መጻሕፍት የተነገረውን ደግሞ አጣሞ አለመተርጎም ወይም አኛ እንደዚህ አንልም ብሎ አለመደርገም፤ ለምሳሌ የሮም ቤተ ክርስቲያን ከተገናኘን ዘመን ለአምላክ ወእምወልድ ብላ በጸሎተ ሃይማኖት በዓኛው መቶ ዘመን የጨመረችውን ወእምወልድ (ከልጅም) የግለሰብና ሥርዓተ ቁርባንን እናገናኝ እንጂ እነሣለሁ፤ ሥርዓተ ቁርባንንም አስግግለሁ ብላለች። በሰ ክርስቶስ ባሕሪያትም እንነጋገር ብላለች። ቅዱሳን መጻሕፍት በግሉት በሃይማኖት ከተሰማገን፤ ሥርዓት አያጣላም፤ በሥርዓት የግጥላ ያልተግረና ቂል ነው። ለምሳሌ አንዱ ግልጽ፤ ሌላው ደግሞ ግታ ቢቀድስ፤ አንዱ በአርባ ወይም በሰማኒያ ቢያጠምቅ ቢጠመቅ አያጣላም።

ይህ መጽሐፍ ብዙጋን አብያተ ክርስቲያንን ያገናኛል፤ አገናኝቶም ክርስቲያንን እርሰ በርሱ ያረዳዳል፤ የክርስትናን ጠላት ያሳፍራል ተብሎ ይታመናል።

በሰዚህም የመጨረሻው አንድ አረኛ፡ አንድ መንጋ የግለሰብ ርእሰ ተመረጠ።

በዚህም የልዑል አግዚአብሔር ፍቃድ ይሁንልን፤ አሟን። ከዚህ በፊት ያሉትን መጻሕፍቱን ይልቁንም ሁሉም ሁሉን ይወቅን ያነበቡ ሰዎች ገይሰ ቃል አብዝተሃል፤ ተላድበሃል፤ የግል ሂስ አቅርበውልኛል። ሂሱ ገን በእነሱ በኩል እንጂ በእኔ በኩል ልክ አልነበረም። በእነሱ በኩል ልክ የግሆነው በሐቅነቱ ሳይሆን በልምዳቸው ነው። የንግግር ነጻነት በሌለበት ዘመንና ሀገር የተወለዱና በአሸጋግጭና ስም አጥፊ አካባቢ እድገው የኖሩ በሰህን በአጋጣሚ የደርገው ከዚያ በፊት የነበረው መንግሥት ሲንሰር ያሳየው፤ ፍርጥ እድርጎ እውነቷን የግናገር መጽሐፍ በመውጣቱ ደንገጠው ነው። እውነታቸውን ነው፤ ምን ያድርጉ

መቅደም

ሌባ ሰርቆ ሲሮጥ ሌባ! ሌባ! ብሎ ቢሮሁ ሰደብኸን ብሎ የሚጣላ ከተግና ሀገር ውስጥ ነው ያሉ።

እኔ ግን በሰድብ አሳምንም፤ ሰድብ ውሸት ወይም እውነት ነው፤ እውነት ከሆነ ታሪክ ነው፤ ውሸትም ከሆነ ለሚና ዐይታ ይፈርደዋል፤ ለምሳሌ ዓለግየሁ ሞገሰ አፍንጫው ቅስር ነው ግለት ታሪክ ነው፤ ጉራዳ ነው ግለት ውሸት ነው፤ የሚያይ ስለሚፈርደው አያጣላም። እንደገና ደግሞ ዓለግየሁ ሌባ ነው ግለት ግን ስም ግጥሙት ነው፤ ወዳጅ ዘመድ ስለሚያርቅ ያጣላል፤ በሐሰት እንደሆነ የሚወራው እውነት ከሆነ፤ መድኃኒቱ ተጠጥቶ መተው ነው። እንጂ አትሰደበኝ ግለት አይደለም።

በዚህ! መሠረት በሀገር ምንድር ናት ጊዜ እንደተደረገው ሌባ! ሌባ! በግለቱ ብዙ ሌቦች እንደተቆጡ፤ ሌባን ይጣላሉ፤ ሕገ ያለከብራሉ ያልጓደው ንጉሠና መኳንንቱ እንኳ ሳይቀሩ ደራሲውን እስረው፤ መጽሐፉን አቃጥለው አንዳሉ፤ አሁንም መሰሎቻቸው በሰም ሊቃውንት፤ በትምህርት ደናቁርት፤ በውዳሴ ክንቱ ቅዱሳን፤ በግብር ርኩሳን፤ በዘር ክርስቲያን፤ በዕውቀት መሃይምናን ቢቆጡ አያሰገርምም። እኔ ግን የሚከተለውን የቅዱስ መጽሐፍ ቃል ለመፈጸም እታገላለሁ፤ 2ጢሞ.4:1-8፤ ታሉን ሰባክ፤ በጊዜውም ያለጊዜውም ጽና፤ ፈጽመህ አየታገሥህና እያስተግርህ፤ ዝለፍና ገሥጽ፤ ምክረም። ሕይወት የሚገኝበትን ትምህርት የሚታገሡበት ዘመን ይመጣልና፤ ነገር ግን ጆሮቻቸውን የሚያሳክክ ስለሆነ፤ እንደዝ ምኞታቸው ለራሳቸው አስተግሪቃችን ያከግቻሉ። እውነትንም ከመለግት ጆሮቻቸውን ይመልሳሉ፤ ወደ ተረትም ፈቀቅ ይላሉ፤ እንተ ግን ነገርን ሁሉ በልክ አድርገ፤ መክራን ተቀበል፤ የወንጌል ሰባኪነትን ሥራ አድርገ፤ አገልግሎትህን ፈጽም።

ይህ መጽሐፍ ብዙኃን አብያተ ክርስቲያንን ያዋሕዳል፤ አዋሕዶም ክርስቲያንን። ርእሰ በርሱ ያረዳዳል፤ የክርስትናን ጠላት ያሳፍራል ተብሎ ይታመናል፤ ለዚህም በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ልዑል እግዚአብሔርን እንለምናለን፤ አሜን ዮሐ.14:13-14፤ 15:16።

አንድ አረኛ፡ አንድ መጋጋ

መግቢያ

በመቅደሙ እንደ ተገለጠው ይህ መጽሐፍ የክርስቲያን መስተፋቅር የሁሉም ሁሉን ይወቅ ቀጣይ ወይም ሁለተኛ መጽሐፍ ነው ግለት ይቻላል፤ በመሆኑም ቃላትና ሂደቱ አንድ ነው። በዚያ መጽሐፍ አጻጻፍ ለተራ አንባቢ አይገባም የሚል ሂሳብ ለሰደረሰ፤ ደራሲው ደግሞ ላንባብያን የሚከተለውን ምክር ያቀርባል። በርግጥ ደራሲ ተደራሲውን ግለብ አለበት። ጌታም ሲያስተምር ቋንቋውንና ምሳሌውን እንደ አጻጻፊ አያደረገ ነበር። ገበሬ ሲያይ ምሳሌ ዘርን፣ ዓሣ አሥጋሪ (ዓሣ አጥግጆ) ሲያይ መረብን፣ ሴት ሲያይ ርሾን፣ ቀለበትን የመሳሰሉትን ምሳሌዎች ይናገር፤ ይሰጥ ነበር።

ለለዚህ ደራሲውም ሂሱን ሰምቶ፣ ጌታን ተቀብሎ ሸብረክ ብሎ ከመካከል ለመገናኘት ለክቡር አንባቢ የሚከተለውን ሲያቀርብ በታላት ትሕትና ነው።

ሀ/ በትምህርተ መለኮት የተለመዱ ውሳኔዎች (ድንጋጌዎች) ካልሆኑ በቀር በቀላል አግርኛ ለመግለጥ ተሞክሯል።

ለ/ የትምህርተ መለኮት ሐሳቦችን ለመግለጥ ከጥንት የተለመዱ ቃላት ቢሆኑ ደግሞ በአየደጁ ይተረጎማሉ።

ሐ/ አሁንም ለተራ አንባቢ የሚያስቸግሩ መሰለው የሚታዩት ቃላትና ሐረጎች ደግሞ በመፍትሔ ቃላት ይለግሉና፤ ለለዚህ የተለጠውን ምዕራፍ ግየት ያሻል።

ተደራሲው፡ አንባቢው ደግሞ የትምህርተ መለኮት መጻሕፍትን የግንበብ ልምድ እንደሌለው በትዕግሥት እንዲያነብ ይጠየቃል። ግንኙቸውም ትምህርት በመግቢያው ያስቸግራልና።

ይህን መጽሐፍ ለመረዳት ከቃላትና ከዘይቤ፤ ከሐረግም ሌላ ሦስት ነገር ያስፈልገዋል፤ ራሱ መጽሐፉ፣ መጽሐፍ ቅዱስ፣ (የሚጠቅሱት መጻሕፍተ ሲቃውንት)፣ ሁሉም ሁሉን ይወቅ። ለለምን ቢሉ በዘመነ ውድ ወረቅት የሚጠቀሰው ሰው ሁሉ ከዚህ አይጻፍምና ነው።

አቀራረቡም በመጀመሪያ በምዕራፉ መግቢያ የሃይማኖት ድርጅት ታሪክና ትምህርት፣ ተከታዮቹ እንደሚሉት ቁልጭ ብሎ በትክክል ይጻፋል፤ በመጨረሻ በቅዱሳት መጻሕፍት የተለየ እንደሆነ ቅዱሳት መጻሕፍት ለለዚያ ትምህርት የሚሉትን ድጋፍም ሆነ ተቃውሞ ተናግሮ ለለዚያ ምዕራፍ የተጠቀሱትን መጻሕፍት ዘርዘሮ ይዘጋል።

መግቢያ

ይህም የተደረገበት ምክንያቱ ይህ መጽሐፍ፤ የክርስቲያን መስተፋትርም ቢሆን ክርስቲያንን ተፋቀሩ ከግለት ባሻገርም እንደ ሁሉም ሁሉን ይወቅ ትምህርትህን ዐውቀህ፤ ሃይማኖትህን ተረድተህ፤ የመረጥኸውን እውነተኛውን ያዝ ብሎ ለመጠቆምም ስለሆነ ነው።

በራስህም ሆነ በሃይማኖትህ ድርጅት ከቅዱሳት መጻሕፍት የግይለማግ ጉድለት ካለ በምን ይሉኝ ገመድ ታስረህ፤ በጥቅም ለንበለት ተተብትበህ፤ በአልክ ተምበር ተጠምደህ፤ በልግድ ጠፍር ተጠፍረህ፤ በጥቅም ግንቆ ታንቀህ፤ በገሊናህ ባላንጋራነት፤ ለመጭው ዓስም ስደተኛ እንዳትሆን፤ ከመናገርህ በፊት አስተውለህ እንድታነብ ስራ መግለጫ ቀርቦልሃል። ለዚህም የግጠቀሱት ሁሉ ከመጀመሪያው በኩል የቀረ እንዳለ... እንዲህ ባለ ነጠብጣብ ይቀጥላል። ተጀምሮ የቆመ እንደሆነ ደግሞ የግረልገውን ጥቅስ ከጨረሰ በኋላ... እንዲህ ያለውን ነጠብጣብ በአራት ነጥብ ይዘጋል። ደራሲውና ምዕራፉ ካልተለወጠ ደራሲውም ሆነ ምዕራፉ ባይደገም ቁጥሩ ብቻ ይጠቀሳል። ብዙ ጊዜ የግደጋገሙት ቃላት ደግሞ ከብዙ ሰም እንደ ተመርጦ ይሠራበታል፤ በብዛት ብቻም ባይሆን የዚህ መጽሐፍ ዓላማ መስተፋትርና መስተሳልም ስለሆነ ከግይወደድ ወይም ነቀፈታ ካለው ሰም ተወዳጁና ለሰላሳው ይመረጣል።

ተዋሕዶ፤ ለኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፤

ትብብር፤ ለግብጽ ቤተ ክርስቲያን

እርቶዶክስ፤ ለግሪክ ቤተ ክርስቲያንና ተከታዮች።

ርም፡ የርም፡ ርግዊት የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ወንጌላዊ፤ ወንጌላውያን፤ ወንጌላውያት ለፕሮቴስታት አብያተ ክርስቲያን ወይም ድርጅት (Denomination)።

በሀገራችን መጽሐፍ ቅዱስን ተሸክመው፤ አጣመው እየተረጎሙ ዐውቀውም ባያውቁም ጎጋውን ሕዝብ ለግያስቱ ረሲእን ይህ መጽሐፍ በተቃሕዋ ሕግ መልስ ይሰጣል። ክርስቶስ በኋላ የመጡ ከሓድያን ግን ክርስቲያን ስላልሆኑ በሁሉም ሁሉን ይወቅ ምዕራፍ 20፡ 18፤ 126-134 የተጻፈውን ጠቁሞ ያልፋል። ሲያነቡም ለሰርብትና ተብሎ የተዘለለውን ወይም የጠየመውን አትኩሮ ያነፃፃሉ።

በመጨረሻ የተጠቀሱት መጻሕፍት ሁሉ ለተሰጠው ሐሳብ ግስረኛ እንጂ ቅዱስ ወይም ልክ ነው ለግለት አለመሆኑ ለአንባቢ ግልጽ እንዲሆን ያስፈልጋል።

እንድ እረኛ፡ እንድ መንጋ

ምስጋና ሂሳ

ይህን መጽሐፍ ለብዙኃን ሊቃውንት አላይቻቸው፤ በሐሳብም ደግፈውኛል ለሥራም ረድተውኛል። ስለዚህም በምስጋና ላስታውሳችሁ ብላቸው ግን ጥብቃት የላቸውምና አልተሰጣቸውም። ይህም የሆነው የሚከተለው ጥቅስ ደርሶባቸውና ተፈጽሞላቸው ነው።

(ዮሐ.12:42-43) ግን ካለቶች ደግሞ ብዙዎች በእሱ አመኑ፤ ነገር ግን ከምኩራብ እንዳያሰወጧቸው፤ በፈሪላውያን ምክንያት አልመሰከሩለትም፤ ከእግዚአብሔር ክብር ይልቅ የሰውን ክብር ወደዋልና።

በሁሉም ሁሉን ይወቅና በዚህ መጽሐፍ ሊቃውንቱ ሁሉ ተሰጥተዋል፤ ይሰጥጋሉ፤ ለለክርሰቶስ መለክረው ከነገረው ሕዝብ ጋራ መጣላቷን ግን አልደፈሯትም። ከዚህም አልፎ ተርፎ በምቀኝነት፤ በቅንፃት፤ ባለግወቅ ብዙ ጠግሞችና ውሸታሞች የሊቃውንትን ስም ለግጥፋት በሐሰት ሲቀደዱ ዝም ይላሉ፤ ከዚያም አልፈው የውሸት ወራ ያስተጋባሉ፤ ለዚህ ሁሉ እግዚአብሔር ይግራቸው ከግለት በቀር ምን ይደረጋል?

ሁለተኛም ቅዱስ ጳውሎስ (2ጢሞ.4:2-4) በጊዜውም ያለ ጊዜውም (ቢመችም ባይመችም) ቃሉን ለበክ፤ ጽና፤ ፈጽመህ፤ እየታገሥህና እያስተግረህ፤ ዝለፍና ገሥጽ፤ ምክርም፤ ሕይወት የሚገኝበትን ትምህርት ለመስግት የግይታገጡበት ዘመን ይመጣልና፤ ነገር ግን ጆሮአቸውን ለሚያላክክ እንደገዛ ምኞታቸው ላለ፤ ለራሳቸው አስተግሪዎችን ያከግቻሉ፤ እውነትንም ከመስግት ጆሮአቸውን ይመልላሉ፤ ተረትንም መስግት ይወዳሉ ያለው ደርሶባቸው፤

ምዕራፍ አንድ

ምስጢረ ሥጋዊ

ከእምስቱ አዕግድ ምስጢር፤ (ምስጢረ ሥላሴ፣ ምስጢረ ሥጋዊ፣ ምስጢረ ጥምቀት፣ ምስጢረ ቁርባን፣ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን) እንዲሁ በአቆጣጠር ሁለተኛው ምስጢረ ሥጋዊ ነው። በሁሉም ሁሉን ይወቅ አራቱ ሁሉ ሲገለጹ፤ ምስጢረ ሥጋዊ ግን አልተነካም። ምክንያቱም እንባቢው ለዚህ አካሄድ የተዘጋጀ ስላልመሰሰ ተዘሎ ነበር። እሁን ግን በሁሉን ሁሉን ይወቅ መንገዱ ስለተጠረገ፣ ከዚህ ቀጥሎን እንጽፈዋለን። ይህም ሲሆን በዘመናችንና በእግርኛ ስለእምስቱ አዕግደ ምስጢር ብዙ መጻሕፍት ስለተጻፉና የደራሲውም ዓላማ ሌሎች በፍርሃት ወይም ምስጢር ነው በማለት ወይም ጎጋውን በመፍራት እያድበስበሱ የተወሰኑ በጥበቃት ለመግለጥ ስለሆነ ለሕዝብ በደምብ ያልተገለጠውን አብራርተን እናልፈዋለን።

ወደ ምስጢረ ሥጋዊ ርእስ ከመግባታችን በፊት በምስጢረ ሥጋዊ ዓለምን ሲያጨቃጭቁ የኖሩትን፣ ለወደፊቱም የሚኖሩትን ቃላት ከዚህ ቀጥሎን እንዘረዝራለን፤ እነሱም፤ ሀላፊ፣ ሀላፊ፣ ባሕርይ፣ ጠባባይ፣ አካል፣ ገጽ፣ ባሕርይ ሥጋ፣ ትስብእት፣ መለኮት፣ ባሕርይ መለኮት፣ ህልዎት፣ ክዋኔ፣ ኩነት፣ ፍጥረት፣ ተፈጥሮ ናቸው። በእንግሊዝኛ Ousia, Hypostasis, Person, (Prosopon) nature, substance, essence, being። ይልቁንም በገጽና በባሕርይ መካከል ያለውን ልዩነት ከክፍል መባል ስለተሞላ በምሳሌ ግስረዳት ካልሆነ በቀላሉ ለግስረዳት አስቸጋሪ ስለሆነ እንባቢ በእግርኛ የኪዳነ ወልድ ክፍሌን መዝገበ ቃላት በእንግሊዝኛም ስፋ ያለ መዝገበ ቃላት ፈልጎ እንዲመለከት ይጠቁማል። እነዚህን ቃላት አተረጉግለሁ፤ አገልግለሁ ብሎ መጀመር ሁሉም እንደ መቀናጀት በሬ በእያቅጣጫው ስለሚሰብ የመለያየት ጫጫታ እንጂ የመመካከር መንፈስ ስለማይመጣ ስፊ ጥናታቸውን ለሚቀጥለው ሙጽሐፋችን አስከዚያም ስትጉህ እንባቢ ትተነው አልፈናል።

ይልቁንም ባሕርይ ፊሲስ (nature) ከክርስቶስ ልደት በፊት ጥንታውያን ግሪኮች፣ ቀጥሎም ከክርስቶስ ልደት በኋላ ከሁለተኛው መቶ ዘመን ጀምሮ ግናስቲኮች፣ ከዚያም አስከ ቅዱስ ቄርሎስ ድረስ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት በተቃራኒ ትርጉም ሲሠሩበት ኑረዋል። ቅዱስ ቄርሎስም ንስጥሮስን በ431 ገዛቱ፣ አውጣኪስን ሳይገዛት በ444 ስለሞተ ፍጹም ጭሳኔ ሳይሰጠው ቀርቷል። ስለዚህ የዚህ መጽሐፍ ደራሲ እንዲያው ዝም ብሎ ሁለት ባሕርይ ቢል ወደ ንስጥሮስ ስለሚቀርብ፣

አንድ አረኛ፡ አንድ መንጋ

አንድ ባሕርይ ቢል ደግሞ እንደ አውጣኪስ በሰሜንን መለኮትና ትሰብእት በተወሰነ ያለመደባለት፡ ያለመስወጥ፡ ያለመከፋፈል፡ ያለመለያየት ተዋሕዶው ይኖራሉ፡ አንድ አካል ናቸው ለግለት ውሐድ ባሕርይ (የተዋሕዶ ባሕርይ) ወይም መለትስ (መለኮትና ትሰብእት) እያለ ጽፏል። እንግዲህ እንደ ንለጥሮስ ሁለት አካል፤ ሁለት ባሕርይ ብሎ ከተዋሕዶ በኋላ ባሕርያት ተለያይተው መለኮት የመለኮትን፡ ትሰብእት የትሰብእትን ሥራ ይሠራሉ፤ ወይም እንደ አውጣኪስ መለኮት ትሰብእትን አቅልጦ አንድ ባሕርይ ብቻ ነው ብሎ ተዋሕዶን እይካድ እንጂ ከሦስት ቃላት መለኮት፡ ውሐድ ባሕርይ፡ አንድ ባሕርይ (እንደልግዱ) ቢል እይወቀሥም፡ በዚህም በፊት የለመድነውን ቃል እንለቅም በግለት ካልሆነ ጭቅጭቅ መነሣት የለበትም። እንባቢው ምስጢሩን ከተረዳው ወላጅ ትምህርቱ እንጂ ቃሉ እይደለምና ነው።

እነዚህ ቃላት በመለዋወጥ አንዱ በሌላው እየተተኩ፤ መዘበራረት ሲያስከትሉ ሊቃውንቱን ሲያፋጁ ኑረዋል። ስለዚህ ሊቃውንቱ ተሰብስበው የተወሰነ ትርጉም እስኪሰጧቸው ድረስ በዚህ መጽሐፍ ከዚህ በላይ በተሰጣቸው ምሳሌ መሠረት በሚከተሉት ምሕጻረ ቃላት እንሠራለን። በባሕርይ ፈንታ የመለኮትንና የትሰብእትን በተዋሕዶ አንድ አካልነትን፤ በሥምረት አንድ ፈቃድነት፤ አንድ ገባሪነትን በገብረት መኖርን ለግላየት መለትስ ይህም የመለኮትና የትሰብእት የመጀመሪያዎቹ ቀለማት በምሕጻር መሆናቸው ነው። እንዲሁም ፈቃድና ግብር የሚሉት ቃላት ከተዋሕዱ በኋላ ትሰብእትና መለኮት በአንድ ፈቃድና ሥምረት ነው የሚሠሩ የሚኖሩ ለግለት፡ አንድ ፈቃድ፡ አንድ ገባሪ ተብለው ተተክተዋል። ለጊዜው አንድ መለትስና አንድ ውሐድ ባሕርይ በተለዋወጡበት በዚህ መጽሐፍ ይሠራሉ። በዚህ መሠረት መለኮትና ትሰብእት በተዋሕዶ ከሁለት አካል፡ አንድ አካል፡ ከሁለት ባሕርይ አንድ መለትስ ሁነዋል ይባላሉ። ስለዚህ ሰው የሆነው እምላክ ወልደ እግዚአብሔር ሕያው ወልደ ግርያም ሥግው፤ ወልደ እብ በመለኮቱ፡ ወልደ ግርያም በትሰብእቱ ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ ይባላል፡ ተብሏል። ዘዕሩይ ምስሉ እብ በመለኮቱ (በመለኮቱ ከእብ ጋራ እኩል የሆነ) እንዳሉት ሠለሰቱ ምእት በጸሎተ ሃይማኖት በመለኮቱ እንደ እብ ፍጹም እምላክ፡ በትሰብእቱ ደግሞ ከገጠአት በቀር እንደኛ ፍጹም ሰው፡ ሥጋ ለበሽ ሰው የሚያደርገውን ያደረገ፡ የሚያደርግ፡ በመለኮቱ ከእባቱ ጋራ፡

ምስጢረ ሥጋዌ

እንደ አባቱ ዓለምን የፈጠረ፣ ፈጣሪ፣ እምላክም ሰውም መለኮትንና ትሰብኣትን አዋሕዶ በአንድ አካል፤ በአንድ መለትስ ይዞ ወይም ውሑድ ባሕርይ ሁኖ የሚኖር ወልደ እግዚአብሔር በመለኮቱ፣ ወልደ ግርያም በትሰብኣቱ አሁንም እንደገና ለአጽንዖተ ነገር።

ውድ እንባቢ ሆይ! ይህ እንዴት አንደሆነ ከዚህ በታች አናየዋለንና እስኪ አትቸኩል። የፈጣሪውን ትእዛዝ በመተላለፉ አዳም ከገነት ወጥቶ፣ እሱ ብቻ ባይሆን በመላ ዘሩም በሕይወተ ሥጋ ላለ፣ ሲኖር፣ በሦስት አካላት ሲመሰገን የሚኖር እግዚአብሔር በዳዩን አዳምን ይቅር ለማለት ወሰነ። (ዘፍ.3:1-24) ለዚህም መሥዋዕት አስፈለገ፤ በደሉ ትልቅ ሰለሆነ ለመሥዋዕቱ የእንስሳና የሰው ደም የማይበቃ ሆነ። ሰለዚህ (ዘፍ.3:15) በእንተና በሴቲቱ መካከል፣ በዘርህና በዘርዋ መካከል ጠላትነትን አደርጋለሁ፣ እርሱ ራሱን ይቀጠቅጣል፣ አንተም ሰኮናውን ትቀጠቅጣለህ ባለው መሠረት፣ በዳይም ተበዳይም ልጄ ልጃቸውን እዋጡና የእምላክ ልጅ እግዚአብሔር ወልድ እግዚአብሔር ሥጋ ለብሶ፣ ትሰብኣትን ተዋሕዶ፣ የሰውን ልጅ ጠላት ሰይጣንን ድል ነሥቶ፣ ከዲያብሎስ ባርነት ከሲኦልና ከገሃነም ሥቃይና ኩነኔ አዳኝ። የተበዳይና የበዳይ ልጅ (ዘር) በተዋሕዶ ተሰቅሎ ዓለምን አዳኝ። (ከሦስቱ ሥላሴ፤ ከሠለስቱ አካላት አንዱ በተለየ እካሉ፣ ሥጋ ለብሶ፣ ተሠቃይቶ፣ ተገሮ፣ ተገርፎ፣ ተሰቅሎ ዓለምን አንዲያድን በወልድ አንዴት ተፈረደ፣ ተወሰነ? ለሚል ጠያቂ፣ ሃይማኖት በቅዱሳት መጻሕፍት የተገለጠ በመሆኑ፣ ሰለዚህም የሚናገር ከቅዱሳት መጻሕፍት ሰለሌለ፣ ደራሲው ሰለዚህ የሚያውቀው ነገር የለም።) ተበዳዩ እምላክ በዳዩን አዳምን ይቅር የሚልበት ጊዜ ሲደርስ በመበሥሩ በቅዱስ ገብርኤል እግካይነት፣ የቅድስት ድንግል ግርያምን ፈቃድ እንዳገኘ፣ አንድያ፣ ተቀዳሚ፣ ተከታይ የሌለው ልጁን ላከ። በልደት ሦስቱም አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ ይተባበራሉ፣ ተባብረዋል። አብ መርጧል፣ አጽንቷል፣ መንፈስ ቅዱስ በላይዋ ላይ አድሮ ቀድሷታል፤ ከጥንተ አብሶ አንጽቶ፤ ግንደረ መለኮት እንድትሆን አዘጋጅቷታል፤ ትሰብኣትንም (ሥጋን) እግዚአብሔር ወልድ እንዲለብሰው አድርጎ እመቻችታታል። እግዚአብሔር አብም ትሰብኣትን በመንፈስ ቅዱስ እክብርታል፣ ይህን ግብር ብዙዎች ቅብዓት ይሉታል። ቅብዓት (መክበር) የሚያየው ትሰብኣትን እንጂ መለኮትን አይደለም። እግዚአብሔር ወልድ በመለኮቱ ከአባቱ ጋራ አኩል ሰለሆነ

እንድ እረኛ፡ እንድ መንጋ

የመንፈስ ቅዱስን ክብር አይፈልግም ትሰብእት ግን ከተዋሕዶ በፊት ፍጡር በሰነበረ ከአካለ ቃል ተዋሕዶ ከእብ ጋራ እኩል ለመሆን ቅብዑተ መንፈስ ቅዱስ፡ ግብረ መንፈስ ቅዱስ= የሦስቱም ገይል፡ ገይለ መንፈስ ቅዱስ ያስፈልገው ነበር። የግርያምን ሥጋ እብ በመንፈስ ቅዱስ ቅብዑትነት ካከበረው በኋላ ወልድ ለበሰው፤ ተዋሕደው። በዚህም ትሰብእት የባሕርይ እምላክነትን ወረሰ፤ መለኮትም ሰው ሆነ። ሰው እምላክ፡ እምላክ ሰው ሆነ የሚያሰኘውም ይህ ነው። በመለኮቱ እምላክ አግልክት፡ ፈጣሪ ዓላማት ሲሆን በትሰብእቱ ደግሞ ንጉሠ ነገሥት፡ ሊቀ ነቢያት፡ ሊቀ ሰግዕት፡ ሊቀ ካህናት ነው። እንደ ሰውነት፡ ሰው መሆኑን ለማጠየቅ ትንሽ በትንሽ አድጓል፤ እንደ ሕፃናት አልቅፏል፡ ደክጧል፡ ተርቧል፡ ተጠምቷል፡ ምራቅ፡ ደም ወጥቶታል፡ ሙቷል። እምላክ እንደመሆኑ እምላክነቱን ለመጠየቅ፤ በድንግልና ተወልዷል፤ በተዘጋ ቤት ገብቷል፤ በባሕር ላይ ያለጀልባ ሂዷል፤ ከሞተና ከተቀበረ በኋላ መቃብር ክፈቱልኝ፡ መግነዝ ፍቱልኝ ሳይል ተነሥቷል። በዚህም እንድ መለትሰነቱን ወይም እንድ ውሑድ ባሕርይነቱን እንረዳለን። መለትሰ መሆኑን ያልተረዱ ብዙ ሰዎች ትሰብእትን ሲያዩ የተነገሩትን ቃላት፡ ጥቅሶች፡ ዐረፍተ ነገር ባነበቡ ቁጥር ለግረም ወይንም ለግጣመም ይሞክራሉ። ይህ ግን ካለማወቅ የመጣ ነው፤ ልኩ መለኮቱን ቢያዩ የተነገሩትን ለመለኮቱ ሰጥቶ በመለኮት ባሕርይ መተርጎም፡ ለትሰብእት የተነገሩትን ደግሞ ለትሰብእት ሰጥቶ ካነበቡ በኋላ እንድ አካል እንድ መለትሰ ብሎ አስታርቆ እስማምቶ መፍታት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር ወልድ፡ የአብና የግርያም ልጅ በእንድ መለትሰ መሆኑን ለመረዳት በሰፊው የሚፈልግ ሁሉ ከሁሉም ሁሉን ይወቅ ገጽ 47-67 ያለውን መግለጫ ከጥቅሶቹ ጋራ እያገናዘበ እንዲያነብ ይነገራል። ከዚህ ግን ፍጹም እምላክና ፍጹም ሰው፡ እንድ መለትሰ መሆኑን ለማሰረዳት የሚከተሉት ተጠቅሰዋል፤ (ዮሐ.1:1-14፤ 3:16-18፤ መዝ.2:6-8፤ 109:4፤ ሉቃ. 23:34 ዮሐ.10:30፤ 14:6፤ 20: 17፤ ኢሳ.61:13፤ ሉቃ.4:18-19፤ 53:11-12፤ ዮሐ.14:28፤ 31፤ መዝ.21:1፤ ግቱ.27:46፤ ሉቃ.13:32፤ 2ቆሮ.1:3፤ 11:31፤ ኤፌ.1:3፤ 17፤ ራል.2: 6-10፤ 1ጴጥ.1:3፤ 2ጴጥ.1:17-18፤ ግብ.2.24፤ ራእ.1:6፤ 3:2፤ 3:12፤ ዮሐ. 6:37-39፤ 7:29፤ 1:36፤ 8:42፤ 9:4፤ ሉቃ.4:43፤ ገላ.4:4፤ ዮሐ.4:9፤ ከቅዱሳት መጻሕፍት እነዚህን የመሳሰሉ ለቁጥር የሚያዳግቱ ጥቅሶች ሞልተዋል።

ምዕራፍ ሁለት

መቸና የት ነው የተዋሐደው?

አረ! የሆነሰ ሆነና መቸና የት ነው የተዋሐደው? ለሚል ጠያቂ እርቶዶክሳዊ መልስ እነሆ! ከማርያም ሲወሰድና በፈለገ ዮርዳኖስ ሲጠመቅ ነው የሚሉ እሱ፤ ልክ እይደስም፤ እይሰድም፤ ስምን? ቢሉ፤ መቼው፤ እመቤታችን ሰቅዱስ ገብርኤል ብሥራትና ጥያቄ፤ እነሆ የእግዚአብሔርን ባርያ እንደ ቃልህ ይደረግልኝ ብላ ፈቃደኝነትዋን (እግዚአብሔር ያዘዛል እንጂ ብዙ ጊዜ ታዛዥ ካልፈቀደ እያስገድድምና) በገሰጠች ጊዜ ነው።

የት ነው? የሚለው ደግሞ በማሕፀን ድንግል (በክርሥ) ነው፤ ይህስ ስምን ሆነ ቢሉ በማሕፀን ሳይዋሐድና እንድ መለትስ ሳይሆን፤ ትስብእት የመለኮትን ርቀት፤ መለኮት የትስብእትን ግዝፍ ሳይነሡ በፅናት ብእሲነት (በተራ ሰውነት) ቢወሰድ ኑሮ ድንግልናዋ ይጠፋና ትንቢተ ነቢያት ሁሉ ተበላሽቶ፤ መስናዶው ሁሉ ከንቱ ሁኖ ይቀር ነበር። መለኮትም ከማርያም ተወስዶ እይባልም ነበር፤ ማርያምም ወላዲተ እምላክ ባልተባለችም ነበር። የእግዚአብሔር ልጅ ሥጋን የነሣው ትስብእትን የተወሐደው ከማሕፀን ውጭ ቢሆን ኑሮ፤ በእንድ ጎረምሳ እደረ እንጂ ተወልዶ እያስኝም ነበር። ይህም ለጥስጥሮስ ባመቸ። ተዋሕዶ በማሕፀን እንደሆነ ከሚያሰረዱት ትንቢታትም፤ እግዚአብሔርም ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ እይከፈትም፤ ሰውም እይገባበትም፤ የእስራኤል እምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና፤ ተዘግቶ ይኖራል። (ሕዝ.44:1-2)። ስለዚህ ጌታ ራሱ ምልክት ይሰጣቸዋል፤ እነሆ! ድንግል ትፀንሳለች፤ ወንድ ልጅም ትወልዳለች ሰውንም ፀግኑኤል ብላ ትጠራዋለች። (ኢ.ሳ.7:14)። እኅቱ ሙሽሪት የተቆ ለፈ ገነት (ተጋን) የተዘጋ ምንጭ፤ (የታተመ) ነቅፅ (መሐ.4:12)። ተዋሕዶ ከማሕፀን ውጭ ከሆነ እንደዚህ ያለው ትንቢት ሁሉ ከንቱ ይሆንና የነቢያትም የሐዋርያት ትምህርትና ሰብከት የልጆች ተረት ሁኖ ያርፋል። ልደታትስ ሰንት ናቸው? ለሚል ጠያቂ ደግሞ፤ እዋቅድመ ዓለም ከእብ ያለ እናት፤ ድጎረ ዓለም ከእመቤታችን ያላበት፤ ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ፤ ነኢምን ከልኢተ ልደታተ እንዳሉ ሠለስቱ ምእት፤ ልደት ወይም ልደታት ሁለት ብቻ ናቸው። ስመለኮቱ እናት፤ ስትስብእቱ አባት የለውም። ምንም ቅባቶችና ጸጎች ሦስት ልደት ቢሉም ከልጆች ተረትና ከመጽሐፈ ባልቴት አልፎ ከቁም ነገር እይገባም። መንፈስ ቅዱስ ከኔ ይነሣል፤ እኔ እልከዋለሁ እያሰ (ዮሐ.16:8-14) ይወልደዋል ቢባል የልጆች፤ የሚዜዎች የሚጉላ ጨዋታ ይሆንና ያርፋል።

ፖሪራፍ ሦስት

የሦስቱ የሃይማኖት ክፍላት፤ ካራ፤ ቅባት፤ ጸጋ አጭር መግለጫ፤

በኢትዮጵያ ሦስት የሃይማኖት ክፍላት፤ ካራ፤ ቅባት፤ ጸጋ የሚባሉ ነበሩ፤ ከጥላቻቸው ብዛት የተነሣ እንደ ሌላውን እንደ ክርስቲያን አያየውም ነበረ። በመካካላቸው የቃል ክርክር ብቻ ሳይሆን በመሣሪያ ጦርነትም ብዙ ደም ፈሷል።

ጸጎችና ቅባቶች ሦስት ልደቶች፤ ሦስት ልደት በመባል ይታወቁሉ። ሦስት ልደት ግለትም ወልድ ከእብ፤ ከመንፈስ ቅዱስ ከእመቤታችን ተወልዷል ግለት ነው። ይህም ቅባቶችንና ጸጎችን ያሻግላል። ጸጎች በግሕፀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብሎ የጸጋ ልጅ ሆነ ሲሉ፤ ቅባቶች ደግሞ ልክ እንደ ጸጎች በግሕፀን በመንፈስ ቅዱስ ተቀብቶ የባሕርይ አምላክ ሆነ ይላሉ። ለተራ እንባቢ ነገሩ ጭፍንና ሰውር ረቂቀም ስለሆነ ወይም ለደራሲው መስሎ ስለታየ በሌላ አነጋገር ግልጽ ለግድረግ ተዋክሯል፤ እምቅድመ ዓለም ካእብ፤ ያለ እናት እንድ ልደት፤ ድገረ ዓለም ከእመቤታችን ያለ አባት ሁለት ልደት (ሁለተኛ ልደት) ወልደ አብ፤ ወልደ ግርያም በተዋሕዶ ከበረ ከሚሉት ከካሮች ጋራ ሁለቱም ይመሳሰሉና በዚህ ላይ ሁለቱም የእየራሳቸውን ቁሪት ጨምረው፤ ቅባቶች በግሕፀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብቶ፤ የባሕርይ ልጅ ሆነ ሲሉ፤ ጓደኞቻቸው ጸጎች ደግሞ ይህንኑ የእነሱን ፀረፍተ ነገር፤ በግሕፀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብቶ፤ በመቀባት የጸጋ ልጅ ተባለ፤ ተብሏል፤ ሁኗል ይላሉ። ስለዚህ ሁሉም መለያያ ምክንያት ነውና የሚፈልጉ ቅባትና ጸጋ እየተባሉ ይኖራሉ።

ካሮች (ተዋሕዶዎች) ደግሞ የክርስቶስን ሰውነትና መለኮት አይለያዩም፤ እንዳንዶቹስ እንደ መለትስ ያለ ውሳኔም የሚገባቸው አይደሉም። ከተዋሕዶ በኋላ ሥጋና (ትስብእት) መለኮት የተለያዩበት ጊዜ ነበር እይባልም፤ እይሉም (ልክ)። ስለዚህም ይህን የሠራው ሥጋው ነው፤ ይህን ደግሞ መለኮቱ ነው የሚሉበት ጊዜ የለም። ለዚህ ሌላ አባባል አላቸው፤ ይህን በሥጋው፤ ይህን ደግሞ በመለኮቱ ነው ይላሉ። ሥጋው (ትስብእቱ) ግለትና በሥጋው በመለኮቱ ግለት ልዩነት አላቸው። ካሮች ከቅባቶችና ከጸጎች የሚለያዩበት በሌላ አነጋገር ባጭሩ፤ ክርስቶስ በተዋሕዶ የባሕርይ አምላክ ነው። ተዋሕዶ ግለትም የእግዚአብሔር ልጅ እግዚአብሔር ወልድ በትስብእት ስሙ ኢየሱስ ክርስቶስ ዐግኑኤል ተብሎ፤ የተባለው የአኛን ሥጋ ከቅድስት ድንገል ግርያም ግሕፀን በተለይ አካሉ ከፍሎ ቢዋሐደው በሰውነቱ እንደ አብና እንደ መንፈስ ቅዱስ ያለ ፍጹም አምላክ ሆነ።

ሦስቱ የሃይማኖት ክፍላት

ወልድ ራሱ ቅብዕ፡ ራሱ ቅቡዕ፤ ራሱ ቀባዒ፡ ቅባቱም ቀቢውም ራሱ ነው እንጂ ከእሱ የሚበልጥ ለሌላ ቀቢም፡ ቅባትም አይፈልግም። በመለኮቱ ይህ ርግጥ ነው፡ ለሥጋ ለትሰብእት ግን ከዚህ በፊት የተሰጠውን ሐተታ ያስፈልጋል።

ፖዕራፍ እራት

የቅባት ዐይነቶች

አስተውሎ ለሚያነብ እንባቢ ከዚህ በላይ የተነገረው ለሰቅባትና ጸጋ ይበቃ ነበር። ነገር ግን በአነጋገሩ ምክንያት እንዳንድ ዊፍን ነጥቦች ስለማይጠፉ ለግብራራት የቅባት ልዩነቶች ተጨምረው ከዚህ በታች ከሞላ ጎደል ተደግጋል።

ለግብራራት እንዲመች የንስጥሮስን አባባል የእኛ ሊቃውንት እንዴት እንደሚያትቱት ከዚህ ቀጥለን እንገልጻለን፤ ንስጥሮስ የኮነን ጠባይ ለልቱን አፈታቱን ፈጽሞ ሳያውቀው፡ ሳያውቅ፡ የፈጣሪ ባሕርይ እንደ ፍጡር ባሕርይ የሚለውጥ መስሎት 'ኮነ' ግለት እንደሎጥ ምሽትና እንደ ሙሴ ብትር፤ እንደ ግብጽና እንደ ቃና ውሃ ተለወጠ ያስኛል ስግለት፤ ቃል ሥጋ ኮነን ነት፤ አጸይ፤ ቃል በሰው አደረ እንጂ፤ ሰው አልሆነም፤ አልተዋሐደም፤ መሲሕም ይባል ዘንድ ሰው ሁኖ አልተቀባም፤ አብ የወለደውን ግርያም አልወለደችም፤ እሷም ወላዲተ ሰብእ እንጂ ወላዲተ አምላክ አትባልም ቢል፡ ቅዱስ ቂርሎስ፤ እንዳንተ ሐሰብ ኮነ ግለት በውላጤ ሳይሆን በተለይ አካሉ የእኛን ባሕርይ ነሥተ በመወለድ ሥጋ ለባለ፤ በመዋሐድ ተዋሕዶ ከንጢአት በቀር እኛን በመምሰል፤ እንደኛ በመሆን ነው እንጂ በጎድረት አይደለም ሰላላ የባህሉ ስም ተዋሕዶ ሁኗል። (ሃ.እ.ዘቀ.ወዘደ.189:7,19)

ይህንን ለግራቅ በነንደር በሰውነቱ የአብ የባሕርይ ልጅ የሚል ነፋቱ ተነሥቶ እንድ ዘመን ለተወሰነ ጊዜ ያጨቃዊት ነበር ይባላል። የዚህ ተከታዮች ግን በ1954 በዜና ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር አብ የእግዚአብሔር ወልድ በሥጋው የባሕርይ እባቱ ነው የሚለው ስሕተት ትተበተነ ወዲህ፤ እንዳሉ ይታመናል። (ዜና.ቤ.ክ. 16፡ መጋቢት)

አንድ እረኛ፣ አንድ መንጋ

አንዲህ አድርጎ ንስጥሮስ ለሚከተሉት መናፍቃን ለአውጣሊስና ለመስሎቹ በር ከፍቶ ሄደ። ከዚህ ላይ ሌሎችን ለሌላ ጥናት ትተን ቅባቶቻችንና ጸገቻችን እናስከትላለን፤

በዘመነ ፋሲል የተነሡት የእነዘኢየሱስ መጽሐፍ አንደኛ ርእስ (ራሱን አራቆተ፣ አደሽዩ) (ፊል.2:7) ይላልና ቃል በተዋሕዶ ዜገ፣ ደሽዩ፣ ከሥጋ ሲዋሐድ የባሕርይ ክብሩን አጣ፣ ለቀቀ፣ ሲቀባ ግን ጩዳ ጥንተ ክብሩ ተመለሰ፣ በሰውነቱም በአምላክነቱም አንድ ወገን ሁኖ (በዚህ መጽሐፍ አባባል መለትስ ግለት ነው) በቅባት የባሕርይ ልጅ ሆነ ብለዋል።

በአንደኛው ዮሐንስ ዘመን የተነሡት እነ አካለ ክርስቶስ ደግሞ ዜገ ግለትን ነቅፈው፣ አጸይፈው፣ አስመ ተዋሕዶ እስተታ ለምንታዌ ይላልና ሥጋ በተዋሕዶ አንድ አካል ሆነ እንጂ የአምላክነትን ክብር አላገኘም፣ ሲቀባ ግን ክብር ተላልፎለት፣ ተፈጥሮ፣ ተገብሮ ጠፍቶለት፣ በቅባት፣ ሲቀባ የባሕርይ ልጅ የባሕርይ አምላክ ሆነ ብለዋል። ምስጢሩም መቀባትና መለወጥን ለሥጋ ብቻ መስጠት ነው።

በዐፄ ቴዎድሮስ ዘመን የነበሩ እነ አራት ዐይና ጎሹ ደግሞ በቅባት ብቻ ግለትን ነቅፈው፣ መጽሐፍ በሁለቱም ሁሉ በተዋሕዶ ከበረ፣ በቅባት ከበረ ይላልና ቅባት ያስተዋሕዶ፣ ተዋሕዶ ያለቅባት ብቻ ብቻውን አያክብርም፣ ስለዚህ በተዋሕዶና በቅባት አንድነት (በአንድነት) የአምላክ ክብር ከብሮ የባሕርይ ልጅ ሆነ ብለዋል።

ወመለክቱስ ኢይትቀብሶ (መለከቱስ አይቀባም) በሚለው በቲርሎስና በዮሐንስ አፈወርቅ ድጅና ተቀደሰ ምስሌን በሥጋሁ ይላልና በሥጋው ሞተ እንደሚባለው፣ የተቀባ ግን ከተዋሕዶ በፊት ትስብእት እንጂ መለኮት አይደለም።

ስለዚህ ካሮች ደግሞ ወልድ በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ልጅ፣ ፍጹም አምላክና ፍጹም ሰው ሁኖ፣ በመሆኑ በቀባዒነት ከአብ ጋራ አንድነት ሰላለው፣ ቀባዒ እና ቅቡፅ ቢባል እንጂ አንድ አብ ቀባዒ፣ እንደ መንፈስ ቅዱስ ቅብሶ አይደለም ይላሉ።

ቅባቶች የወልድ ልደታት ሦስት እንደሆኑ ያስተምራሉ፤ እምቅድመ ዓለም ከአብ ያስለናት የተወለደው አንድ ልደት፤ ከቅድስት ድንገል ግርያም ግሕፀን ከመንፈስ ቅዱስ የተወለደው ሁለተኛ ልደት፤ ከእመቤታችን ሥጋን ለብሶ በኢየሩሳሌም የተወለደው ሦስተኛ ልደት ብለው፣ አምነው ያስተምራሉ።

የቅባት ዐይነቶች

በዚህም ሦስት ልደት በማለታቸው ከካራ እምነት ይለያያሉ። እንዴት? ቢሉ፤ ካሮች እምቅድመ ዓለም ካብ ያስእናት፤ አንድ ልደት፤ ድኅረ ዓለም ከእመቤታችን ያላባት ሁለት ልደት፤ ወልደ አብ ወልደ ግርያም በተዋሕዶ ከበረ ሲሉ፤ ቅባቶች ግን ከካሮች ሁለት ልደት ላይ ሦስተኛ ልደት ጨምረው ከመንፈስ ቅዱስ በማሕፀን ግርያም ተወልዷል ይላሉ። እኛ በጥምቀት በመንፈስ ቅዱስ መደበኛነት የሥላሴን ልጅነት እንደምናገኝ፤ የእኛ በኩር ለመሆን ሲል የባሕርይ ልጅነቱን በማሕፀን የጸጋ (የሰጦታ) አድርጎ ተቀበለው። በማሕፀን መንፈስ ቅዱስን በመቀባቱ የባሕርይ ልደቱን፤ የጸጋ አድርጎ ሲቀበል ከበረ ስለሚሉም ቅባት ማለት ክብር ማለት ነው ብለው ያስተምራሉ። በአነሱ አባባል አብ ቀባዒ፤ መንፈስ ቅዱስ ቅብዕ፤ ወልድ ተቀባዒ፤ እንደሆኑ ያስተምራሉ።

ቅብዕት ለትብብእት በትብብእት እንደሆነ ደጋፊ አያጤም። ቅባቶች ከካሮች የሚለዩበትን እምነት ባጭሩ ስንመለከተው ፍሬ ነገሩ እንደሚከተለው ይሆናል፤ የሥጋና የቃል መዋሐድ ምንታዊን (ሁለትነትን) አጠፋ እንጂ፤ ቃል ስለበሰው ሥጋ የባሕርይ አምላክነትን ክብር ሰጥቶ ያከበረ መንፈስ ቅዱስ ነው። በዚህም አብ ቀባዒ ወልድ ተቀባዒ፤ መንፈስ ቅዱስ ቅብ ናቸው። ምንም መንፈስ ቅዱስን በመቀባት ወልደ ከመንፈስ ቅዱስ ተወልዷል ቢባልም ልደቱ የባሕርይ እንጂ የጸጋ ልደት አይደለም ብለው ያስተምራሉ።

ጸጎችም እንደ ቅባቶች አብ ቀባዒ ወልድ ተቀባዒ፤ መንፈስ ቅዱስ ቅብዕ ብለው ያምናሉ፤ ያስተምራሉ።

ጸጎችን ከካሮች የሚለያቸው አባባል ይህ ነው፤ ቃል በለበሰው ሥጋ እንደኛ በመንፈስ ቅዱስ የጸጋ ክብር አግኝቶ ክርስቶስ ተባሉ። ክርስቶስ ማለትም ቅብዕ ማለት ነው። አብ ቀቢ፤ መንፈስ ቅዱስ ቅብ፤ ወልድ ተቀቢ ናቸው። ወልድ መንፈስ ቅዱስን ሲቀባ የጸጋ ልጅ ሆነ፤ እኛም እሱ ወደ የተቀበለውን ሰውነት (ሰው መሆን) ለማስወገድ አንጥርም ይላሉ። የካሮች ግን አሁንም ከላይ እንዳየነው ነው።

ከአብ በመንፈስ ቅዱስ የከበረ የተቀባ ሥጋ ከመለኮት ጋር ከመዋሐዱ በፊት ከሆነ በጥንታውያን እርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያን ዘንድ ተቀባይነት አያጣም፤ አለው፤ መለኮትን ካየና ከጨመረ ግን የቅባቶችና የጸጎች እንጤራ ገንዘብ ሁኖ ኑሯል፤ ይኖራል። ሦስት ልደት ማለት ግን የሁለቱ የቅባትና የጸጎች ፍልስፍናዊ የግል ገንዘብ

እንደ እርኛ፡ አንድ መንጋ

ናት፤ ከእነሱ በቀር ሌላ ቤተ ክርስቲያን አያውቃትም።

በቅኔስ ምንም እነሱም ባይበገሩ አንድ ከተዋሕዶ ወገን የተሰጣቸው ቅኔ ከዚህ ቀጥሎ ተጽፏል።

ጥዜግ

መንበረ ኪሩባዌ

ለእመ በትብቦት ወረሰ ፍሬ ከርሥኪ ዕፁብ

ዘቤተ ድንጋሌ ግርያም ርግብ

እስመ ከግሁ ኩልነ ሱቱፋነ ቅብቦት ሕዝብ

እስፍንተ ያገምር መንበሩ ለእብ

ወእስፍንተ ይጸውር ኪሩብ።

ከእነዚህም ሌላ ከመቃብር ተወለደ፡ እንደ ኦርጌንስም የወደቁትን

መላእክት፤ እጋንንት ለግስታረቅ ተወልዷል ወይም ይወለዳል የሚሉም

ሰላሉ፡ ልደትን በሙሉ ቁጥር በሰባት የመወድስን ስምንት ቤት ደግሞ

ባሥር ለመደምደም በፍና ተሣልቆ የሚቀጠለው መወድስ ተጽፏል፤

መወድስ በእንተ ልደታቲሁ ለወልድ፤

ብሉየ ዘመን ወልድ መፍቀሬ ተወልዶ

ከመ ዕፁ ቆላ ራምናን ዘትትወለድ በበዓመት

እምቅድመ ዓለም እምአብ ወእግርያም ቅድስት

ለእድገናተ ዓለም ድገረ ዓለም

ተወለድከ በከመ ይቤሉ ዘክልኤ ልደት

ወሣልሰ ከመ ቅብቦት

ወጸጋ ይቤሉ እመንፈሰ ቅዱስ በፅንሰት፤

ወራብዐ በትንሣኤ እምገ መቅበርት

ወግእዜ ለተዐርዮ ትትወለድ እመላእክት

እስመ ኮንክ እንተ መድኅነ ኩሉ ፍጥረት

ለምንት ኢትወለድ እምነ እንሰላ ወዕፀዋት?

ወተወለድ ሰብዐ እምነ ዘባሕር ዓሣት

ፍጹም ከመ ይኩን ታረክክ በትሰብእት።

በቅድሳት መጻሕፍት የተገለጡት ልደታት፤ ከእግዚአብሔር አብ

በመለኮቱ ያለ እናት እምቅድመ ዓለም፡ በዚህ ዓለም ደግሞ ከቅድስት

ጽንግል ወላዲተ አምላክ ግርያም ያለ እሳት በሥጋ በትሰብእት ናቸው።

በዚህም ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ መስተሰ ሁኖ

የቅባት ዐይነቶች

በተዋሕዶ ያስመከፋፈል፡ ያስመስያየት፡ ያስመጠፋፋት፡ ያስመደባለቅ ይኖራል።

መቀባትን፡ መወሰድን፡ ልደትን በጠቅላላ የሚያሳዩ ጥቅሶች፤

ኢሳ.7:14፤ 11:1-2፤ 42:1፤ 61:1፤ ሉቃ.4:14-19፤ ግብ.ሐ.4:27፤ 3:13፤ 27፤ 30፤ ሮሜ.8:15-17፤ 29፤ 10:38፤ በተዋሕዶ መሳተፍና መገናዘብ አንጂ፤ መጣፋትና መሳሳብ መቀላቀል መስያየት የለም። ባዕሉ፡ ብዕሉን ባይለቅ ነጻይ ሆነ፡ ነጻዩንም ንዴቱን ባይለቅ ባዕል አደረገው። እንደየ ርእሱ እንዘ ባዕል ከመ ትብዕሉ እንትሙ በንዴት ዜኣሁ ወእብዕሉ ስሥጋ ዚኣት በትድምርት። እር. ኢያብዕል ቃል ሥጋ ዜኣሁ በትድምርት (ቄር) ሥጋ ረከበ ዕበዩ ወብዝነ ፍድፍድና በተሳትፎቱ ምስሉ ቃል (አትና)

አንዳንድ ሰዎች ግን ንባብ ጥበው፡ ምስጢር እፍርሰው፡ በሰውነቱ የአብ የባሕርይ ልጅ፡ በሰውነቱ የባሕርይ አምላክ፡ በሰውነቱ ዕሩይ ምስሉ አብ ይሉታል፤ በሰውነቱ ባይሆን በተዋሕዶ የቃል ንገዘብ ስሥጋ፤ የሥጋ ንገዘብ ለቃል ስለሆነ ከተዋሕዶ በኋላ፡ በተዋሕዶ ትስብእትም ፍጹም አምላክ ሁኗል። ቃል ሰው መባልን ሲወርስ ስሥጋም አምላክ መባል ተሰጥቶታልና። በሰድስተኛው ክፍለ ዘመን አቡሲዲስ፡ ወከመዝ ንብል ከመ ዕሩይ ወእቱ ምስሉ እግዚእብሔር አብ፤ ወሥጋሂ ይትዌክፍ ዘንተ ኤሐደ ሰመ፤ እስመ ዋሕድ ውእቱ ምስሉ ዘይትዌሪዮ ስእብ፡ ወከግሁ ንብል ምስሉ ዕጓለ መሕያው፤ መስኮትሂ ይትዌክፍ ሰመ፤ ዕጓለ ግሕዮዌ፤ እስመ ተፀርዮ ምስሉን በሰቢሰ ሥጋን ወረሰዮ አሐደ ምስሉሁ ወኢተወለጠ ምንተኒ እምህላዌ ሥጋ በተዋሕዶ። (ኪዳነ ወልድ ኢ.ዝ.ገ.183)

ምዕራፍ አምስት

ቤተ ክርስቲያን

ቤተ ክርስቲያን በግሪኩ እቅሴስያ = ጉባኤ፡ ሸንጎ ግለት ነው። በነጠላ ጉባኤ እንጂ ጉባኤያት በብዙም አይደሉትም። የመሠረታትም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። የምታሳየውም በውስጧ የሚኖሩ ሁሉ በክርስቶስ የሚያምኑ ክርስቲያኖች የክርስቶስ ተከታዮች ስለሆኑ በግዕዝ ቤተ ክርስቲያን ትባላለች። ከዚህ በላይ በተጻፈው አንቀጽ እንደተገለጠው የክርስቶስ ተከታዮች ሁሉ እሱን ያመኑና የተቀበሉ፡ የሚከተሉ፡ ፍቅር ስንደቅ ዓለማቸው፡ ክርስቶስ መሪያቸው፡ እግዚአብሔር አምላካቸው የሆኑ የምእመናን ግንባር ግለት ነው። ክርስቶስ የመሠረተ አንድ ቤተ ክርስቲያን ነው፤ እሷም አካሉ ናት። ጥንታውያን ቅዱሳን አበውም በጸሎት ሃይማኖት እንደ ተገለጠው ከሁሉ በላይ በምትሆን በአንዲት ቅድስት የሐዋርያት ጉባኤ፡ ቤተ ክርስቲያን እናምናለን ብለው በኒቅያ ጉባኤ ወሰነዋል። ማቴ.16:18፡ እንተ ኢፕሮስ (አስት) ነህ በዚችም አለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን አሠራሁ፤ የገሃነም ደጆችም አይችሏትም ብሎ አንድና መሠረቷም የማይነቃነቅ ጽኑ አለት እንደሆነ በማያሻግ ቃል ተናግሯል።

እንደገናም ማቴ.18:17፡ እነሱንም ባይስማ ለቤተ ክርስቲያን ንገራት ደግሞም ቤተ ክርስቲያንን ባይስማት እንደ አረመኔና እንደ ቀራጭ ይሁንልህ። እሁንም ነጠላ ናት። ሐዋርያትም በአጠቃላይ ሲናገሩ በነጠላ፤ በእየሰፈሩ ሲናገሩ ግን በብዙ፡ በዚህ ቃል ይጠቀሙ ነበር። ይኸውም የኢየሱስም ቤተ ክርስቲያን፡ የአንጾኪያ ቤተ ክርስቲያን፡ የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን፡ እንደግለት እንጂ በትምህርት ይለያያሉ ግለት አልነበረም፤ ይህም በዘመናችን፤ የአክስም ጽዮን፡ የጣና ቂርቆስ፡ የመረጡስ ግርያም፡ የአዲስ ዓለም፡ የደብረ ሲባናስ አብያተ ክርስቲያን ወይም አድባራትና ገዳማት እንደግለት እንጂ የተለያዩ እምነት ያላቸው ምእመናን ግለት አይደለም፤ አልነበረም። እሷም አንድ፡ ቅድስት፡ ሐዋርያዊት፡ ከሁሉ በላይ ናት። ቤተ ክርስቲያን አርሱ ራስዋ፡ አስቃዋ የሆነ የክርስቶስ አካል ናት።

(ኤፍ.1:22-23፤ 4:15፤ ቆላ.1:18) ርግጥ፡ መንቀራቀስ እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ መበባል በሐዋርያት መካከልም ነበረ። አብዛኞቹ ክርስቶስን የተከተሉት፡ ትንቢት የተነገረለት፡ ሉባኤ የተቆጠረበት መሲሕ ሲመጣ፡ እየሱስም ከሮግውያን ቀምበር ነጻ ስትወጣ፡ ራስ፡ ቢትወደድ፡ ጀኔራል ተብለው፡ ሚኒስቴር ሁነው ለመስፈን ነበረና የክርስቶስኛ መልእክት

ቤተ ክርስቲያን

ሕመረዳታቸው መንፈስ ቅዱስ እስከ ወረደባቸው ድረስ ሐዋርያትም ይጨቃጨቁ ነበር። ጳጳሩም ለእነዚህ በጋላም፡ ለጊዜው በቀጥተኛ ተከታዮቹ መካከል የፍቅር ሢመቱ እንቁርቁሾ (ጠብ) ገብ ቢልም በእስተዳደርና በትምህርት መከራከራቸው አልቀረም፤ ባይቀርም እስከ 4ኛው መቶ ዘመን ድረስ ክርስቲያንን የሚለያይ ጠንካራ ልዩነት አልነበረም። (ግቲ.18:1-5፤ 20:20-28፤ ገብ.ሐ.6:1-5፤ 15:1...።)

በዚህ በጋላ ገን በብዙ ሰዎች ክርስቶስ የመጣው ለምድራው መንግሥት፡ ሌሃ ተድላ ላይሆን ለሰማያዊ መንግሥትና ጽድቅ መሆኑ ስለታወቀና ልሊታመነ ለሦስት መቶ ዘመን ብዙ ምእመናን በተጋድሎ አየሰበኩ በዓላውያን አደባባይ በሰማዕትነት ሲሠው ናሩ።

4ኛው መቶ ዘመን እንደገባ ቀስጠንጢኖስ መጀመሪያ በ313 ሕይወትና ሃይማኖት ነጻ ሰጠ። ቀጥሎም እብያተ ክርስቲያናት ይከፈቱ፡ ኢጳያተ ጣያታት ይዘጉ ብሎ ዐወጀ። ካህናትም ዲያቆን፡ ቄስ፡ ጳጳስ እየተባሉ ተሹመው ደመወዝ ይቀበሉ፡ ከላይ ይቀመጡ ጀመር፡ ምስፍና ጭቅስና፡ መንግሥት በጽጽብና ተገኘ። በዚህ ምክንያት ቀድሞ በቤተ ሙቅደስና በእብያተ ጣያት የነበረች ስርብትና ቅናት ዘውዷን ደፍታ፡ ተንኮል ካባዋን ደርባ ስተት ብላ ወደ ቤተ ክርስቲያን ገባችና ጳጳሳቱን ታፍጃቸው ካህናቱን ታስጣብጣቸው ጀመር።

ከቀስጠንጢኖስ በፊት ብዙ መናፍቃን ተነሥተው ነበር፤ ይህን መናፍቃን በሚሰው ምዕራፍ ይመለከቷል። ከእርዮስ በፊት ያሉት ኢጳያቶች መናፍቃን ገን ብዙዎቹ ከሹመትና ከገንዘብ ከክብር ይልቅ ልትምህርት ለዕውቀት የጓጉ ይመስላሉ።

እስከ ቀስጠንጢኖስ ዘመን ቤተ ክርስቲያን በአየሰበካው፤ የኢሩሳሌም፡ የአንጾኪያ፡ የእስክንድርያ፡ የኤፌሶን፡ የኒቅያ፡ የቄስጥንጥንያ የርም ቤተ ክርስቲያን እየተባለች አንደዛሬው የአንድ ቤተ ክርስቲያን አድባራትን፤ የደብረ ብርሃን፡ የዲማ፡ የተድባበ ግርያም እየተባለች በሰበካው ስም ከላይ አንደተባሰው ይጠሩ ነበር አንጂ በአዕማደ ምዕጢር ልዩነት አልነበረም።

ከቀስጠንጢኖስ በጋላ ገን ሃይማኖትን ተጠልሎ ሥጋዊ ሥልጣንን ግጥሞችን ሆነ፤ በዚያን ዘመን በነበረው የርም መንግሥት ያሉት ኢጳያተ ክርስቲያን ተጠቃለው ባራት ፓትርያርኮች፤ የእስክንድርያ፡ የአንጾኪያ፡ የርማ፡ የቄስጥንጥንያ ተብለው ተከፈሉ። ተከፈሉ ሲባልም

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

በትምህርት ሳይሆን በሥጋዊ እስተዳደር ብቻ ነው። በአንዱ ክፍል ፓትርያርክ የተበደለ ወደ ሌላው ሂዶ እቤት ይል፤ ይግባኝ ይጠይቅ ነበር። ሰላሞች በገኛው መቶ ዘመን ባቃጠሏት ቤተ መጻሕፍት ምክንያት በሊቃውንት አንደኛዋ እስክንድርያ ነበረች። በዚህ ምክንያት በ325 አርቶስን ስመገዘት በኒቅያ ጉባኤ ሲደረግ አፈ ጉባኤው የእስክንድርያው ፓትርያርክ እስክንድርስ፡ የጉባኤውን ሂደት ያዘጋጀው ደግሞ የሱው ያን ጊዜ ሊቀ ጳጳሩን በጸላ ፓትርያርክ ትልቁ እትናቲዎስ ነበሩ።

በሁለተኛው የቁስጥንጥንያ ጉባኤ በ381 መቅዶንዮስና አቡሊናርዮስ ሊወገዙ ደግሞ ሊቀ መንበሩ አሁንም የእስክንድርያው ፓትርያርክ ጢሞቴዎስ ዘአልቦ ጥሪት ነበረ።

በሦስተኛው የዓለም ጉባኤ በኤፌሶን በ431 ላይ የቁስጥንያው ፓትርያርክ ንስጥሮስ ሊገዘት፤ ሊቀ መንበሩ አሁንም የእስክንድርያው ፓትርያርክ ቅዱስ ቄርሎስ ነበር።

ሦስት ጊዜ በተከታታይ ሊቃነ መናብርቱ የእስክንድርያ ሊቃነ ጳጳሳት ስለሆኑ፤ በይርጋ ሂዶ ይቀራል አሉና ሦስቱም መናብርተ ፓትርያርክ ይልቁንም የሮምና የቁስጥንጥንያ በተጠንቀቅ ይጠብቁ ጀመር። የሮም ቤተ ክርስቲያን ሁለቱም ሊቃነ ሐዋርያት ኢፕሮስና ጳውሎስ የሞቱ ሮም ስለሆነና የጥንትም የሮም መንግሥት መዲና ሮም ስለሆንሁ የቤተ ክርስቲያን መሪ፤ የክርስቶስ በምድር እንደራሴ፤ የሮም ጳጳስ መሆን አለበት ባይ ናት። ቁስጥንጥንያ ደግሞ የጊዜው የሮም መንግሥት ዋና ከተማ እኔ ስለሆንሁ የፓትርያርኮች መሪ የአዲሷ ሮም መዲና ቁስጥንጥንያ መሆን አለብኝ ባይ ናትና በዚህ ምክንያት ከሌሎች ከእስክንድርያና ከአንጾኪያ ይልቅ ሮምና ቁስጥንጥንያ ይቃረባሉ፤ ይግባባሉ፤ በብዙ ነገር ይስግግሉ። ይህ በዚህ እንዳለ ከ448-451 ቤተ ክርስቲያንን የእውጣኪስ ኑፍቄ፤ አንድ ባሕሪ (መስኮተ ትስብእትን አቀስጠው) አተራመሳት፤ በ449 እውጣኪስ በዲዮስቆሮስ ሊቀ መንበርነት ተወገዘ፤ እንደገናም ንስሐ ገባሁ በግሰቱ በተነሣው ጭቅጭቅ የቁስጥንጥንያው ፓትርያርክ ፍላገያናስ ሞተ። በዚህ ጊዜ ዲዮስቆሮስ የልዩንን ጦግር አላስነብብም በግሰቱ በጉባኤው ላይ ጉንጭ አልፋ ክርክር ተነሥቶ ሁሉም ከኪሉ እያወጣ በሁለቱ ባሕርያት ላይ የግመስሰውን ግምት ያወራ ጀመር። ዲዮስቆሮስም አባቶቹ ይዘውት የኖሩትን ሊቀ መንበርነት ይገሩ ገብቼ እኔ ልምራ ቢል የልዩን መልእክተኞችና

ቤተ ክርስቲያን

የፍላጊያናስ ወዳጆች ወግነው አንደኛ እስክንድርያ የበላይ ሁኖ በይደር እንዳትቀር፡ ሁለተኛ የልዩንን ጦግር አላስነብብም ሰላለ፡ ሦስተኛ ፍላጊያናስ በእሱ ምክንያት ነው የሞተው እየተባለ ስለተወራ በቁም እስረኛነት ከጉባኤ እንዲገባ ቢፈቀድለት በዚህ አልባግግም በግለቱ፡ ተገዛዙ፡ የተሰበሰቡበት ጉባኤም ቃለ አግዚአብሔር መሆኑ ቀርቶ ሁላቸውም የየበኩላቸውን እያወሩ ተበታተኑ በዚህ ጉባኤ ላይ ሮም ከብዙ ጊዜ ጀምሮ ትመኘው የነበረን የዓለም አብያተ ክርስቲያን አፈ ጉባኤነት ልመጀመርያ ጊዜ ከእስክንድርያ ወስዳ በልዩን ወኪል ሊቀ ጳጳሳት መሪነት የኬላቴዶንን ጉባኤ መራች።

ዲዮስቆሮስን የግደግፋ ምዕራባውያንን ንስጥሮላውያን ናቸው፡ ፀላት ባሕርይ፡ ሁለት አካል፡ ይላሉ ባሕርያቱ እንደጠባያቸው መለኮት የመለኮትን፡ ትስብእት የትስብእትን በተለያየ አንድ ሁለት አካል ይሠራሉ። ምዕራባውያን ደግሞ ምሥራቃውያንን የአውጣኪስ ተከታዮች ናቸው፤ አንድ ባሕርይ ይላሉ። በዚህም አግዚአብሔር ውልድ ይእመቤታችን ከድንግል ግርያም ትስብእትን በነግ ጊዜ፡ አምላክነቱ ትስብእቱን ስለዋጠው (አቀለጠው) ረቀቀ ይላሉ እያሉ አወሩ። ይህም የሁለቱ የሐሰት ፕሮፓጋንዳ (ስርብትና) ብዙ ቋንቋ አጥንተን ነገሩን እስከ መረመርንበት እስከ ዘመናችን ድረስ ደረሰ።

ከ1950 ዓ.ም. ወዲህ ግን ንጉሠ ነገሥቱ ለያይተህ ግዛ ፖለቲካቸው ለጥቂቶችን እንዳቆዩን ይቆይ ሰላሱና ለዘመኑም የንግግርና የጽሑፍ ነጻ ነት ሰላልነበረ፡ ይልቁንም በአግራው ሕዝብ ላይ፡ እስከ ዛሬ ሳይነካ ቆየ።

የአራተኛው የኬላቴዶን ጉባኤ የተካሄደው በግሪክ ነው፤ ቃለ ጉባኤውም አለ። የልዩን ጦግርም የተጻፈው በላቲን ነው፤ እሱም አለ። ይገባ የተወራው ግን የሰም። ሁለቱም ወገኖች ንስጥሮስንም ሆነ አውጣኪስን ይገዝታሉ፡ ያወግዛሉ። ሁለቱም እምቅድመ ዓለም ካብ ያለ ሕናት ድገረ ዓለም ከእመቤታችን ያላባት ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ፤ ይሰማይ አናት፡ በምድር አባት የለውም ይላሉ። የክርስቶስ መዋሐድ መግለጫም 'መለኮትና ትስብእት ያለመለያየት፡ ያለመከፋፈል፡ ያለመቀላቀል ያለመለዋወጥ' ተዋሕደው በአንድ አካል እንዳንድ መለትሰ፡ እንዳንድ ፈቃጅ እንዳንድ ገባሪ ይኖራሉ ይላሉ። ክርስቶስ ወልደ አግዚአብሔር በመለኮቱ ዘዕሩይ ምስለ አብ በመለኮቱ እንደግለው፡ ፍጹም አምላክ፡ ከአባቱ ጋራ እኩል በመለኮቱ፡ በትስብእቱ ደግሞ

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

ከጎጢአት በቀር ፍጹም እንደኛ ሰው ነው ይላሉ። እንዳንድ የሚናገሩትን የግያውቁ ዘላባጆች ወልድ ዋሕድ (አንድ ልጅ) ብቻ ብላ የምታምን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ናት እያሉ የሚዘባርቁትም በፍጹም ሐሰት ነው። ለምን ቢሉ? ክርስቶስን የሚቀበል ክርስቲያን ሁሉ እግዚአብሔር ለብ በባሕርዩ ሁለት ልጅ ለሰው የሚል የለምና፡ እይልምና።

ምዕራብያውያን ሁለት ባሕርያት የሚሉ ሁሉ የተግሩ ከሆኑ ባሕርያት ከተዋሐዱ በኋላ እይለያዩም ይላሉ። ምሳሌ ዘየሐጸጸም (ጎዶሉ) እይቀበሉም። ለምሳሌ ዘመኑ ያለፈበት ምሳሌ የሚሰጡ የጌታ መዋሐድ እንደ እሳትና ብረት ነው ይላሉ፤ ይህ ግን መጀመሪያውንም ያላስተዋይ ምሳሌ ነው፤ ምክንያቱስ? ቢሉ እሳቱ ሲጠፋ ሙቀት ብረትን ጥሎ ይሄዳልና። ሁለተኛም እንደ ነፍስና ሥጋ ብለው ይመሰላሉ፤ ይህም ከዚያው ያልተሻለ የቂል ምሳሌ ነው። ምክንያቱም ነፍስና ሥጋ በሞት ይለያያሉና። መለኮትና ትስብእት ተዋሕደዋል፤ አንድ አካል አንድ ገጽ አንድ መለትስ ናቸው ብሎ ሲያበቃ ከምስጢረ ሥጋዌ ላይ ልዩነት አለኝ የሚል ሁሉ ምድራዊና ሥጋዊ ጥቅም ፈላጊ ሰርባች እንጂ ቅዱስ፡ ገጽሐ ሰባኪ ያይደለ ፈሪሳዊ ነው። ከኬልቄዶን ጉባኤ በኋላ ቤተ ክርስቲያን በሁለት ምዕራባዊትና ምሥራቃዊት ተብላ ተከፈለች። ያለምንም በቂ ሃይማኖታዊ መረጃ ርእሰበርሳቸው ሲገዛዙ፡ ሲወነጃጁሉ ኑረዋል።

እሁንም ክርስቶስን የሚወዱ ደጋግ መሪዎች ካልተነሡ በቀር ለብዙ ጊዜ ይኸው ብጥብጥ የሚቆይ ይመስላል። በግራ ቀኙም በኩል የኬልቄዶን ጉባኤ በሃይማኖት ልክ ነበረ የሚል ግስረጃ ያለው ሊቅ ቢመጣ፤ እንዴት ጥሩ ነበር። ምሥራቃውያን አውጣኪስን፡ ምዕራባውያን ንስጥሮስን የማይከተሉ ከሆነ፡ ለመከተላቸውም ጠላት ያወራው፡ ባላንጋራ የነዛው እንጂ የራሳቸው ጸሐፊ ወይም ደራሲ ከሌለ፡ ፍቅርን የሚፈልግ አውነተኛ ክርስቲያን ሁሉ ዛሬውኑ የተዋሕዶን መንገድ መመልከትና መያዝ አለበት።

ከኬልቄዶን ጉባኤ በኋላ ቤተ ክርስቲያን ምሥራቃውያንና ምዕራብያውያን ወይም ምሥራቃዊትና ምዕራባዊት ተብላ ከሁለት ተከፈለች። ምሥራቃዊት እምስት ቅርንጫፍ አበጅታ ስትኖር እንዲያውም ይህ በዝቶባት ስልምና መጣና ወረራት። ምዕራባዊት ደግሞ በአለቅነት፡ በትዕቢት፡ በእስተዳደር ምክንያት ተጣልታ፡ የካቶሊክና

ቤተ ክርስቲያን

የግሪክ ኦርቶዶክስ በግሌ ስያሜ ከሁለት ተከፈለች። የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ በ16ኛው መቶ ዘመን የትምህርት አሰጣጡንና አስተዳደሩን እናሻሽላለን በግሌ ለተራውያን ምክንያት ከሁለት ተከፈለች።

ከዚህ በኋላ በጠላቶቻቸው ፕሮቴስታንት (ተቃዋሚ) በራሳቸው ወንጌላውያን የግሌት ደግሞ ስመለያ ምክንያት እየፈጠሩ ተለያዩ።

የወንጌላውያንን የሃይማኖት ድርጅቶች በአሁኑ ዘመን እቆጥራለሁ ግለት በጣም እስከጋሪ ነው። በቂ ልዩነት ግን የላቸውም። ፍቅረ ሢመት ዓይነቸው በእንድ ዓመት ውስጥ ጉባኤ አድርገው መገናኘት ይችላሉ።

በዚህም ምክንያት ግንም የበሽር ልጅ እንደወለደ ሁሉ እጻፋለሁ ስም እያወጣ፤ በእየነጡና በእንዳንድ ራሱን ወዳድ ስም ልክ እንደ ስርበታ ይጠሩ ጀመር። ስለዚህ መጀመሪያ በሃይማኖትና በሰብዓቱ ምስጢራት ቤተ ክርስቲያን፤ በእምስቱ እዕማደ ምስጢር፤ ምስጢረ ሥላሴ፤ ምስጢረ ሥጋ፤ ምስጢረ ጥምቀት፤ ምስጢረ ቁርባን፤ ምስጢረ ትንሣኤ መታን (በእምነት) ሀብተ ጥምቀት፤ ሚርገ፤ ቁርባን፤ ንስሐ፤ ክህነት፤ አውሰቦ (ጋብቻ) ቀንዲል፤ (በሥርዓት) በእነዚህ የግሪክም፤ የኢትዮጵያ የግብጽ፤ የአንጾኪያ፤ የአርመን፤ የሕንድ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት፤ የግሪክ ኦርቶዶክስ የሮም ካቶሊካዊት አብያተ ክርስቲያናት የእገልግሎት ልዩነታቸውን በእየራሳቸው እንደያዙ እብረው ቀድሰው ቆርበው፤ የጋራ ጠላታቸውን ሥጋዊነትንና ሰይጣንን መዋጋት አለባቸው።

የቀረው ይቅርና የካቶሊክና የእንግሊዝ አብያተ ክርስቲያናት ስ ተለያይቶ መኖር አይገርምም ወይ? ሁለቱም ካቶሊኮች ነን ይላሉ። ግን ጩራትና በሥልጣን በገንዘብ ምክንያት ጎን ለጎን ሲሄዱ ይኖራሉ። ልዚህም የሁለቱንም የጸሎትና የእዕማደ ምስጢር መጻሕፍት ማየት ይብቃል። እሱም ለመረጃ በተጠቀሱት መጻሕፍት ተዘርዝረዋልና እንብቦ ረረዳቱን ለአስተዋይ እንባቢ ፈንታ ነው ተብሎ ታልፏል።

በምስጢረ ጥምቀትና በምስጢረ ቁርባን የግሪክም፤ ትጥንታውያን አብያተ ክርስቲያን ጋራ ምን ለያቸው? በእነሉተር መሪነት ከሮም ቤተ ክርስቲያን የተለዩት ወንጌላውያን ደግሞ ከሮም ቤተ ክርስቲያን ጋራ የተጣሉት በሃይማኖት ሳይሆን በእገልግሎት ሥርዓትና በአስተዳደር፤ ቤተ ክርስቲያንን ከክርስቶስ ጋራ ለማገናኘት ብለው ልዚህን፤ ሥርዓታት ቤተ ክርስቲያንን ከቅዱሳት መጻሕፍት ጋራ በእነዚህ

አንድ አረኛ፡ አንድ መጋጋ

በሁለቱ መጻሕፍት መሪነት አገናዝበው አንድ ቢሆኑ ፍጹም የክርስቶስ ተከታዮች ይሆናሉ፡ ሁነው፡ አንድ ክርስቲያን ይባላሉ።
አንድነታቸውም ጠላታቸውን ሁሉ ባሸነፈ። ይህ ካልሆነ ግን፡ ከመ ይርከብ ሰብአ ሢመተ ብዙኅ ንሠሣ፡ ካህን ለትንፃቱ ሃይማኖተ ያለብላ።
በሰው ዘንድ የምትፈለግ ሹመትን ለማግኘት ካህን ቅናቱን ሃይማኖት ያለብሳታል የሚለው ቅኔ ይደርስና የሹመት ባሪያ፡ የጥቅም ተገዥ፡ የገንዘብ ለባኪ ሁኖ ኑሮ ግለፍን ያስከትላል።

ግለጠንቀቂያና ግለታወቂያ I

የኬልቂዶን ጉባኤ ሃይማኖታዊ ልዩነት ነበረው፡ ምዕራባውያን እንደሚወራው አንደ ንስጥሮስ ሁለት ባሕርይ ሁለት አካል ብለው ከተዋሐዱ በኋላ ተለያይተው መለኮት ግብረ መለኮት፡ ትስብእት ግብረ ትስብእትን ይሠራሉ፡ ምሥራቃውያን ደግሞ አንደ አውጣኪስ መለኮት ትስብእትን አጥፍቶታል፡ አቅልጦቷል፡ ከዚያም አልፎ አንደ ንድረት ነው የሚል ነቃፊ ወይም ሀያሊ ጉባኤ በተካሄደበት ቋንቋ ቢሆን በግሪክ ያለዚያም በሳቲን መረጃ ሰነድ ካሳመጣ በጋዜጣም ሆነ በመጽሐፍ ጉንጭ አልፋ ተቃውሞ አንደነ አባ መሸ በከንቱው ያለ የመጽሐፈ ባልቲት ጥቅስ ቢያቀርብ መልስ የማይሰጥ መሆኑ በቅድሚያ ይገለጻል።

ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ ለዚህ ምዕራፍ አስተዋፅኦ ያደረጉ መጻሕፍት

1. ሉሌ መልአኩ፡ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ፡ ትንሣኤ ግብተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ፡ 1986 ዓ.ም. ገጽ 45-48
2. ዐሥራት ግብረ ግርያም፡ ትምህርተ መለኮት፡ አርቲስቲክ ግ/ቤት፡ 1983 ዓ.ም. ገጽ 58-84።
3. The Book of Common Prayer and Administration of the Sacraments and other Rites and Ceremonies of the Church according to the use of the Church of England. Oxford University Press.
4. The Catechism of the Catholic Church. Poulines Publications, Africa 1994, pp.213-224.
5. The Christian Faith. Ed. Neuners, J., 2nd Edition, The Merciers Press, Dublin and Corks, 1976, pp. 138-146.

ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ ለዚህ ፖሪቶክስ አስተዋጽኦ ያደረጉ መጽሐፍት

6. Messale Dell, Assemblea Cristiana, Festivo, Ed. Elle Di Ci-Esprienze, Torino-Leumann, 1979.
7. Messale Dell' Assemblea Crstiana, Feriale, Ed, Elle Di Ci- Esperienze, 1979.
8. O'Mahoney, Kevin, M. Afr., The Spirit and the Bridge. A Manual of Church History, Book one, United Printers, Addis Ababa, 1994.pp. 109-130.
9. Pope John Sanday Missal. A Treasury of Catholic Spirituality, Ed. Mgr. Buckley, Michall, Kevin Mayhew ETO. 55 LEIGH Road. pp. 11-53.
10. The Scottish Book of common Prayer and Administration of the Sacraments and other Rites and Ceremonies of the Church, Cambrige University Press, London, 1929,pp.326-516.
11. Stephanidis, Basil Church History from the Beginning to the Present (in Greek), Aster, Athen, 1948, pp.191-227.
12. The Vienna Dialogue. Five Pro Oriente Consultations, with Oriental Orthodoxy Communique's and Common Declarations, Booklet Nr.1.

ምዕራፍ ሰድስት

ቤተ ክርስቲያንን ያለያይዋት አውግኪስና ተከታዮቿ

አውግኪስ በቁስጥንጥንያ አንድ ቤተ ክርስቲያን የነበረ ቆምስ ነው። የቁስጥንጥንያ ፓትርያርክ ንስጥሮስ ወልድ በመለኮቱ አንድ አካል አንድ ባሕርይ፣ በትስብእቱ አንድ አካል አንድ ባሕርይ አለው፤ በፍጹም የተለያዩ፣ ያልተዋሐዱ በአየራላቸው የቆሙ ሁለት ባሕርያትና አካላት አሉት በግለቱ ከላይ እንዳየነው በኤፌሶን ጉባኤ ስለተገዘተ ይህን አርም ለግስታረቅ ይመሰላል፤ አውግኪስ ደግሞ የእግዚአብሔር አብ ልጅ መለኮት ከድንግል ግርያም ሲወለድ ትስብእትን (ሥጋን) አቀለጠውና መለኮት ብቻውን ተወለደ፤ በዚህ ዐይነት በመወለዱም አንድ ባሕርይ ሆነ አለና ዐረፈ። ይህም ያለምንም የተዋሐዱ ችግር አንድ ባሕርይ አንድ አካል ለግለት አመቸ። በዚህ ትርጉም ዛሬ አንድ ባሕርይ የግል ግንም የሌ። የዲዮስቆሮስ ተከታዮችም ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ሲሉ መለኮትና ትስብእት ተዋሕደው አንድ መለኮት (አንድ ገጽ) ሆኑ ለግለት እንጂ በኢየሱስ ክርስቶስ አካል ወልደ አብ በመለኮቱ ወልደ ግርያም በትስብእቱ አንድ መለኮት መሆኑን ወልደ አብ በመለኮቱ ወልደ ግርያም በትስብእቱ ብለው ያረጋግጣሉ።

ከዚህ ላይ ለግንኙቸውም እንባቢ ፀረ መቄዶንያውያንና መቄዶናውያን የተጣሉበትን መግለጥ ያስፈልጋል፤ መጀመሪያ ባሕርይ ግሪክ ፈሲስ፣ ላቲን፣ ናቱራ፣ እግሊዝ ኔቸር) የግሪክ ፈላስፎች ውሳኔ ስለሆነ ለምሥራቃውያን በጣም አስቸጋሪ ነው። ባሕርይ ጠባዕይ፣ አመል፣ ተፈጥሮ ይሆናል፤ በምዕራባውያን ዘንድ ባሕርይ የጠባይና የተፈጥሮ ትርጉም ነው ያለው። ስለዚህ ሁለት ባሕርይ ሲሉ በኢየሱስ ክርስቶስ አካል፣ (ሰውነት፣ ገጽ) መለኮትና ትስብእት ያለመለያየት፣ ያለመከፋፈል፣ ያለመቀላቀል ያለመለወጥ ተዋሕደው በአንድነት በአንድ አካል ይኖራሉ ይላሉ። ይህም ለመለኮት የተሰጠው ትርጓሜ ነው። በተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አካል፣ ገጽ body ና person ህላዌ፣ ህሉና፣ ተቋዋም፣ ጠባዕይ ግለት ይሆናል። ለዚህም ለአብ ፍጹም አካል ፍጹም መልክ፣ ለወልድ ፍጹም አካል ፍጹም መልክ፣ ለመንፈስ ቅዱስ ፍጹም አካል ፍጹም መልክ አለው ትላለች። ምዕራባውያን ግን አካልን የግሪኩት ለግሪታይና ለግሪካስ ብቻ ነው።

(body) እንደኛ እንደ አካል ሁለት ነገር በአንዱ ቃል አያይም። ስለዚህ አብና መንፈስ ቅዱስ ሥጋ ባለመልበሳቸው የግደዳሰሉ መንፈሳውያን ስለሆነ ገጽ (person, prosopon) ህላዌ፣ ህሉና፣ ኩነት እንጂ አካል

ቤተ ክርስቲያንን ያለያዮት

የላቸውም ይላሉ፤ በእነሱ አስተሳሰብ ለሥላሴ አካል የላቸውም ይላሉ፤ በእነሱ አስተሳሰብ ከሥላሴ አካል ያለው ወልድ ብቻ ነው። ይኸውም የጌታይንና የጌዳሰሰን ትሰብእት ስለሰበሰቡ፤ የጌዳሰሰ አካል የሌለው መንፈስ፤ ረቂቅ መለኮት አካል ያለውን ግዙፍ ሥጋ (ትሰብእት) ስለሰበሰበ አንድ አካል ሁለት ባሕርይ መለትሰ ይላሉ። የመለኮትና የትሰብእት ጠባቦች ተዋሕደው በአንድ በክርስቶስ አካል ሰላሉ። መለኮትና ትሰብእት በመዋሕዳቸውም አባቱ አብም እናቱ ግርያምም ልጄ! ልጄ! ይሉታል፤ መርያምም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሱዋ ነፍሱ ነሥቶ ተዋሕዶ የተወለደ መለኮትን ስለወለደች ወላዲተ አምላክ ትባላለች፤ አብም በተዋሕዶ አንድ አካል ከልጁ ጋራ የሆነ ትሰብእትን የምወደው ልጄ ይህ ነው ብሎ በዮርዳኖስና በደብረ ታቦር መስክሯል።

ከዚህ ላይ ምላሴ በዮሐንስ ሊሰጥ ይችላል፤ ግንኛቸውም ሰው ከእናትና ከአባት ይወለዳል፤ በአባቱ ግብጻዊ በእናቱ ኢትዮጵያዊ ሲሆን ይችላል፤ በአካሉና በሕርዩ አንድ ላለ፤ ሲሆን ከግብጻዊ አባት ከኢትዮጵያዊት እናት በመወለዱ ሁለት ሰው አይባልም፤ የወላጆቹ ደም ተዋሕዷልና፤ ስለዚህም ሁለቱ ወላጆቹ ልጄ! ልጄ! ይሉታል። በዚህ ምላሴ አንጻር ክርስቶስም የአባቱን መለኮትና የእናቱን ትሰብእት ያለመለወጥ፤ ያለመከፋፈል፤ ያለመለያየት ያለመቀላቀል አዋሕዶ የያዘ አንድ አካል አንድ መለትሰ ነው።

የተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንም ከንስጥሮስ ከሕደት ሁለት ሁለት ቅጂለው ለመሸሸ ነው እንጂ ትሰብእትና መለኮት (መለትሰ) ተዋሕደው በአካሉ ኢየሱስ ክርስቶስ መኖራቸውን፤ ክርስቶስ ሰው የሆነ አምላክ መሆኑን፤ መለትሰም (መለኮትና ትሰብእትም) ያለመለያየት፤ ያለመከፋፈል፤ ያለመቀላቀል፤ ያለመለዋወጥ ስለተዋሕዱ (ልብ አድርጎ ይመለከቷል፤ ተዋሕዶ እንጂ አልተጠፋፋም) አንድ አካል አንድ ባሕርይ አንድ ፈቃድ፤ አንድ ግብር መሆኑን ታምናለች። አሁንም ለመለያየት ቅጂችሉት ሁለት አካላትና ሁለት ባሕርይ ለመሸሸ እንጂ ወልድ በመለኮቱ እንደ አብ አምላክ እንደ እናቱ ደግሞ እንደኛ ሰው አይደለም ለማለት አይደለም። (መ.ቅ.ገ. 132: ቁ.100)

እንደዚህ ጉባኤ የሰነፋም ጥርቅም ይመስል፤ አንዱ ጓደኛው የጌለውን ላይለግ ወይም ለምቶ ለግጭበርበር ሌላውን የገዙበት፤ የረገመበት፤ ያወገዘበት ሌላ የዓለም ጉባኤ የለም ቢባል ከእውነት አይርቅም።

አንድ አረኛ፡ አንድ መንጋ

ዲዮስቆሮስ የልዮንን ተከታዮች ኬልቄዶናውያን እንደ ንስጥሮስ ያልተዋሐዱ ሁለት ባሕርያት ክርስቶስ አሉት ያሉ አስመስሎ ገዘተ። ኬልቄዶናውያን ደግሞ ዲዮስቆሮስን የአውጣኪስ ተከታይ አስመስለው ያላላውን፡ ያላለበውን ይላል፡ አምኗል ብለው ገዘቱ። ከዚህ በኋላ ዲዮስቆሮሳውያን ኬልቄዶናውያንን መለኮት ይገብር ግብረ መለኮት፡ ወትሰብእት ይገብር ግብረ ትሰብእት (መለኮት የመለኮትን፡ ሥጋም የሥጋን ሥራ (በእየራሳቸው) ይሠራሉ ይላሉ ብለው አወሩ፤ ግድራት ብቻም ሳይሆን ይህን ወሬ የሚያምኑ ብዙዎች አሁንም አሉ።

(Kevin O. Mohoney. Op. Cit. pp. 109-130)

ይህ የሐሰት ወሬ እውነት መሆኑን ግን ከቃለ ጉባኤው ጠቅላ የመያሰረዳ ወይም የሚያሳይ የለም። እምቅድመ ዓለም ከአብ ያለእናት፡ ድገረ ዓለም ከእመቤታችን ያላባት ተወለደ፤ ሁለት ልደት በተዋሐደ ሳይቀላቀል፡ ሳይለያይ፡ በተዐቅቦ ከበረ የሚል ሁሉ ፍጹም እርቶዶክስ ነው። ይህንም ወረሰዮ አሐደ ምሰላ መለኮቱ ዘእንበል ተስሕት ወኢትድሞርት ዘእንበል ፍልጠት ወኢውላጤ = ያለ ትጽምርት ያለመቀላቀልና ያለትድሞርት (መጨመር) ያለመለወጥና ያለመለየት ከመለኮቱ ጋራ አንድ ያደረገው ብሎ አረጋግጧል። (መ.ቅ.7.132፤ ቁ.100) ከላይ እንደተገለጠው ሁለቱ ባሕርያት መለትሰ (መለኮትና ትሰብእት) በእየሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር አካል እንዳሉ ያምናሉ፤ አምነውም ያለተምራሉ፤ ይህን የሚከዱ ሁሉ፡ ዜግና ቅኔ ብቻ ተምረው መጽሐፍ መግሩ ይቅርና ሳያነቡ እናውቃለን የሚሉ፡ ያልተግሩ እነደርሰ ሊቅ፡ መሆን አለባቸው። በቃል፡ በባሕርይ ልዩነት አለን የሚሉ ሹመት፡ ገንዘብ የሚፈልጉ፡ አዲስ ትእዛዝ እስጣችኋለሁ፡ እርስበርሳችሁ ተፋቀሩ፡ እርሶ በርሳችሁ ብትፋቀሩ ዓለም የኔ ደቀ መዛሙርት መሆናችሁን ያውቃል ያለውን የካዱ፡ በሰው መሃል ጥላቻ የሚዘራውን እኩይ የሚከተሉ ናቸው። (ዮሐ.13:35-36) ከላይ እንደተገለጠው ንስጥሮስን በኤፌሶን በ431 ዓ.ም. 200 ሊቃነ ጳጳሳት እንደገዘቱ አውጣኪስን ደግሞ ለግድገዝ ከቄስጥንጥንያ አጠገብ በምትገኝ ኬልቄዶን ትንሽ ከተማ 650 ጳጳሳት ተሰብስበው በ451 ዓ.ም. በቅድሚያ (ሹመት) ምክንያት እሱን በግድገዝ ፈንታ እርበርሳቸው ተወጋገዘው ተለያዩ። ታዲያ በአውጣኪስ ምክንያት የተጣሉት ክርስቲያን፡ በብዙ ቋንቋ መግባባት በተቻለበት በአሁኑ ዘመን፡ የተጣሉት በቃል እንጂ በትምህርት (በዶክትሬት፡ በምስጢር) ካልሆነ ለምን ችግራቸውን በዙሪያ

ቤተ ክርስቲያንን ያለያዮታት

ጠረጴዛ ፈትተው በገብረት እየተረፉ አይኖሩም? ስሜል ጠያቂ፡ መልሱን የያዙት ቀድሞ አስግወቅ ስርብትና፡ እሁን ደግሞ ጥመት፡ ቅናት፡ ምቀኝነት፡ ሥልጣን፡ ፍቀረ ንዋይ፡ ሹመት፡ ትዕቢት፡ ጸሊእ ቢጽ (ወንድምን መጥላት) ሁነው ይገኛሉ። የሚያውቁት ይፈራሉ፤ የግያውቁት ደግሞ ከኪሳቸው እያወጡ በሮግና በኢትዮጵያ መካከል ያለውን፡ ሊኖር ይገባው የነበረን ግንኙነት ዐውቆ አፍራሾች (ሰባኪዎች) እኔ ኢፕሮስ ፓኤዝ ባለስላሳት መሬት ጠብ ዘርቶ፡ እሚካላ እብቅሎ እስካ ሁን ካዘዘው አንዱ ከሮግ የኢትዮጵያ ፓትርያርክ ተብሎ ተሹሞ የመጣው የሚንደዝ አልፎንሱ ስሕተት ነው። ሚንደዝ አልፎንሱ ኢትዮጵያ የአውጣኪስ ተከታይ በገድረት የምታምን፡ እንደ ባሕርይ ባይ ናት ብሎ ስለሚያምንና የሰብከት ዘዴ ስለሚጎድለው፡ እሥመራ እንደ ደረሰ ከዛሬ ጀምሮ ኢትዮጵያውያን ሁሉ በካቶሊክ ሥርዓት መጠመቀ እስባቸው ብሎ ዐወጀ። ኢትዮጵያውያንም ሃይማኖታችንም ርትዕት ናት፡ ሥርዐታችንም ልክ ነው፡ ስለዚህ አንደገና አንጠመቅም፡ አንካንም፡ ቤተ ክርስቲያናችንንም በካቶሊክ ቄስ እናስባርክም፡ እናስቀድስም አሉና በንጉሡ ላይ ዐመፁ፤ በዚህም ለብዙ ዓመት ጦርነት ተደረገና ቡዙ ደም ፈሰሰ። የስርብትና ወሬ ተነሳ፡ የፕሮፓጋንዳ ጽሑፍ ተበተነ፤ በእየገዳውና ደብሩ ካቶሊክ ጠላታችን ነው እየተባሰ ስሕዝብ ሁሉ ተለፈፈ። ይህም እስከ ጊዜያችን የደረሰ ስብከት ነው። የሁለቱን ቤተ ክርስቲያን ሰላምም ከሦስት መቶ ዓመት በላይ አደፍርሰ ኑሯል። የአንድ መሪ አካሄድ ገብረተ ሰቡን እንዴት እንደሚጎዳ በአልፎሉ ለመረዳት ይቻላል። እሁን ደግሞ የአልፎንሱው ስሕተት መሆኑ ሲታወቅ፡ በእኛ ቤተ ክርስቲያን በኩል ለክርክራቸው አንድም መረጃ ሳይዙ የተጀመረውን የሰላም ጉዞ፡ የዕርቅ ጎዳና ለመበጥበጥ ስለጀመሩ እነዚህ ሰዎች ምን እንደሆኑ ስምዳላና ለመግለጥ ተገደዱ። ምክንያቱም ውስጡን ያላወቀ ነጋ የተናገሩት ዐዋቂ ሰዎች መሰለውት እንዲህ ብለዋል እያለ ሲበጠበጥ እንዳይኖር ነው።

በእስፊው ያላጠፋ ወገን የሰም፡ የኛ አባቶች ልክ ናቸው የእናንተዎች ተሳስተዋል፡ ተሳስተው ነበር ስግለት አይቻልም። ያለፉት ብለውም ይሆናል፡ ሳይሉ ለስርብትና ተወርቶባቸውም ይሆናል። እሁን ፁላችንም የምናምነው እንድ ከሆነ፡ ጉባኤ ሲቃወንት እድርገን፡ ችግራችንን ተወያይተን ፈትተን እንገናኝ።

አንድ አረኛ፡ አንድ መገጋ

ከላይ እንዳየነው በ16ኛው መቶ ዘመን በተደረገው በሚንዶዝ እልፎነሱ ስሕተት ብዙ ደም ፈሷል። ገን ይህ ያንድ ሰው ስሕተት ለዘለዓለም የጥል ገድግዳ ሁኖ ሊቀር እይገባም፡ መሆንም የሰበት። በዘመናችን ምዕራባውያን ለመገናኘት እየጣሩ ነው።

1. በ1054፡ የተለያዩ ሁለቱ የቆስጥንጥንያ ፓትርያርክና የሮም ፖፕ ሮም ቅዱስ ኢፕሮስ ካቲድራል ውስጥ የኢፕሮስንና የጳውሎስን በዓል በሚያከብሩበት ዕለት ሰኔ 29 1987 በአንድነት ጸለዩ፡ ቀደሱ። (The Ethiopian Herald Saturday 1 July 1995, P.7)

2. ከግብጽ፡ ከእንጾኪያ፡ ከእርመን አብያተ ክርስቲያን ጋራ አንድ መሆናቸውን አረጋግጠው ተፈራረሙ። (መግር ሐምሌ 10 1988፡ገጽ 4) ተዋሕዶዎቹ ገን፡ የሚገባቸው የተግሩትም ስርብትና ፈርተው ጎጋዎቻቸው ስለግያውቁት፡ እናጥናው ቀን ስጡን ብለው እያኮተመተሙ ናቸው።

3. የሮም ቤተ ክርስቲያን በአጠገባችሁ ምስጢረ ቁርባንን ከሚቀበሉ አብያተ ክርስቲያን ሂዳችሁ ተቀበሉ ብላ ለተከታዮቻችሁ ፈቃድ ሰጥታለች።

4. የራስዋ አብያተ ክርስቲያንም በአየሀገሩ ሥርዓትና ቋንቋ እንዲያገለግሉ እዛላለች። ትእዛዙም እየተፈጸመ ነው።

5. Joint Declaration on the Church Unity by his H.H. Pope Paul II and H.H. Sheroda III Pope of Alexandria and Patriarch of the See of St. Mark of Alexandria (10 May 1973) Acta Apostolica Sedis (AAS) 65 (1973) PP.299-301.

6. Joint Declaration of the Unity of the Church by H.H. Pope VI and his Beatitude Mar Ignatius Jacob III. Patriarch of the Church of Antioch of the Syrians (27 October 1971) pp. 814-815

7. Common Christological Declaration between the Catholic Church and the Assyrian Church of the East, by H.H. John Paul II with the Patriarch of Assira. L' Osservatore Romano, 12 November 1994, p.1

በዚህ መሃል እንዲህ ባለው ዘመን የሃይማኖትን መስፋፋት፡ የቤተ ክርስቲያኒቱን እድገት የማይፈልጉ፡ መረዳዳትን የማይፈቅዱ፡ ትምህርተ መለኮትን የማያውቁ፡ በቅኔና በዚግ የሚራቀቁ፡ ቀጥተኛውን ትምህርት

ቤተ ክርስቲያንን ያለያዮታት

ጸሐፊው ስም ሊያጣምው የኖሩ እነ ደርሶ ሊቀ፡ በኢትዮጵያ ተዋሕዶ ጳጳሳዊነት ሊቃውንት ስም ተቀምጠው ወፍራም ደመወዝ የሚበሉ፡ ጳጳሳዊነትን ፓትርያርኩ ግሪክን፡ ቄስጥንጥንያን፡ ሮምን፡ ሌሎችንም መስሎችንን እንደቻችንን እብያተ ክርስቲያናት ነብኝተው፡ ተባብሮ ለመሥራት ተነጋገሩ ብለው፡ ካህናት እንዲነሡባቸው ጳጳሳት እንዲያወግዟቸው፡ አምና በጥቅምት 17፡ 1987 ዓ.ም. በኢትዮጵያ ጳጳሳዊነት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶስና ቅዱስ ፓትርያርክ ጳጳሳዊ ርዕሰ ቤተክርስቲያን ያ የተሰየመው ምንም ሳይሆን ጊዜ ዘንድ ደግሞ ሊቃውንቱና ጳጳሳቱ በተሰበሰቡበት፡ ከሌሎች እብያተ ክርስቲያን ጋር ተነጋግረዋልና ፓትራርኩ ይዘቱ ብለው ረጅም ገገግና አደረጉ። ለዚህ ዘመን መሪዎች ለሰቃ አያሌው ታምሩ የቅኔውና የዜግው ሊቅ የትምህርት መለኮቱና የመጽሐፉ ገን ዕንግዳ ይመስላሉ ናቸው። ለምን እንዲህ ትላለህ? የሚል ሰው መልሱን በሚከተለው ምዕራፍ ይመልከት።

ምዕራፍ ሰዓት

የኬልቄዶን ጉባኤ ተሳታፊያንም እንደነዚህ ነበሩ፤

ፍቅረ ሢመት፡ ፍቅረ ንያዮይ፡ ጸሐክ ቢድ፡ ተዘገሮ (ትዕቢት፡ ከፊት) በአሉበት ሐቅና ሃይማኖት አይዞሩም። ኬልቄዶናውያንን ያፋጅዋቸው እነዚህ ነበሩ። አሁን በአለቃ አያሌውና በፓትርያርኩ መካከል እንደ ተደረገው። አለቃ ሳይነሡ መታለፍ ተፈልጎ ነበር። አሁን ገን የግያውቁትን የሥነ መለኮት ትምህርት አርግለሁ ብለው ሁሉም ውሉን ይወቅን ሊነቀፉ ለሰተነሡ ዐቅጣቸውንና ምንነታቸውን ከዚህ ጭንቀት ገልጾ በጋዜጣ ደግሞ ለመተንተን ተገደድሁ። ምንም እንዲህ ባለው መጽሐፍ እንደ ጋዜጣ የገለ ሰብእ ስም ግንኙት ደግ ባይሆንም የመጽሐፉ ዓላማ ክርስቲያን በክርስቶስ የምታምን፡ ቅዱሳት መጻሕፍትን ጭጥታ አተረጎግም የምትቀበል ሁሉ፡ እንድ ነህ፡ እንድ ሁን፡ እንደ መጀመሪያዎች ክርስቲያኖች፤ እንድ ሁነህ ወገንህን አስተምር፡ አለቃህን ሊያሰሰ ክርስቶስን ተከተል፡ እንድ ሁነህ ሃይማኖትህን ሰበክ፡ ወገንህን ርዳ፡ ጠላትህን በትዕግሥት ተከላክል የሚል በመሆኑ የአለቃ አያሌው ተአምሩን ምንነትና ትምህርት ለመግለጥ ገደታ ሆነ። ከሁሉ አስቀድሞ

አንድ አረኛ፡ አንድ መንጋ

ደራሲው በሹመትም ሆነ በዘር የማይወግን መሆኑ ለክቡር ውድ አንባቢ ይገለጣል። ዓላማውም መሪዎችህ ነን የሚሉ ካህናት አብዛኞቹ ሰብርትና (ፖስቲካ፡ ፐሮፓጋንዳ) አንጂ ሃይማኖቱን አያውቁትም እውቀውም አያስተምሩትምና ራሳህን አውጣ፡ ነፍሳህን አድን፡ መጻሕፍትን በራስህ ተመራምረህ፡ ሲጠንሀም ሥጋዊ ጥቅም ካግርካቸው፡ ከንቱ ረብሐ ካላወራቸው ጠይቀህ ተረዳ ሰማስት ነው። ለዚህም መጀመሪያ የአለቃ አያሌውንና የመሰሉቻቸውን፡ ከዚያ በቅዱስ ሲፕዶሉ ስም በአየጊዜው የሚበተኑ ልክ ያልሆኑ ጽሑፎችን እንገልጣለን።

ክርስቲያን እርስ በርሱ ቢረዳና የጠላቱ ሰላይና መንገድ መሪ ባይሆን ኑሮ፡ መካከለኛውን ምሥራቅ ስልምና በመቶ ዘመን ባልወረረውም ነበር። አሁንስ በዚህ ዓመት በአቡነ ጳውሎስ ፓትርያርክ ዘኢትዮጵያና በአለቃ አያሌው መካከል ያለው እንኪያስላንቲያ ምን ያስያል? ምን ያስረዳል? ምን ያስተምራል? ሃይማኖት ወይስ ሹመትና ጥቅም? እነዚህ ሁለቱ ሰዎች ቤተ ክርስቲያንን እያፈረሱ ነው ወይስ አያነዱ? ወገናቸውን ምእመኑን ነው? ወይስ የቤተ ክርስቲያንነቱን ጠላቶች? ወንጌል እንዳትሰበክ መስናክሉን ሁሉ ሲፈጥሩ የሚያድሩት እውናባጆች በስመ ክርስቲያን፡ በግብረ ረብናት የሚኖሩት ሁሉን? ያስተምራሉ ወይስ ይዘጋሉ?

አለቃ በእሳቸው ሰብሳቢነት ከሚሰበሰበው ጉባኤ ሊቃውንት ተባባሪዎቻቸው ጋራ የአሳቶቻችን ተረት ነፋስ ዐይቶ ምን አይል ጓደኛውን ያስቀድጣል እንደሚለው፡ ይህን ብንል ሰው ይቀበለናል፡ ይህን ብናወጣ ደግሞ አብዛኛው ሕዝብ ያልተግረ ስለሆነ ይቆጣናል፡ ሕዝቡ ከሚቆጣነስ ውሸት ነግሣ፡ ድንቁርና ስፍና ትኑር ብለው፡ ከሥነ ጽሑፍ ፈረስ ላይ ተቀምጠው በሲንሰር ልጓም ለጉመው የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት ለ34 ዓመት ወደኋላ የነዱ ሰው ናቸው።

1. በ1975 ዓ.ም. በሀገራችንና በዘመናችን ለመጀመሪያ ጊዜ ምስጢረ ቁርባንን ጌታ የሰጠው ለስርየተ ገጢአት ስለሆነ ሳትበቁ በቅታችሁ፤ ሳትነቁ ነቅታችሁ ብትቀበሉት ሥጋው እሳት ሁኖ ይፈጃችኋል፡ ደሙ ባሕረ እሳት ሁኖ ያስጥግቸዋል የሚለው ዐዋጅ ሊክርስቲያኖዊ ስለሆነ፡ አምናችሁ፡ ከገጢአታችሁ ንስሐ ገብታችሁ፡ ከገጢአታችሁ ለመንጸት ተቀበሉ፡ የሚል ክታብ ቢበተን፡ ለስተበተነ፡

የኪልቄዶን ጉባኤ ተሳታፊዎችንም እንደዚህ ነበሩ

ጤሱ ሰው ቆረበ፡ የቀረውም እንዲህ ከሆነሰ እንቅርባሰን ብሎ ሲሰናዳ ጊዜ አጅራም፡ ተከታዮቻቸውን ይዘው፡ ሥጋውና ደሙ መቀሰጃ እይደሰም፤ ልላዚህ በሕይወት ሦስት ጊዜ ብቻ ነው የሚቆረበው፤ ይኸውም፡ ሲወሰዱ፡ ሊጋቡ፡ ሲሞቱ ነው ብለው ፀረ ክርስቶስ ሰብከት ሲሰብኩ ከረሙ፤

2. በዘመነ ደርግ ክርስቲያኖች ይጨቅኑ ስለነበረ፡ የተወሰኑ ቅዱሳን እንስት እኒህን ሰው ይጠይቋቸው ነበር፡ ከእነዚህ እንዲ ባሉን መገገሥት አሜሪካ ለሥራ ልኮት ሂዷል፡ እኔም እሱም ንጹሕ ነን፡ መቁረብ እፈልጋለሁ ብትላቸው ባልሽ ካጠገብሽ ከሌለ አትቆርቢም ብለው ከለክሷት። አዎ! በዘመኑ የቀበሌ ዳዖም በድርጅት ነበር የሚሰጠውና ከዘመኑ ተሰፈንጣሪ ባለመሆን።

3. ከቦታው ሰለግርያም ሰንናገር እንደምናየው ግርያምን ከጥንተ አብሶ ያነጸት መንፈስ ቅዱስ ነው እያሉ በ1953 በወጣው መጻፋቸው ሊያስተምሩና ሲሸጡ ኑረው አሁን እነአቶ ዐሥራት ሐሳባቸውን ደግፈው መጽሐፍ ቢጽፉ፡ ሰለተሸጠ ቀንተውም ይሁን ወይም ሐሳባቸውን ለውጠው አይታወቅም፡ የዐሥራትን መጽሐፍ አትግዙ እያሉ ዐወጁ።

4. እራሳቸው መጽሐፍ ቅዱስንና ሰብከት የተግሩ ሰዊድን ሚሽን ሊሆኑ ሰውን ግን ከመካነ ኢየሱሶች ጋራ አይነጋገር ይላሉ።

5. ሰብዓቱን ሀብታተ ቤተ ክርስቲያንን (ሥርዓታተ ቤተ ክርስቲያንን) ከአምላክ አዕግደ ምስጢር ጋራ አግትተው፡ አምሳት እንጂ ለባት አይደሉም ይላሉ። በዚህም ሀብተ ክህነትንና ሀብተ ተከሊልን ይከዳሉ።

6. ከእሳቸው ተረትና መጽሐፈ ባልቲት ጋራ የግይደሰግግውን የሐዲሰ ኪዳን መጽሐፍ ሁሉ እንዲሰግግቸው ለግድረግ ሲሉ አበላሽተውታል።

ይህም በ1975 በእሳቸው መሪነትና በብሳቢነት ተተርጉሞ ቤተ ክርስቲያን አሳትግ ዛሬ በአየቤተ ክርስቲያኑ ለአገልግሎት በሚነበበው ሐዲሰ ኪዳን ይታወቃል። ለምሳሌም የሚከተሉትን ቁጥሮች ከሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች ጋራ ግስተያየት ይበቃል። ሮሜ.8:34፤ ፊል.7:25፤ 9:15) እነዚህንና ሌሎችንም ጥቅሶች እንደኛ ከ1840 ዓ.ም. ጀምሮ እስከ አሁን ከተተረጎሙት ልዩ ልዩ የአግርኛ ትርጉሞችና ከምታውቃቸው ባዕዳን ቋንቋዎች ትርጉሞች ጋራ እነጻጽረህ እኒህ ሰው በቤተ ክርስቲያንና ሃይማኖት ላይ ሰንት ነገር እንዳጠፋ ትረዳ ዘንድ

እንድ እረኛ፡ እንድ መንጋ

ትጠቁግለሁ። ይህ ትርጉም በመጽሐፈ ባልቲት የሚመራ ተረት እዘል ስለሆነ መስብስብ እለበት።

7. አለቃ በቅድስት ግርያም ምዕራፍ ይህንም እንደምናየው፡ ግርያምን ከጥንተ አብሶ ያነጻት መንፈስ ቅዱስ ነው እያሉ ሲሰብኩ ሲያስተምሩ ሲጽፉ ኑረው፡ ከኖሩ፡ ከጻፉ በኋላ አሁን ተመልሰው ጥንተ አብሶ አልበረባትም፡ ከዚያም አልፈው እነ እገሌ እንዲህ ሰላሉ ፀረ ግርያም ናቸው እያሉ ሰውን ከስው ስማማላት ይሰብካሉ። ከስሕተታቸው አይመለሱ እይባልም፡ ግን ብዙ ሕዝብ ያጠፉበትን ስሕተታቸውን በይፋ ለቤተ ክርስቲያን ተሳስቻለሁ ብለው ነግረው ንስሐ ገብተው ነው መመለስ ያስባቸው።

8. ለጦግር ቃለ ምልልስ መጋቢት 18:1988 ዓ.ም. በሰጡት መሠረት ከ53 ዓ.ም. እስከዛሬ ጉባኤ ሲቃውንትን ሲመሩ የኖሩ እሳቸው ናቸው፤ ይህም ግለት በቤተ ክርስቲያን ስም የሚታተመው ሁሉ የሚያለፈው በእሳቸው ተቋማዊነት ነው። በተሾመ በዓመቱ በዜና ቤተ ክርስቲያን፡ ለካቶሊክ ዶክተር አባእየሰ መልሰና ማስፈራሪያ ተብሎ 'የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከእስክንድርያ እናታችን፡ ከግርቆስ አባታችን በተቀበሰችው መሠረት እግዚአብሔር እብ የእግዚአብሔር ወልድ በሥጋው የባሕርይ አባቱ ነው ብላ ታምናለች' ብለው በተኑ። በተዋሕዶ፡ በተፀቅቦ ከሁለት አካል እንድ አካል፤ ከሁለት ባሕርይ (እንድ መለትስ) ነው ካልተባለ፡ ከግርያም ግሕፀን ከእግዚአብሔር አብ ቢወለድም አብን ሥጋ ያለብሰዋል እንጂ የእግዚአብሔር ወልድን፡ በምንም ሁኔታ፡ ፍጹም እምላክና ፍጹም ሰውነት? እያስቀርበትም። እይሰውጥበትም። ይህ ክርክር በጊዜው እንደት እንደቆመ ለግወቅ ሁሉም ሁሉን ይወቅን፡ ገጽ:14 ቁጥር 10ን ያይዋል።

የዚህ ስሕተት ጓደኛ የሰውም። ምክንያቱም እግዚአብሔር እብ ኢየሱስ ክርስቶስን ከግርያም ወለደው ከሚለው ከሕደት ጋራ ቤተ ክርስቲያኒቱን ያገናኛታልና ነው። እሳቸውም መጽሐፍ ቅዱስን በመተርጎም ከክርስቲያን ሳይንስ መሥራች ከወይዘሮ ሚሪ ቤክር ጋራ ይሰማሉ። (መለስ ወጉ እምነ ዝኹር ገጽ:63) አሁን ደግሞ ስሕተቱ ለምን ታወቀብኝ ብለው የንግግር ነጻነት ተሰጠና አብና ግርያም ሲጋቡ ተብሎ ተጻፈ እያሉ፡ መነሻውን ለማጥፋት ያድሰሰብሳሉ። ይህ የሚያሳየው ሃይማኖቱን እለግወቃቸውን ስለሆነ ወይ ይግሩ፡ በተቀር በቤተ

የክልቲድን ጉባኤ ተሳታፊያንም እንደዚህ ነበሩ

ክርስቲያኒቱ ስም መዘባረቃቸውን ያቁሙ፤ ያለዚያም ሃይማኖታቸው ሌላ እውነት አዳማቸውን ይለዩ።

9. ከዚህ በታች በተጻፈው ግመልክቻ በተራ ቁጥር 3 እንደተጻፈው፤ አለቃ ከኔ በላይ ዐዋቂ ሰውም ሆነ ፈጣሪ የሰም ስለሚሉ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሁኖ፤ ሥጋ ለብሶ ያስተግረውን፤ ሐዋርያት ተቀጥለው ለዓለም የለበኩትን ሐዲስ ኪዳን እንኳ እኛ እንዲህ አንልም እያሉ ቃለ እግዚአብሔርን ትተው የራሳቸውን መጽሐፈ ባልቴት ጥልተው ቤተ ክርስቲያኒቱን፤ ያውም በቅዳሴ ጊዜ መጽሐፈ ባልቴት እንድታነብ አድርገዋታል። ስሕተቱ ቢሰበሰብ ራሱን የቻለ እንድ ወደላ ቅጽ መጽሐፍ ይወጣዋል፤ ከዚህ ግን አንባቢ እንዲረዳው ያህል ወረቀት ስለተወደደ በጥቂቱ ጠቅሰን እናልፋለን።

10. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ ለብሶ፤ መዋረዱን፤ ከእባቱ ጋራ ግስታረቁን፤ ግግሉን የሚናገሩ ዐረፋተ ነገር በመላ ተዘለዋል ወይም በሌላ አወናባጅ ቃል ተተክተዋል። ለምሳሌ ሥጋ መልበሱን የሚያጠይቁ በሐዋርያት ሲደገሙ ተዘለዋል፤ ዮሐ.20:17 ኢየሱስም ገና ወደ አባቱ አላረገሁምና አትንኪኝ፤ ነገር ግን ወደ ወንድሞቼ ሂደሽ፤ እኔ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ፤ ወደ አምላኪየና አምላካችሁ አርጋለሁ ብለሽ ንገሪያቸው አላት። ይህ ለነጋገር በሐዋርያት መልእክታት ሁሉ ተዘጋል፤ (2ቆሮ.1:3፤ 11:31፤ ኤፌ.1:3፤ 17፤ 1ኤጥ.1:3፤)። ምልክን የሚያሳዩት የሚከተሉት ደግሞ ይፈርዳል፤ ይበይናል፤ ያለታርቃል እየተባሉ ባልዋሉበት ተተርጉመዋል፤ የግዕዙ ቃል ተንበለ (ለመነ) እንኳ ምንም አሻሚ ቃል ሳይኖረው ይፈርዳል ተብሎ ተጣሟል። (ሮሜ. 8:34፤ ዕብ.7:25፤ 9:15) አለቃ እያሌው ታምሩ መጸሕፍትን በግጣመምና በመዝላል በኩል የጀሆባ ምስክሮች ተከታይ ወይም ደቀ መዝሙር ናቸው ቢባል ግጋንን አይሆንም፤ (መለሰ ወጉ፤ ከአውነት መሳይ እምነቶች ተጠንቀቁ ገች 14-35)

11. ከዚህ በፊት አንዳየነው ከክርስቶስ ልደትም በፊት ኢትዮጵያ ጣዖት አላመለከችም እታመልክም ነበር ይላሉ፤ ለዚህ ግን ሌላ መጥቀስ ሳያስፈልግ የዛሬዎቹን ኢትዮጵያውያን እጠቃሉ ግጥናት ይበቃል። ለዚህም የሚጠቅሱት ኢትዮጵያ እጆችዋን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች ነው፤ አለቃ በጦግር ምልልስ ላይ ሁሉን እውቃለሁ ብለው ነበር፤ ይህ መዝሙር ግን እለግወቃቸውን ያስረዳል። ይህ ጥቅስ የሚገኘው መዝሙር

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

67 ቁጥር 31 ነው። እሱም ዳዊት ስለተረፋት የተናገረው መዝሙር ነው። የተፈጸመውም ናቡከደነጾር እየሩሳሌምን ወርሮ፡ ጎያላንን ግርኮ፡ ደካማ ደካማውን ትቶ ከሄደ በኋላ በስድስተኛው መቶ ዘመን ከክርስቶስ በፊት ነው። ትሩፋን የተባሉትም ሸምሮክ ተንቀው የቀሩ ርጉፋኖች ናቸው። ኢትዮጵያ እጅዎችዋን ትዘረጋለች ግለትም በኋላ ዘመን ኢትዮጵያ ወደ ለምሳክ እስራኤል ትመጣለች። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ተቀብላ ክርስቲያን ትሆናለች ግለት እንጂ አለቃ እንደሚሉት አይደለም። ምክንያቱም የዳዊትን ልጅ ስሎሞንን ለመጎብኘት የሄደችው ንግሥተ ሳባ እንኳ አረማዊት እንጂ እስራኤላዊት አልነበረችምና። ይህንም ለማረጋገጥ ቢፈልጉ ቅዱስ ለቡነ ቴዎፍሎስ ያሳተሙትን መዝሙረ ዳዊት ይመልከቱ።

12. ከዚህም በላይ አልፈው ተርፈው የውጭ ቋንቋ የተግሩ ለሳዋቂዎች ናቸው ይላሉ። ከገደላገድሉ በቀር የሃይማኖታችን መጻሕፍት ሁሉ የተተረጎሙት ከውጭ ቋንቋዎች መሆኑ እየታወቀ እንዲህ ግለት እንኳ ሳይቀድመኝ ልቅደመው ብሎ ሰድብ ማዛወር ነው።

13. ከዚህም ሌላ ጎጋውን ሕዝብ ለማስነሣት ቢሉ ወልድ ዋሕድ (አንድ ልጅ ብቻ) የምትል ኢትዮጵያ ብቻ ናት ብለው ያወራሉ።

እግዚአብሔር አብ በባሕርዩ ሁለት፡ ሦስት፡ አራት ልጆች ለሉት የሚል ክርስቲያን ግነው? አለቃ እንኳንስ አዋልድንና ሐዲስ ኪዳንንም ለራሳቸው እንዲመቻች አጣመው ስለሚተረጉሙ (ወሪድየ ብሔረ ሮሜ ስቤተ ክርስቲያን ርእዚከዋእ እመርከዋ እፍቀርከዋ ብለው ጠቅሰው ሲያበቁ ወደድኋት የሚል የስም ብለዋል። በሐዲስ ኪዳን ልክ ይተነብል ይፈርዳል ብለው እንደተረጎሙት። (ጦግር ግንቦት 28 1988 ዓ.ም. 7.4)

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከአታት አብያተ ክርስቲያን ጋራ ግንኙነት ግድረግ የጀመረችው በታላላቅ የሃይማኖት መሪዎች፡ ቆስጠንጢኖስ ተብለው የሃይማኖት ጠባቂ ሁነው በተስየሙት ቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት፡ በዘመኑ ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ ለቡነ ባስልዮስ ፈቃጅነትና ባራኪነት በኋላው ቅዱስ ወሰግዕት ቴዎፍሎስ መሪነት በ1941 ዓ.ም. ነው። ለዚህም ለብፁዕ ወቅዱስ ለቡነ ሳውሎስ ፓትርያርክ ርእስ ሊቃነ ጳጳሳት ዘኢትዮጵያ የ4ኛ ዓመት በዓስ ሢመት የወጣውን መጽሐት ከገጽ 43-51 ያነቧል። ይኸውም ከልጆችዋ የውጭ ቋንቋ የሚያውቁ እንደ ደረሱላት ግለት ነው። ከዚህ ወዲህ በእየተባከው ስትሳተፍ ኑራለች። በዚህም ብዙ የመግባባት መንገድ ተሂዷል። ታዲያ

የኬልቄዶን ጉባኤ ተሳታፊዎችንም አንደዚህ ነበሩ

አስቃ በቀደም ዕለት በጦግር በሰጡት ቃል ምልልስ ሰውን ለማስበርገገ ካቶሊኮች አይገዙንም ብለው የወገኹ ለምን ይሆን? ይህም ጠቅላላ ግብራቸውን ይገልጣል።

ከዚህ ሁሉም በላይ፡ በቀደም ሠኔ 27 ቀን 1988 ዓ.ም. ለመብሩቅ ጋዜጣ በሰጡት ቃል ምልልስ፡ ሲኖዶስ ቀኖና ከሠራ፡ መተዳደሪያ ሕግ ካወጣ አትቀበሉት፡ አትከተሉት፡ ተፈታችሁ አትቀበሩ፡ ልጆቻችሁን አታስጠምቁ ብለው ገዘቱ። እውነት ነው ሃይማኖትን የሚክድ፡ ከሓዲና መናፍቅ ሲነሣ ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያንም መክራ፡ ዘክራ፡ ቢያንስ የሰብከተ ሀገሩ ሊቀ ጳጳስ የእካባቢውን ካህናትና ሊቃውንት ሰብሰቦ፡ በተቀረም ፓትርያርኩ ጳጳሳቱንና ኤጲስ ቆጶሳቱን ሰብሰቦ ይገዝታል። በመጀመሪያ ደረጃ እርዮስም የተገዘተው በዚህ አኳኋን ነው። በቅስና ደረጃ ብቻቸውን ሁነው ካልሾማችሁኝ ብለው የገዘቱ ግን፡ የመጀመሪያውም ሆነ የመጨረሻው ብቸኛው አስቃ ናቸው። በዚህም ብዙ ደጋፊ ሰላላቸው አየ! ሊቁ! ይባሉ ይሆናል። በዚህም ሊቁ! መምህር ኤስድሮስ ደቀ መዝሙራቸውን መምህር ወልደ ኢየሱስን ሲመርቁ፡ ልጄ ሆይ! ከደንቆሮ (ያልተግረ ማለታቸው ነው) ጋራ እንዳትጣላ፡ ለምን ብትል፡ ደጋፊው ብዙ ነው ያሸንፍሃል! ያሉት ሊደርስ ይችላል ይሆናል። ግን ያውቃል?

የሆነስ ሆነና አስቃ እንዲህ ያለውን የየፈ ገዝት ልማድ ከምን አመጡት? ወይም ግን አስተግራቸው? ለሚል ጠያቂ፡ ከአየአገር ቤቱ ግብረ ዲቄና አንኳ በደምብ ሳይማሩ ይቀሉና በሆነ ባልሆነው፡ ባል ሻርህ፡ ከምሽትህ ጋራ ዐርብ ረቡዕ ወይም በወር በዓል አደርህ እያሉ ከሚገዝቱት ናዝራውያን ነው። የሚታገሉበትን ሥጋዊ ስርብትናቸውን ሃይማኖት አልብሰው ክርስቲያን ሁኖ፡ ከክርስቲያን ጋራ ከተነጋገረ፡ ሲኖዶሱ ቀኖና ከሠራ፡ ሕግ ከደነገ፡ ቤተ ክርስቲያን የምትተዳደርበትን ሥርዓት ካወጣ ገዝቻለሁ አትተባበሩት ሲሉ የገዘቱበት ምክንያት ይህ ነው። ይህን ግን ለእውነተኛ አንባቢ መተው ይሻላል።

1. ጦግር መጋቢት 28:1988 ዓ.ም.ገጽ.4

2. The Vienna Dialogue, Op. Cit P.132.

3. Wort und Wahrheit, Op. Cit.pp. 49-50

ይህም አሁን ብቻ ሳይሆን ቀደም ብዬ የጀመርሁት ትግል መሆኑን ለማስረዳት የሚቀጥለውን ሰነድ እቀርባለሁ። ጎዳር: 3:1988 ዓ.ም.

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

ለቅዱስ አባታችን አቡነ ጳውሎስ ፓትርያርክ ዘኢትዮጵያ፤
ቅዱስ አባታችን ሆይ!

በጉባኤ ሲቃውንት ይልቁንም በሰብሳቢው በአለቃ አያሌው ታምሩ
ብዙ የሃይማኖት ስሕተት በባልቲት ተረት ተሸፍኖ እንደሚካሄድ
ቅዱስነትም ግጥም እድርጎ እንደሚያውቀው በፍጹም ልቤ አምናለሁ። ግን
ቅዱስነትም ዐዋቂ ብቻም ባይሆን አስተዳዳሪም ሰለሆነ፤ ዐይቶ እንዳላየ
ሰምቶ እንዳልሰማ ይመስላል።

ቅዱስነትም እንደሚያውቀው በገይለ ሥላሴና በደርግ ዘመን
የንግግር ነጻነት በላልነበረ እነ አለቃ እንዲህ እንበለው እያሉ ኖሩ፤ አሁን
ግን ዕድሜ ለኢገዳግ መናገር ተፈቅዷል፤ የንግግር ነጻነትም ተሰጥቷል፤
መረጃ ያለው ዐዋቂም ይጽፋል፤ ይናገራል።

ለለዚህ ጉባኤ ሲቃውንት ሲያደርገው የኖረንና የሚያደርገውን
ስሕተት በቅዱስነትም በኩል ቢቻል እንዲታረም በተቀር ግን ስሕተቱን
ልገልጥ ነውና ቅዱስ አባታችን እንዳይቆጡ በትሕትና አመለክታለሁ፤

የሚታረሙ ስሕተቶችም፤

1. የተዋሕዶ እርቶዶክስ ትምህርት፤ እምቅድመ ዓለም ካብ ያለ
እናት፤ ድጎረ ዓለም ከእመቤታችን ያለ አባት ተወለደ፤ ወልደ አብ
በመለኮቱ፤ ወልደ ግርያም በትስብእቱ ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ፤
በሰማይ እናት፤ በምድር አባት የለውም ነው። እነሱ ግን አንድ ባሕርይን
እናጠናክራለን ብለው፤ ከግርቆስ አባታችን ከእስክድርያ ቤተ ክርስቲያን
እናታችን በተግርነው መሠረት እግዚአብሔር አብ የእግዚአብሔር ወልድ
በሥጋው የባሕርይ አባቱ ነው ብለን እናምናለን ብለው በ1954 በዜና ቤተ
ክርስቲያን በተኑ፤ ለዚህም ግዙፍ ስሕተት፤ ለቅሶ፤ ገደት፤ ቀልድ የያዘ
ክታብ (ባርር እሥቃለሁ እንደግሸላ ነገር በሆዴ እየተብላላ ሆነና ነገሩ)
በተንሁና ከብዙ ጭቅጭቅ በኋላ፤ የተረዱት ሰለመሰለኝ ጋዜጣውን
በጋዜጣ እርሙ ብል ነገሩን ተረድተነዋል ብለው ሳያርሙ ዝም ብለው
ቆዩና አሁን ደግሞ አብና ግርያም ሲጋቡ እያሉ መንደር ለመንደር
ያወራሉ። ቀልዱን ይተውና የጋዜጣውን ቁጥሩን፤ ጠቅሰው ዕለቱን
ጠርተው፤ ስሕተቱን ጽፈው፤ እርግቱን አስተካክለው ይጻፉ፤ ያርሙ፤
ራሳቸውም ከስሕተታቸው ይታረሙ።

የኬልቲዶን ጉባኤ ተሳታፊዎችንም እንደዚህ ነበሩ

2. ሥጋውና ደሙ የሚሰጠው በሕይወት ሦስት ጊዜ ብቻ ነው፡፡ እሱም ሲወለድ፡ ሲጋቡ፡ ሲሞቱ ነው፡፡ እያሉ የራሳቸውን ቅጀት ያወራሉ፤ እንዲህ ያለውን መረጃ የሰሸ ቅጀታቸውን ያቁሙ።

3. በግዕዝና በአግርኛ በሐዲስ ኪዳን ስም፡ 1975 ዓ.ም. በትንሣኤ ዘጉባኤ ግ/ቤት ታትሞ በእየቤተክርስቲያኑ የሚነበበው ወደላ የሰሐተት ጥርቅም፡ መጽሐፍ ስላልሆነ በአጭበርባሪዎች ኪሳራ ተሰብስቦ ሊቃውንት ምን እንደሚሆን እስኪፈርዱበት፡ መጋዘን ገብቶ ይቀመጥ፡ ካልተመለሰ ግን በቅርቡ ሐዲስ ኪዳን እስመሆኑን በዝርዝር ለግስረዳት ዝግጁ ነኝ።

4. የእግዚአብሔር ወልድ ማደሪያ እንድትሆን የቀደሳት፡ ያበቃት መንፈስ ቅዱስ ነው ብለው ጽፈው ሲያስተምሩ ኑረው አሁን ደርሰው ጥንተ አብሶ አልነበረበትም እያሉ ይሰብካሉ።

5. አሁን ደግሞ እብያተ ክርስቲያናት ለመዋሐድ በሚጥሩበት ጊዜ ያለ ዕውቀት በድፍረት አንድ አይደለንም እያሉ ሰውን ያወናብዳሉ።

6. ሌላም ሌላም

የመንፈስ ትሑት ልጅዎ ዓለግየሁ ሞገስ።

ይህን መግለጫ ለ20 ሊቃነ ጳጳሳት ከሰጠሁ በኋላ በሊቂው አግካይነት ገብቼ ለብፁዕ ወቅዱስ እባታችን ለመስጠት እጅ ነሣሁና መስቀል ስሜ ቁሜ ይህን መግለጫ እንዳነብ ቅዱስነትዎ ይፈቅድልኝ ዘንድ በትሕትና እስምናለሁ አልሁ። እሳቸው ግን አንተን አልሰግም ውጣልኝ አሉኝ። እኔም በትሕትና እጅ እየነሣሁ ጊዜ ባገኙ ጊዜ ያስነብቡት ከጠረጴዛው ላይ ትቸው ልሂድ አልጓቸው፤ እሳቸው ግን አሁንም ቤቱን አታቆሽሽ ይዘህ ውጣ ሰላሉኝ፡፡ እኔም ስምተው የፈለጉትን ርምጃ መውሰድ እንጂ ለመስግትግ ከሀክም የያዙት ሹመትና ስልጣንም ያስገድድ ነበር ብዬ እያኩተመተምሁ ይህ መጽሐፍ በአእምሮዬ ተፀንሶ ስለነበረ፡ እንዴ ከዚያ ከቆሙት ያጋጩንና እንኳሌ ይበላሽብኛል ብዬ እንደ ልጅነቴ ሩው ወጣሁ።

የእለቃና የጉባኤ ሊቃውንት ታሪክና ግብር እስከዚህ ይብቃንና የቅዱስ ሲኖዶሉን ጸሓፊት ደግሞ እንይ።

በቅዱስ ሲኖዶስ ስም የሚጽፉት የሚሳሳቁት እንደኛ ዓደኞቻቸው ብዙ ካህናት በአግርኛ በዘመኑ የሚጻፉትን መጻሕፍትና ጋዜጣ ስለማያነቡ፡ የዘመኑን ሁኔታ ስለማይከታተሉ፡ የሚታዘቡን ወይም

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

የሚያርመን የለም በሰው በማን አሰብኝ፤ ሁለተኛ ደግሞ ከቅዱስ ሲኖዶስ ጽሕፈት ቤት ከወጣ አንባቢውስ? ነቃፊውስ? ግንቡ ብለው ይለቁታል። ከዚህ እምነታቸው የተነሣ የፈለጉትን ወሽክተው፤ ጠቀስን እንባል እንጂ ጥቅሱን ከነገራችን ጋራ ግን ያስተያያዋል ይሉና ከታሪካቸው ጋራ ዝምድና የሌላውን ጥቅስ ይደረድራሉ። በዚህም የጽሑፉ ይዘት ፍየል ወዲያ፡ ቅንዝምዝ ወዲህ ሁኖ ያርፋል። ለዚህ መረጃም ተዐቀቡኬ እምሐሳውያን ነቢያት (ከአስተኛች መምህራን ተጠብቁ)ንና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት፤ ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት በሚል አርእስት ለምእመናን መመሪያ ብለው በአግርኛና በእንግሊዝኛ የጻፏቸውን ክታባት ግየት ይበቃል። (እነዚህን መጻሕፍት ግሰት ቃሉን ግርክሰ ነው)

ተዐቀቡኬ እምሐሳውያን ነቢያት በሁሉም ሁሉን ይወቅ ከ48-54 ሰለታተተ ከዚህ መግለጥ እያስፈልገም። በቃል ያጠኑትን ከመድገም በቀር አጋንቡምና ተዐቅቡኬ እምሐሳውያን ነቢያት የሚለው ክታባቸው በህያብያን ብጥልጥሉ በወጣ ባመቱ በሃይማኖት የሰየንን መቃብር አንድ እያደርገንም ተመሰግኗል። እሁንም በዓመቱ የፓትርያርኩ በዓል መጽሔት በብፁዕ አቡነ ገረግ ተደግሟል፤ ገሩም ነው፤ ያለሄዳል፤ ያይጥ ምስክሩ ድንቢጥ ነው ይል የለ ተረቱ።

ሦስተኛው ደግሞ መጽሐፉ እንደወጣ፡ ያነበቡና ለቤተ ክርስቲያኗ ለም የሚቆረቆሩ ሊቃውንት በሰልክ ደውለው፡ በገጽ ቀርበው እንዲህ ያለውን በሕተት እንኳን የተማረ የሚባል ሰው በቤተ ክርስቲያናችን ለምና፡ የጥጃ እረኛ እንኳ እያደርገውም እያሉ ቢነግራቸው፡ እናርምም ብለው ዝም እንዳይሉ፡ ሰካሰ በሰሕተት የወጣው የመሰለን፡ እምነታቸው ኑሮ በዜና ቤተ ክርስቲያን ልዩ እትም መጋቢት 16 1988 ዓ.ም. ገጽ 11 ላይ ኢትዮጵያን ለምዕ በሐሰት በሚለው ርእሰ 'መጽሐፉም በእሁኑ ጊዜ እሉ በተባሉት የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ተዘጋጅቶና በቅዱስ ሲኖዶስ ምልዐተ ጉባኤ ተመርምሮ፡ ትክክለኛ መሆኑም ተረጋግጦ የታተመና ምንም ሰሕተት የሌለበት ነው ብለው' ሊቃውንቱንና የሲኖዶሱን አባላት በአንድ አንቀጽ ቁልጭ አድርገው ገልጠው ዐረፉ። ሁሉንም ለመረዳት ያን አንቀጽ ግንበብ ያስፈልጋል። 21 ሁነው፡ በወበራ (በደቡ፡ በጅኔ) የጻፉት መጽሐፍ ተብዬ ከጋዜጣ እናቅጽ አልፎ የቤተ ክርስቲያናችን መመሪያ ነው ተብሎ በውድ ዋጋ ያውም በካያ ብር ምእመን ሁሉ ግዛው

የኬልቄዶን ጉቤኤ ተሳታፊዎችንም እንደዚህ ነበሩ

ተብሎ መገደዱ በጣም ያሳዘናል። እሱም በእንግሊዘኛው ገጽ 15 ምዕራፍ 3 ሥላሴ በአራት። ነገር፤ በባሕርይ በሕልውና፤ በመለኮት፤ በፈቃድ ይለያያሉ ይላል። በዚህም ሦስት መለኮት፤ ሦስት ባሕርይ፤ ሦስት ህልውና፤ ሦስት ፈቃድ በሥላሴ አለ ግለት ነው። በዚህም የሥላሴን ህልውና፤ መንግሥት፤ ሥልጣን ያምባጓሮ ከተግ እድርገውት ዐረፉ። የሥላሴን መንግሥት በሦስት ሥልጣን፤ በሦስት መለኮት፤ በሦስት ፈቃድ ከከፋፈሉት ከዘነግጠሉት በኋላ እንደ አምላክ ብለዋል። በዚህ ሁሉ የተለያየ መንግሥት እንዴት ብሎ ነው እንደ የጊሆን? ፍርዱ እንደ ተለመደው የአንባቢ ፋንታ ነው፤ ይሁን።

በዚህ መጽሐፍ ለዓለም ምንነታቸውን ገለጡ። ምን ይደረግ? አብዛኞቹ የኛ ሊቃውንት ቅዱስ ያሬድ ያዘጋጀውን ዜግ፤ ተዋነይ ያሳመረውን ቅኔ በቃል አጥንቶ መረግረግ ነው እንጂ፤ አቡነ ጎርጎርዮስ ሊቀ ጳጳሳ ዘሸዋ እንዳሉት መጽሐፉንና ሃይማኖቱንም የት እይተውት? የትስ ስምተውት? የግሉ የካህናታችን ነቃፊዎችና ሀያለያን ብዙ ናቸው። እውነቱ ከተፈለገ በአግርኛ መጽሐፍ አንብቦ መረዳቱ ይቅርና የዕለት ጋዜጣ አንብበው የግረዱ ከካህናታችን ከመቶ ሰንት እጅ ናቸው? ሂሱንም ሰማረም መግር እንጂ ብትር አይፈውስውም። (አባ ጎርጎርዮስ የሸዋ ሊቀ ጳጳስ፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፤ 1974 ዓ.ም. ገጽ 88-89)

ሀያሊ እውነት ተናገረ ብሎ መደንፋትም እውነትን ግፊን ነው። ስለ ድንግል ግርያምም የሰጡት መረጃ ሁሉ የቤተ ክርስቲያን አበውን ከደው፤ መጽሐፈ ባልቲትን አጋነው ነው። አለቃ እንዳሉት ግን ፀረ ግርያም የግሪያሰኝ አይመስለኝም። ለምን? ቢሉ የተሳሳቱት ግርያምን እናገናለን ብለው ነውና። ለግጋነንም ቢሆን ግርያም ቅድስት ናት፤ ውሸት አትወድም የተባለ እንደሆነ ግን ሌላ ክርክር ነው። ወደ ሥረ ነገራችን እንመለስና አለቃ ለመግር በሰጡት ቃለ ምልልስ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት እኔ የግላውቀው የለም ያሉት፤ በዜና ቤተ ክርስቲያን እንደ ተገለጠው ደግሞ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ዕውቀት፤ ትምህርት፤ ሊቅነት እንዲህ ከሆነ ለአስተዋይ አንባቢ የትምህርትና የሊቀነት ትርጓሜ ምን ይሆን? ያስኛል። በተጠቀሰው ጋዜጣ አለቃ የኢትዮጵያን ሊቃውንት የምመራቸው እኔ ዕውሩ ነኝ ብለዋል፤ ይህ እውነት ከሆነ የጌታ ቃል በሁለቱም ተፈጸመ

አንድ አረኛ፡ አንድ መገጋ

ግለት ነው። (ግቲ.15:14-15፤ ሉቃ.6:39፤) የሲኖዶሉ ጸሐፍት አንዳንድ ጊዜ ዐትግቸውን የሚያውቁ ይመስላሉ። እንደምን? ቢሉ፤ በቤተ ክርስቲያኒቱ ስም ተጠልሰው፤ በገንዘቧ ተመክተው ነው እንጂ በራሳቸው ስምና ገንዘብ ግን አንድ አንቀጽም ጽፈው አያውቁ። ስለዚህ ሥራቸው ሁሉ በሰው ቁስል ዕንጨት ቢሰሩበት እያምጥ ሆነና ዐረፈ። እነሱም እገሌ ስለ ሃይማኖት መጽሐፍ ጽፎ ያሳትግል ያሏቸው እንደሆነ በእየግተሚያ ቤቱ ባቆሟቸው ሰላውዲዎች መሠረት እኛ መልሰ ሳንሰጥ ገዝታችሁ አታንቡ እያሉ፤ ያውጃሉ። ስምን? ቢሉ ሰው አንቦ እንዳይበልጣቸው። መጽሐፉ ሲወጣ ግን እንኳን በመጽሐፍና በጋዜጣ አንቀጽም አያወጡ። ይዐም በሁሉን ሁሉን ይወቅ ተመስክሯል። ከመውጣቱ በፊት ሲደነቱ የነበረው ሁሉ ከወጣ በኋላ አንድ ዐረፍተ ነገር ስሕተት ነው ብሎ የጻፈ የለም። ይህም የደራሲውን ጥበቦትና ኦርቶዶክስነት ያሳያል። ከነእስቃ ዘንድ መጽሐፈ ባልቲትና ወንጌል ቢወጻደሩ፤ ወንጌል እስከ ሠራዊቷ ገለባ ናት። ለሲቃውታችን ድካም ገጸ በረከት ከዚህ ቀጥሎ ሁለት ጥንታዊና ዘመናዊ መወደሶች ተጽፈዋል፤

መጀመሪያ ጥንታዊው፤ ይህን መሳዩ ሲቅነት ከጥንት ተያይዞ የመጣ መሆኑን ለግስረዳት፤ መወደሱ፤ ዘለባ ቋያ ዘለዘዘ፤

መካነ ሰብዓቱ ሀብታት ደብረ ሊባኖስ

ዘውስቲትኪ ይምዕዝ ተክለ ሃይማኖት ናርዱ

ዓለመ መንና ዓለመ መንክራትኪ ይውዕዱ፤

ውሱዳ ለጢሮስ ቀናዕያን

እስ እምትካት ሐሜተ ለመዱ

ሳዕሲኪ ተካየዱ

ገዋያተኪ ይንሥኡ ወጥሪተኪ ይሂዱ

ባሕቱ ሰዓተ ጸብዕ ቅድመ ወልድኪ አሐዱ

አሐደ ኢያክውኑ ባሕረ ተጋብእ እመ ነገዱ።

ለመጽሐፍሂ ቀላይ ዘባሕረ ትርጓሜ ሞገዱ

ይቀውሙ ውስተ ጽንፋ ወውስተ ዕመቁ ኢይወርዱ።

መጽሐፈ ቅኔ ዘብላታ ኅሩይ ወልደ ሥላሴ ቁ. 863.

የኬልቶዶን ጉባኤ ተሳታፊዎችንም እንደዚህ ነበሩ

ካልእ ዘመናዊ መወደስ፤

ወለተ ክርስቶስ በሰም ቤተ ክርስቲያን
 ኢትዮጵያዊት ርትዕት ዘመግባረ ሠናይ አልብኪ
 ትምህርተ መለኮት ምጡተ ኢተምህርኪ
 እኩነ አጽንዖ ዜማ
 ወረቲት ትኔ ጎሰፈ ዕድሜኪ
 ወሥነ አእምሮ ኢለበውኪ
 እስመ ለጎሊፍ ዘመነ እመ ተአንገዱ ብኪ
 ይጎርብጦሙ ለሙሁራን እንግዳ ጎርብጥ ግብርኪ
 ወእንዘ ቅውምት ውስተ ፍናት ትጼውዲ ባዕዳነኪ
 ለውዳሊ ከንቱ ምኑን በኢእምረትኪ
 ትሰድዲ መሃይምናነ እለ ይመጽኡ ወንገሌኪ።

ራሱን ለግደን ለሚፈልግ እንባቢ እስከዚህ የተጻፈው የሊቃውንቱ
 ምንነት ይገልጻልና ወደሌላው ርእስ እንሻገር።

በግስተግርም በኩል ሕዝቡ ሥራውን ትቶ በ11 ሰዓት ይሰበሰባል፤
 እነሱ ግን በግያውቀው ቋንቋ የተቀረፀ ዜማ እያሰሙሁና ዓላማ በሌለው
 ምሕላ ጊዜውን አባልፈው ይለቁታል። ይህም ወንጌል ለተራው ሕዝብ ወደ
 ቤተ ክርስቲያን እንዳትገባ የተዘየደ አጥር ነው የሚሉ እሱ፤ የተዋሕዶ
 ብዙ ካህናት የሚፈልጉት ሕዝብ ወደ ቤተ ክርስቲያን መጥቶ
 እንዳያጣብብ፤ የተግረው እንዳያስተምር፤ ክርስቶስ ከነሥራው
 እንዳይነገር ነው የሚሉ እሱ። በጊዜያትን እንኳ ሰንት ሊቃውንት ናቸው
 በሐሰት እየተከሰሱ እንዳያስተምሩ የተከለከሉ፤ ብሎም የተሰደዱ፤
 ወንጌልን የምትሰበኩ ከሆነ ከኛ ቤተ ክርስቲያን አትገቡም እየተባሉ
 የተባረሩና ወደ ሌላ የሃይማኖት ድርጅት የገቡ፤ ወይም ቤተ ጸሎት
 የመሠረቱ እጅግ ብዙ ናቸው። እንደ መካነ ኢየሱስ ያሉት ምእመናንም
 ከቤተ ክርስቲያናችን አትገቡም ተብለው እየተባረሩ የሄዱ ናቸው።
 በእየሀገሩ ይልቁንም በአሜሪካ ያሉት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት በነገድና
 በጎሳ ተከፍለው ፓትርያርክ ካልሆነ ብለው ነው ወይስ በሃይማኖት
 ተለይተው? ይህም ብዙዎች ጳጳሳት ለጎሳ፤ ለቡድን፤ ለገንዘብ የሚባከኑ
 እንጂ ለክርስቶስ ለሰላምና ለሰላም ያሰረዳል። መጽሐፍ እስከ ክርም
 አምላኩ ይል የለ።

አንድ እርኝት አንድ መንጋ

ግስጠንቀቂያ፤ ካህንና መሰብ ተሰባብሶ ነው ስለሚባል፤ ሁሉንም መናገር አልፈቀድሁም፤ ከተነካሁ ግን የግድቀውን ሁሉ፤ ዕድሜ የንግግር ነጻነት ለሰጠን መንግሥት እንጂ፤ የምወከውክ መሆኔን በቅድሚያ አስታውቃለሁ።

ለዚህ ምዕራፍ የተነበቡ መጻሕፍት

1. ተዐቀቡኬ እምሐሳውያን ነቢያት፤ ከኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ ለምእመናን የተዘጋጀ ትምህርት፤ አ/አ/ ሠኔ 4፡ 1986፡ ዓ.ም.
2. ቲዎፍሎስ (አባ ሊቀ ጳጳሳት ዘሐረር ወዘኩሉ እድያሚሃ) መዝሙረ ዳዊት ንባቡ ከነትርጓሚው፤ (አርቲስቲክ ግ/ቤት፤ 1955 ዓ.ም.)
3. ገሩይ ወልደ ሥላሴ (ብላታ) መጽሐፈ ቅኔ፤ ብርሃንና ሰላም፤ 1901 ዓ.ም.
4. ዓለማየሁ ሞገስ፤ ሁሉም ሁሉን ይወቅ፤ ቦሌ ግ/ቤት አ.አ. 1987
5. የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፤ እምነት፤ ሥርዓት አምልኮትና የውጭ ግንኙነት፤ አልቦ ግ/ቤት፤ ጥር 1988 ዓ.ም.
6. ጋዜጦች፤ መጋቢት 17፡1988 ዓ.ም. ዜና ቤተ ክርስቲያንና ጦግር መጋቢት 18 1988 ዓ.ም.

ምዕራፍ ስምንት

ሸሙትና ክብር ሲሉ የተሰያዩ አብያተ ክርስቲያን፤

ከዚህ በፊት ቤተ ክርስቲያን በጊዜው ምዕራፍ አንዳየነው ጭይግኖት ሳይሆን ሸሙት ሲሉ የተሰያዩ አብያተ ክርስቲያን የግብረ-የጊዘተሉት ናቸው፤ አነሱም የግሪክ ኦርቶዶክስ፣ የሮም ካቶሊካዊት፣ የእንግሊዝ፣ የኢትዮጵያ ተዋሕዶ፣ የግብጽ፣ የኦርመን፣ የእንጾኪያ፣ የሕንድ፣ እነዚህ ተሰያይቶ ለመኖር ምንም በቂ ምክንያት የላቸውም። የግሪቶርቡት ግን በኬልቂዶን ጊዜ የተወራውን ውሸት፣ ውሸትነቱ ትተረጋገጠ እሸቀንጥሮ ጥሉ በገብረት መጓዝ ነው፤ ንጹሕና ቅዱስ ክርስቲያን የግሪቶሪያን የምንለያየው በቃላት ነው አንጂ በትምህርት አይደለም እያሉ አያመኑ አንስያያለን ማለት በተጠየቅ አይሰድም።

1. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አምነት ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት 1.108፤

2. The Vienna Dialogue Communiqué's and Joint Documents, Booklet NR.1

3. Wort, und Wahrheit, Revue for Religion and Culture, Supplementary Issue, Number 5, July 1989, pp.49-50

4. አብያተ ክርስቲያን በአየጉባኤው የግሪቶሪያን ሲላ ሲላውን ጥቃቅን ጉዳይ ነው አንጂ ስለ ባሕርያት አይደለም፤ ባሕርይ በተዋሕዶ በመለትስ መንፈስ ያስቀስት ነገር ከሆነ ውሉ እድሯል (አምነ ዝኩር pp.49-50)

የሮምን ቤተ ክርስቲያን ሥርዓትና አስተዳደር ጠልተው የሄዱት ፕሮቴስታንት የግብረ-የጊዘተው ወንጀላውያን ደግሞ በደንብ የተግሩትና ታላላቆቹ ከላይ አንደተጠቀሱት ጥንታውያን አብያተ ክርስቲያናት አምቡቱን አዕማደ ምስጢር፤ ምስጢረ ሥላሌን፣ ምስጢረ ሥጋዊን፣ ምስጢረ ጥምቀትን፣ ምስጢረ ቁርባንን፣ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታንን ይቀበላሉ። ይኸውም እንዳንዱን በግልጽ ባነጋገር እንድ ሁለት ብለው በስም ጠርተው፣ የቀሩትን ደግሞ እንደ ጋብቻና ንስሐ ያሉትን በግብር ይቀበላሉ፤ ንስሐንም ይሰብካሉ። የግሪቶርቡት ምክንያት ሁሉ ላይ የተከደነ ሲመስል ውስጡ ክፍት ባዶ ነው፤ ለአልክ ካልሆነ በቀር ቀጥሏት የሰውም።

በጸጋው ድነናል፤ ጸድቃን ከሞቱ በኋላ እያግልዱም ስለግራትም በምግባር በሃይማኖት በግስታረቅና በግግለድ የሰጠነው ግስረጃ ትዕቢትና ኩራትን ጥሉ፣ አልክን አውልቆ፣ ሹመትና ገንዘብን ትቶ፣ ትሕትናን

ለሹመትና ክብር ሲሉ የተለያዩ አብያተ ክርስቲያን

እርእ በርሳችን እንፋቀር የምትል ናት።

(1ዮሐ.4:16-21) እኛም እግዚአብሔር ለኛ ያለውን ፍቅር ዐውቀናል እምነንግል። እግዚአብሔር ፍቅር ነው፤ በፍቅርም የግናር በእግዚአብሔር ይኖራል፤ እግዚአብሔርም በርሱ ይኖራል። በፍርድ ቀን ድፍረት ይሆንልን ዘንድ ፍቅር በዚህ ከኛ ጋር ተፈጽጋል፤ እሱ እንዳለ እኛ ደግሞ እንዲሁ በዚህ ዓለም ነንና። ፍጹም ፍቅር ፍርሃትን አውጥቶ ይጥላል እንጂ በፍቅር ፍርሃት የለም፤ ፍርሃት ቅጣት አስውና፤ የግፈራም ሰው ፍቅሩ ፍጹም አይደለም። አሉ አስቀድሞ ወደናልና እኛ እንወደዋለን፤ ግንም እግዚአብሔርን እወደዋለሁ እያለ ወንድሙን ቢጠላ ሐሰተኛ ነው። ያየውን ወንድሙን የግይወድ ያሳየውን እግዚአብሔር ሲወድ እንዴት ይችላል? እግዚአብሔርንም የግወድ ወንድሙን ደግሞ እንዲወድ ይህች ትእዛዝ ከሱ አለችን። (1ቆሮ. 13: በሞላ) እነዚህን የመሳሰሉ ለቁጥር የግያላበቱ ጥቅሶች ሞልተዋል። ታዲያ ክርስቲያኖች በዚህ ትእዛዝ የግሄዱ ይመስላሉ ወይ? ወይስ እርሰበርሳቸው የግጣሉ፣ የግናክሉ፣ የግባሉ፣ የግጋደሉ ከሆነ ቅዱሳት መጽሐፍት የግጠቅጋቸው ለምን ይሆን? እርሰ በርሳቸው መዋደዱና መረዳዳቱስ ይቅርና አንዱ ክርስቲያን ለጥቅም ሲል ብቻ ወንድሙን ይወጋዋል፤ በመካከለኛው ዘመን መካከለኛውን ምሥራቅ ሰላም ሲወረው ከሰላም ጋራ ሁነው ክርስቲያንን የወጉ፣ መንገድ የመሩ ካህናትና መነኮሳት በጣም ብዙ ናቸው። በኋላ ግን ያለቡት ሹመት ሰላልተገኘ፣ ጠጉራቸውን ቢነጩ ምን ይሁን? አሁንም በሌለ ባልነበረ ነገር አንድ ባሕሪ ሁለት ባሕሪ እያሉ፣ በቃል እንጂ በትምህርት ሳይለያዩ፤ አንዱ በሌላው ላይ ውሸት እያወሩ ሲፋጁ ይኖራሉ።

1. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት ገጽ 108። ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ትእዛዛትና ቃላት የግያምኑ ከሆነ ኦርቶዶክሳውያን ሁሉ፤ ተዋሕዶ፣ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን፣ የኦርመን፣ የሕንድ፣ የግሪክ፣ የሮም፣ ምስጢረ ጥምቀትንና ምስጢረ ቁርባንን የግቀበሉ ወንጌላውያን ሁሉ፣ የእንግሊዝ ቤተ ክርስቲያን የየራሳቸውን እገልግሎት እንደ ያዙ አብረው መቁረብ አለባቸው።

ምዕራፍ ፬

ግስታረቅና ግግስድ

በለግስታረቅና ግግስድ በሁሉም ሁሉን ይወቅ ምዕራፍ 2: 18:43 እስከ 70 በሰፊው ታትቷል። ያንን መላልስ ከጥቅሱ ጋራ አያዛመዱ እንብቦ መረዳት ያሻል። ከዚህ ግን ከዚያ የቀረውን ጠቅሰን እናልፋለን። ብዙ ሰዎች ሃይማኖትም እንደፍልስፍና በሐሳብ የሚሄድ ይመስላቸዋል። ይህ አስተሳሰብ ፍጹም ስሕተት ነው፤ ሃይማኖት በአስተርእዮ (በመከሰት) እግዚአብሔር አብ፡ እንደ ሙሴ ላሉት በገሃድ፡ በትእዛዝ የነገረው፡ እግዚአብሔር ወልድ ሥጋ ስብሶ ስሐዋርያትና ለሰብዓ ሁለቱ አርድአት ያስተግረው፡ በመላ በእሱ ዘመን ይከተሰው ስነበረ ስኢየሩሳሌም ሕዝብ የሰበከው፡ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በግብሩ በእየዘመኑ ስተነሡ ነቢያትና ሐዋርያት የገሰጠው፡ ያናገረው ራእይ፡ አስተርእዮ ሲሆን፡ ቅዱሳት መጻሕፍትን ባስመገንዝብም ሆነ ወይንም ከእግዚአብሔር መንፈስ እነሱ የሚበልጡ መስፈቶች፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሞተ በኋላ አያግልድም፡ አያስታርቅም፡ ሌሎች ደግሞ ጻድቃን ሰግዕታት በሕይወተ ሥጋ ሳሉ እንጂ ከሞቱ በኋላ አያግልዱም ስለሚሉ የሁለቱም ሐሳብ ፍልስፍናና የራስ ግምት እንጂ ሃይማኖት አለመሆኑን ለማስረዳት ይህ ምዕራፍ ባጭሩ ተዘጋጅቷል። የተዘጋጀውም በጥቅስ ስለሆነ የተጠቀሱትን እያወጡ ግንበብ አስፈላጊ ነው።

ክርስቶስ ሰው የሆነ አምላክ ነው፡ በሥጋው ሞቶ ተነሥቷል፡ ተነሥቶም ዐርጎ በአባቱ ቀኝ፡ በሥልጣን ሁኖ ለዘለዓለም በመስቀሉ ጥንተ አብሶን እንደጠፉ፡ አሁን ደግሞ በእየጊዜው ተከታዮቹ በድካማቸው የሚሠሩትን ኅጢአት ሲፍቅም ከአባቱ ጋራ ሲያስታርቅም ሲያግልድም እስከ ምጽአት ድረስ ይኖራል። ከህነቱ ስዓሉም ለዘለዓለም ነውና። ከህነቱ የመልክጼዴቅ ነው እንጂ የአሮን አይደለም። ያሮን ልጆች ከህነት ሲሞቱ ያልፋል፡ የክርስቶሱ ግን አንድኛ ሙቶ ስለተነሣና ለዘለዓለም ሕያው እንደ መልክጼዴቱ ስለሆነ ለዘለዓለም ይኖራል። (ዘፍ.14:18) የሳሌም ንጉሥ መልክጼዴቅም ኅብስትና የወይን ጠጅ አወጣ፡ አሉም የልዑል እግዚአብሔር ካህን ነበረ።

(መዝ.109:4) እንደ መልክ ጼዴቅ ሥርዓት እንተ ለዘለዓለም ካህን ነህ ብሎ እግዚአብሔር ግለ፡ አይጸጸትም። ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ከምዕራፍ (ዕብ 5-9) የጻፈውን በጥንቃቄ መላልሶ ግንበብ ያስፈልጋል። ከዚህ ግን ዋና ዋናዎቹ ብቻ ይጠቀሳሉ።

እንግዲህ ክርስቶስ ደግሞ ሲቀ ካህናት ሊሆን ራሱን አላከበረም፡

ግበታረቅና ግግለድ

ነገር ግን አንተ ልጄ ነህ፤ እኔ ባሪ ወልድሁህ ያለው፤ እሱ በሌላ ሰፍራ ደግሞ፤ አንተ እንደ መልክጸደቅ ሹመት ለዘለዓለም ካህን ነህ ይላል። እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል፤ ከብርቱ ጨዝትና እንባ ጋራ ጸሎትና ምልጃን አቀረበ። እግዚአብሔርም ስለመፍራቱ ሰግለት። (7:3) አባትና እናት የትውልድም ቁጥር የለውም፤ ለዘመኑም ጥንት፤ ለሕይወቱም ፍጻሜ የለውም፤ ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ልጅ ተመሰሎ ለዘለዓለም ካህን ሁኖ ይኖራል። ይቀጥልና ቁጥር 23-25 ላይ ደግሞ፤ እነሱ ግን እንዳይኖሩ ሞት ስለከለከላቸው ካህናት የሆኑ ብዙ ናቸው፤ እሱ ግን ለዘለዓለም የሚኖር ስለሆነ የግይለወጥ ካህንነት ስላለው ስለነሱ ሲያግልድ በሕይወት ይኖራል። ስለዚህ (ደግሞ) በእሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል።

ለደቀ መዝሙሩ ለጢሞቴዎስ መጀመሪያ በላከው መልእክቱም (1 ጢሞ.2:5) እንድ እግዚአብሔር አለና፤ በእግዚአብሔርና በሰውም መካከል ያለው መካከለኛው ደግሞ እንድ አለ፤ እሱም ሰው የሆነ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው ብሎ አግላጅነቱን በመካከለኛነቱ ገልጧል።

ሐዋርያው ዮሐንስም በመጀመሪያው መልእክቱ (1ዮሐ. 2:1-2) ልጆቼ ሆይ ኅጢአትን እንዳታደርጉ ይህን እጽፍላችኋለሁ። ግንም ኅጢአትን ቢያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን፤ እሱም ጻድቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱም የኅጢአታችን ግበተስሪያ ነው። ለእኛ ኅጢአት ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኅጢአት እንጂ በዚህም ከአብ ዘንድ ጠበቃችንም አግላጃችንም አስተሰርያችንም መሆኑን ገልጧል።

ክርስቶስ ከሞተ በኋላ እያግልድም የሚሱ ድኩግን መናፍቃንላ ምን ይዘው ተነሥተዋል? ቢሉ (ዮሐ.19:30) ጌታ በጊዜ ስቅለት መገረፍ፤ መገፈፍ፤ መሰደብ፤ መጻፍትን የመሳሰሉትን ፈጸምሁ ለግለት የተናገረውን ይዘው ተፈጸመ (ሁሉን ከኪሳቸው ጨምረው) ብሏል ብለው ሥራውን ሁሉ ከመሞቱ በፊት ጨርሷል ይላሉ። ቢያስተውሉ ኑሮ የመጣበት ተግባር ተገባደደ እንጂ አላለቀም ነበር። ሞት በሥጋ፤ ወሪደ መቃብር በአካለ ሥጋ፤ ወሪደ ቢኦል በመንፈስ፤ ትንሣኤ፤ በእየጊዜው ለሐዋርያት እየታዩ ግበተግር፤ ወደ አባቱ ከእነሥጋው ግረግ፤ ዐርኅ በክብር በሥልጣን መስኮት በቀኝ ከአባቱ ጋራ ተካክሎ መቀመጥ፤ መንፈስ ቅዱስን መላክ፤ በኋላም በገልፈተ ዓለም በኋላቱ ክብር በግርግ መለኮት

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

መጥቶ በሕያዋንና ሙታን ላይ ፈረዶ ለጻድቃን ጥጋቸውን፡ ለጋጥኦን ፍጻቸውን መስጠት አለበት፡ ነበረበት።

ወንጌላዊው ዮሐንስም (1ዮሐ. 1:7) የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከጎጢኦት ሁሉ ያነጻጽል ብሏል። እነዳን ብሎ ቢሆን ኑሮ ለጥንተ አብላ ይሰጥ ነበር፤ ይህ ግን የአሁን ጊዜ ሰለሆነ በእየጊዜው የምንሠራውን ጎጢኦት ግለተሰሪዩን ያሳያል። ይህም አባቱ ሆይ ሥጋዬን የበሉትን፡ ደሜን የጠጡትን ግራቸው ይቅር በላቸው (መ.ቅ.7.304:ቁ. 142) ካለው ጋራ ይመሳሰላል።

ይህ ሁሉ እያለ ተፈጻሚ ብሏልና አያግልድም፡ ይላሉ። ምን ይደረግ የሰምነኛ ነገር ቀድለው ካቆረቡ፡ ግሩ ቢልም ዜግ ተምረው ፈትተው ከቀበሩ፡ ለዚህም ወፍራም ደመወዝ ካገኙ፡ ሃይማኖቱ ገደል ቢገባ፡ ምን ቸገራቸው፡ የተግረ ላለተምር ሲልም ሰሙን አጥፍተው ከሰው ያጣሉታል። ሕዝቡም በግንባብ ፈንታ እነሱ የሚሉትን ነው የሚሰግ። ለለዚህ የሚያውቁትም ፈርተው ዝም ይላሉ።

በፊውን ንባብ ለሁሉም ሁሉን ይወቅ አንባቢ በመተው ከነቢያት ሁለት ጠቅሰን የክርስቶስን አግላጅነት ዘግተን ወደ ቅዱሳን አግላጅነት እንመለስ፡ (ዕዝራ. ሉቃስ. 5:26-29) እኔ የነገርሁ ምልክት በሚገለጥ ጊዜ፡ እነሆ እንዲህ ያለ ወራት ይመጣልና፡ ዛሬ የምትታየው ዓለም ታልፋለችና፡ ዛሬ የተሠወረች መንግሥተ ሰግያትም ትገለጻለችና፡ እኔ ከነገርሁ ከክፉ ሥራ የዳነ ሁሉ፡ ከብሬን የሚያይ እሱ ነው። ልጄ ክርስቶስ ከሉ ጋራ ካሉ ከጻድቃን ጋራ ይገለጣልና፡ የተነሡ ጻድቃን ደስ ይላቸዋል። ከዚህ በኋላ ልጄ ክርስቶስ በዕለተ ዐርብ የጀመረውን አገልግሎት ይፈጽማል፡ አእምሮ ያለው ሰው ሁሉም ከብሩን ይፈጽማል።

ከቡር ዳዊትም (መዝ.2:7-8) እግዚአብሔርም አለኝ፡ አንተ ልጄ ነህ፡ እኔ ዛሬ ወለድሁህ፡ ለምነኝ አሕዛብን ለርሰትህ፡ የምድርን ዳርቻም ለግዛትህ እሰጥሃለሁ ብሏል። ይህ ሁሉ የተነገረው ትሰብእትን ሲያይ ነው። ይህን የተረዱ ሲቃውንት አበውም እግዚአብሔር አብን በሰልጅህ ግረን፡ እግዚአብሔር ወልድን ደግሞ ከአባትህ አግልደን እያሉ ሲጻልዩ፡ ሲያለተምሩ፡ ሲጽፉ ኑረው አልፈዋል።

የጌታችንን የመድኅኒታችንን የመሪያችንን፡ የፈጣሪያችንን ከአባቱ ጋራ አስታረቂነቱንና አግላጅነቱን በቅዱሳት መጻሕፍት ከተረዳን፡ በእኔ ያመነ እኔ የምሠራውን ሥራ ይሠራል፡ ከዚያም የበለጠ

ግብታረቅና ግግለድ

ይሠራል ባላቸው መሠረት በመከራ የክርስቶስ ተከታይ በመሆን፤ እሱን የመላለሱትን የጸድቃን፤ የቅዱሳንን፤ የሰማዕታትን እስታራቂነትና እግላጅነት ደግሞ እንይ። (2ቆሮ.5:18-20) ነገር ግን የሆነው ሁሉ በክርስቶስ ከራሱ ጋራ ካስታረቀን፤ የግብታረቅንም እገልግሎት ከሰጠን ከእግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔር በክርስቶስ ሁኖ ዓለሙን ከርሱ ጋራ ያስታረቅ ነበርና፤ በደላቸውን እይቆጥርባቸውም ነበር፤ በእኛም የግብታረቅ ቃል እናረ። እንግዲህ እግዚአብሔር በእኛ እንደሚግለጽ ስለ ክርስቶስ መልእክተኞች ሁነን፤ ከእግዚአብሔር ጋራ ታረቁ ብለን ስለ ክርስቶስ እንለምናለን።

ከሙሴ ጀምሮ በጸሎታችው በደለኛን ከፈጣሪው ያግለጹ

ሙሴ ስለ እስራኤል ዘፀ. 32:32፤

ሙሴ ስለግርያም ዘኁ. 12:13፤

ሙሴ ስለ እስራኤል ዘፀ. 14:17-20፤ ዘዳ.9:26፤

ላሙኤል ስለ እስራኤል 1ሳሙ. 7:5፤

የእግዚአብሔር ሰው ስለ ኢዮርብዓም 1ነገ.13:4-11፤

ዳዊት ስለ እስራኤል 1ዜና. መ.21:17፤

ሕዝቅያስ ስለሕዝቡ 2ዜና.መ.30:18፤

ኢዮብ ለወዳጆቹ፤ ኢዮ.42:10፤

ይህ አንቀጽ የክርስቶስ ወንድሞችና ተከታዮች ሁሉ የግብታረቅና የግግለድ ሥልጣን ከእግዚአብሔር እንደተሰጣቸው ቁልጭ እድርጎ ያስረዳል።

የክርስቶስ ተከታይ ሁሉ ወንድሙና ወዳጁ እይደለም ብሎ ለሚጠራጠር ደግሞ የሚከተሉት ጥቅሶች እነሆ! (ግቲ.12:46-50፤ ግር.3:31-35፤ ሉቃ.8:19-21) እጁንም ወደ ደቀመዛሙርቱ ዘርግቶ፤ እነሆ እናቴና ወንድሞቼ፤ በሰማይ ያለውን ያባቴን ፈቃድ የሚያደርግ ሁሉ፤ እሱ ወንድሜም እገቴም፤ እናቴም ነውና እሴ። (ዮሐ.15:15) ከእንግዲህ ወዲህ ባሮቼ አልላችሁም፤ ባርያ ጌታው የሚያደርገውን እያውቅምና፤ ወዳጆቼ ግን ብያችኋለሁ፤ ከአባቴ የሰግሁትን ሁሉ ለእናንተ እስታውቁእችኋለሁና። (ዮሐ.14:19) ገና ጥቂት ዘመን አለ፤ ከዚህም በኋላ ዓለም እያየኝም፤ እናንተ ግን ታዩኛላችሁ፤ እኔ ሕያው ነኝና እናንተ ደግሞ ሕያዋን ትሆናላችሁ። እኔ በአባቴ እንዳለሁ እናንተም በእኔ እንዳላችሁ፤ እኔም በእናንተ እንዳለሁ በዚያን ቀን ታውቃላችሁ። እንግዲያ

እንድ እረኛ፡ እንድ መንጋ

ሐዋርያት ተከታዮቻቸው ጻድቃን አብረው ከክርስቶስ ጋራ ሕያዋን ሁነው በሕይወት የሚኖሩ ከሆነ፤ እሱ ሲያግልድ እነሱ የግያግልዱበት ምክንያት ምን ይሆን?

ይህን ሁሉ ያሳስተዋሉ እንዳንድ ጥራዝ ነጠቆች ገን እግላጅ ወይም አለታራቂ እንድ ነው ይላሉ፤ ይህ ገን ከጌታም ትእዛዝ፤ እሱን ዘበሰግያትን ጸልዩ ብሎ ካዘዘው ትእዛዝና ከልግዱ፤ ከባህሉ ጋራ እይሰግም፤ በባህሉም እግላጅ የሚለካው ብዙ ነው፤ ጌታም እንዳየነው የግግለድን ሥልጣን የሰጠው ለተከታዮቹ ሁሉ ነው። ወደ አብ የሚያቀርበውና የሚያስታርቀው ያግላጆች አለቃ በሩ ኢየሱስ ክርስቶስ ይሁን እንጂ ወደ እሱ ልመናቸውን ሰግቅረብ ሥልጣን ያላቸው ገን ቁጥርም የላቸው።

ከዚህም በላይ ኢየሱስን ክርስቶስ ነው ብሎ እምና የተቀበለ ሁሉ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑ በእግዚአብሔር ቃል ተረጋግጧል፤ (ዮሐ.1:11-13) ወደ ወገኖቹ መጣ፤ ወገኖቹ ገን አልተቀበሉትም፤ ለተቀበሉትና በሰሙ ለሚያምኑት ገን የእግዚአብሔር ልጆች ይሁኑ ዘንድ ሥልጣን ሰጣቸው፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወሰዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ አልተወለዱም።

(1 ዮሐ.5:1) ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ የሚያምን ሁሉ ከእግዚአብሔር ተወልዷል።

(ሮሜ. 8:16-17) የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን ያ መንፈስ ራሱ ከመንፈሳችን ጋራ ይመለከራል፤ ልጆችም ከሆንን ወራሾች ደግሞ ነን፤ ግለት የእግዚአብሔር ወራሾች ነን፤ አብረንም እንድንከበር አብረን መከራ ብንቀበል ከክርስቶስ ጋራ አብረን ወራሾች እንሆናለን።

እንደዚህ ያለ ለቁጥር የሚያስቸግር መጥቀስ ይቻላል፤ ገን ወረቀት ስለተወደደ እስከዚህ ይብቃን። እግዚአብሔር እምላክ ልጅ እንጂ የልጅ ልጅ፤ ወይም የዘመድ የወላጅ ልጅ የለውም፤ የላከውን የባሕርይ ልጁን ክርስቶስን የተቀበለ ሁሉ የእጋ ልጁ ነው። እንዲህ ከሆነ እንዴት ጻድቃን እያግለጹም ይባላል። መሪያቸው ክርስቶስ እንደሚያግልድ ተከታዮቹም ያግልዳሉ። ክርስቶስም ሆነ ጻድቃን እያግልጹም የሚሉ ሁሉ ከስሕተታቸው እንዲመሰሉ በዚህ ምዕራፍ ይነገራል።

ከዚህ የተቀረውን በእድሰንቲስት ምዕራፍ መደምደሚያ ተራ ቁጥር መ ይመለከቷል።

ግበታረቅና ግግለድ

ነፍሳት ከሞት በኋላ አያውቁም ለጊሉ፤

ነፍሳት ከሕይወተ ሥጋ ይልቅ በሕይወተ ነፍስ የበለጠ ያውቃሉ፤ ለዚህም የሚከተሉትን ጥቅሶች ይመለከቷል፤

ሀ/ ሳሙኤል ከሞተ በኋላ በሳላል ላይ የሚደርሰውን መከራ ዘርዘር ተናግሯል፤ (1ሳሙ.28:15-19)

ለ/ አሁን በመስታዎት እንደምናየው ዐይነት በድንገዝገዝ እናያለን፤ በዚያን ጊዜ ግን ፊት ለፊት (እናያለን) ዛሬስ (አሁን) ከእውነት ከፍቶ አውቃለሁ በዚያን ጊዜ ግን እኔ እንደታወቅሁ አውቃለሁ። (1ቆሮ.13:12) ይህም ነፍሳት ከሞቱ በኋላ አይሰሙም አያዩም የሚባለው ተረት መሆኑን ይገልጻል።

ምዕራፍ ዐሥራ አንድ

ታላላቁ የዓለም አብያተ ክርስቲያን ጉባኤ፤

እስከ 4ኛው መቶ ዘመን ድረስ ክርስቲያንን የሚያሳድዱ ፈተናዎች በጣም ብዙዎች ነበሩ። ከልዩ ልዩ ባህል፣ ፍልስፍና፣ ልማድ፣ አምልኮ ጣዖት፣ አገር፣ ብሔር የመጡ፣ አሕዛብ፣ አይሁድ ያሳድዷቸው ነበር። በሰይፍ ይሰዩት፣ በእሳት የተቃጠሉ፣ ለአራዊት ይጣሉ ነበር፣ ለአደባባይ መብራት ሠም ተሰቅልቀው ይቃጠሉ ያበሩ ነበር። በቤተ ክርስቲያን ምዕራፍ እንዳየነው ዘመነ ሰደት አልፎ፣ ዓመተ ሰማዕታት አልቆ፣ ዘመነ ሰላም ሲጀመር ደግሞ ኑፋቂ መልኩን ለውጦ ይበጠብጣት ጀመር። ለሰዚህ እኒህ ኑፋቂያት የተወገዙባቸውን የዓለም አብያተ ክርስቲያን ዐበይት ጉባኤያት ከዚህ ቀጥለን እንጽፋለን።

1ኛው የዓለም አብያተ ክርስቲያን ጉባኤ፤

ሰብሳቢው ንጉሠ ነገሥት፣ ቆስጠንጢኖስ፣

የጉባኤው አፈ ጉባኤ የእስክንድሪያው ፓትርያርክ እለእስክንድሮስ፣

የጉባኤውን ውጤት ጸሎተ ሃይማኖትን ያረቀቀው ያን ጊዜ የእለእስክንድሮስ ሊቀ ጳጳሩ፣ በኋላ የእስክንድሪያ ፓትርያርክ፣ ትልቁ አትናቲዎስ፤

መናፍቅ አርዮስ፣

አንድ እረኛ፡ አንድ መንጋ

ኑፋቂ፡ ወልድ ፍጡር፡

አርዮስ ገጣሚና በዓስ ቅኔ ስለነበር፡ ዓለምን በግላቱ አሁንም የጆሆባ ምስክሮች የእሱ ተከታዮች ናቸው።

ጉባኤው የተሰበሰበበትም ቦታ ኒቀያ፡ በዛሬው ቱርክ ውስጥ 325 ዓ.ም. የኤሊስ ቆጶሳት ቁጥር 318።

2ኛው. የዓለም አበያተ ክርስቲያን ጉባኤ፡

ስብሳቢ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ቴዎዶሶስ፡

አፈ ጉባኤ (ዛሬ ሲቀመንበር፡ ስብሳቢ) የእስክንድሪያው ፓትርያርክ ጢዋቲዎስ ዘአልቦ ጥሪት። ዋና ተከራካሪዎች ሁስቱ ጎርጎሮሶች፡ ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዜና ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘጉሊስ።

መናፍቃን መቅደንዮስና አቡሊናርዮስ፤

መናፍቅ፡ መቅደንዮስ የቆስጥንጥንያ ፓትርያርክ ነው።

እሱም መንፈስ ቅዱስ የአብና የወልድ መልአክተኛ እንጂ እኩያቸው አይደለም ብሏል። ተከታዮቹ አሁንም የጆሆባ ምስክሮች አሉ። በሶርያ የምትገኝ የሳላዲኪያ ሌሊስ ቆጶስ አቡሊናርዮስ ደግሞ ወልድ በመለኮቱ ከአብ ጋራ አንድ ሲሆን ከግርያም ሥጋን በሰበሰበ ጊዜ ግን ነፍስና ዕውቀት የሌለውን ሥጋ በመልበስ፡ ስለበሰው ሥጋ መስኮት ነፍሥና ዕውቀት ሆነው የግል ኑፋቂ አስተማረ፡ ሰበከ። ስዚህም አነጎርጎርዮስ ኢየሱስ ክርስቶስን በትስብእቱ ፍጹም ሰው ሁኗል፡ ከግጢያት በቀር ፍጹም ሥጋ ስብሏል ብለው ከመጸሐፍት እየተቀሱ አስረድተው ረቱት። መቅደንዮስንም በመሳ ጉባኤው የመንፈስ ቅዱስን አምላክነት ከአብና ከወልድ እኩልነት፡ ከቅዱሳት መጸሐፍት እየጠቀስ አስረድቶ፡ ከ318 ጸሎተ ሃይማኖት ሳይ በመንፈስ ቅዱስም አናምናስን የግለውን እንቀጽ ጨምሮ ተስያዩ።

ዘመን 381፡ ቦታ ቆስጥንጥንያ፡ የተሰበሰቡት ላላሳት ቁጥር 150 ነበር።

3ኛው. የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጉባኤ፤

ስብሳቢ ንጉሠ ነገሥት ዳግማዊ ቴዎዶሶስ፡

የጉባኤው አፈ ጉባኤ ወይም ሊቀ መንበር የእስክንድርያው ፓትርያርክ ትልቁ ቅዱስ ቄርሎስ ነበር። የተሰበሰቡት ላላሳት 200 ሲሆኑ ቦታው ደግሞ ኤፈሶን።

ታላላቁ የዓለም አብያተ ክርስቲያን ጉባኤ

ዘመን:431: መናፍቅ የቁስጥንጥንያው ፓትርያርክ ንስጥሮስ፡ ኑፋቄ፡ እግዚአብሔር ወልድ ወደዚህ ዓለም መጥቶ ከድንግል ግርያም ከመወለዱ በፊት፤ የእግዚአብሔር አብ ልጅ በመሆኑ ከአብ ጋር እኩል ነው፡ ከእመቤታችን ሥጋን በነሣ ጊዜ ግን አካሉ ሁለት ነው፤ እንደኛው በመለኮቱ፤ የመለኮቱ፡ ሁለተኛው የትሰብእቱ በትሰብእቱ፤ እንዱ የእግዚአብሔር ልጅ ሁለተኛው የግርያም፡፡ አምላክን ሰው ሊወልደው ስለግይችል እመቤታችን ግርያም የክርስቶስ እናት እንጂ የአምላክ እናት አይደለችም የጌል ኑፋቄ ስለ አስተማረ ብዙ መረጃዎች ከቅዱሳት መጻሕፍት እየጠቀሱ፤ ጠቅሰው አሰረድተው፡ ንስጥሮስን ገዝተው፡ እመቤታችን ድንግል ግርያምም ወላጁት አምላክ መባሏንና መሆኗን አረጋግጠው ጉባኤውን ዘጉ።

4ኛው ጉባኤ በኬልቄዶን፤

ሰብሳቢ ንጉሠ ነገሥት መርቅያን፡

የተሰበሰቡት ጳጳሳት 650፤ ዘመን 451 ዓ.ም. በታ ኬልቄዶን፡ መናፍቅ አውጣኪስ፡ ኑፋቄ፡ እግዚአብሔር ወልድ ከግርያም ሰውነትን (ሥጋ፡ ትሰብእትን) በነሣ ጊዜ አምላክነቱ ሰውነቱን ስለዋጠው ረቀቀ፡ አቀለጠው፡ (ግሳሰቢያ፡ ይህንን ምዕራባውያን ወደ ኅድረት ይወስዱታል) በዚህ ጊዜ በሊቀ መንበርነቱ (በአለቃነቱ) የልዮን ወኪሎችና ዲዮስቆሮስ ተጣልተው ጉባኤው ያለ ጥሩ ውጤት ይለያያል። የዚህን ጉባኤ ውጤት በመላ ለማየት ስለ አውጣኪስ የተሰጠውን ምዕራፍ ሰድስትን ይመለከቷል።

የምሥራቅ አብያተ ክርስቲያናት የግዝተኝነት እነዚህ ብቻ ናቸው። ከዚህ በኋላ የግሪክ ቤተ ክርስቲያን ከካቶሊክ ጋር ሁና እስከ ሰባተኛው ጉባኤ ቆይታለች። ከዚያ በኋላ ግን የሮም ቤተክርስቲያን ብቻዋን ሁና እስከ 21 ደርሳለች። ይህም በ1962-65 እስከተደረገው የሁለተኛው የባቲካን ጉባኤ ግለት ነው።